

OTDK-dolgozat

Boda Márton Attila

MA/MSc

2013

**TATABÁNYA VONZÁSKÖRZETÉNEK A VIZSGÁLATA, KÜLÖNÖS
TEKINTETTEL A SPORT, SZÓRAKOZÁS ÉS A KULTÚRA
SZEREPÉRE**

**THE CATCHMENT AREA OF TATABÁNYA FROM THE
PERSPECTIVE OF CULTURE, RECREATION AND SPORT**

Boda Márton Attila

Kézirat lezárása: 2012. október 25.

Tartalom

1	Bevezetés.....	5
2	Elméleti áttekintés	7
2.1	Fogalmak	7
2.1.1	A vonzáskörzet fogalmi meghatározása	7
2.1.2	A kultúra meghatározása	8
2.1.3	A szórakozás fogalmi meghatározása	9
2.1.4	A sport meghatározása	10
2.2	A befolyásoló tényezők, feltételrendszer	10
2.2.1	Népességtendenciák, lakosságcsökkenés	10
2.2.2	A versenyképesség és a kultúra kapcsolata	11
2.2.3	A munkafunkció és a szórakozás, kultúra kapcsolata	11
2.2.4	A sport és a politika kapcsolata.....	12
2.2.5	A kultúra és a válság kapcsolata	12
3	Hipotézisek.....	14
4	A kutatás.....	15
4.1	Az adatfelvétel	15
4.2	Imázs-vizsgálat, a város megítélése	18
4.2.1	Dokumentumelemzés	18
4.2.2	Tatabánya imázsa a kommunikáció és a média-megjelenés alapján	19
4.2.3	A jövőbeli lakhely preferenciái a fiatalok körében	21
4.2.4	Kérdőíves megkérdezések eredménye, külső és belső imázs	22
4.3	A sport, mint sportolási, mozgási lehetőség és vonzáskörzete, szerepe Tatabánya térségében.....	31
4.3.1	A sportolási lehetőségek és a lakosok helyi lehetőségekről alkotott véleménye	31
4.3.2	Az egyesületek	35
4.3.3	Tatabányai, országos jelentőségű teljesítménytúrák	37
4.4	A kultúra	40
4.4.1	A főbb kulturális lehetőségek Tatabányán	41
4.4.2	Az Agóra projekt hatása a kulturális és a sportéletre	44
4.4.3	A fejlesztendő szolgáltatások.....	46
4.5	Szórakozás	48
4.5.1	Fesztiválok	48
4.5.2	Szórakozóhelyek	49
4.5.3	Egy nappali rekreációs lehetőség, a Gyémánt fürdő	53

4.5.4	Nem tatabányai lakosok Tatabányára utazási motivációi a kérdőívek kiértékelése alapján.....	60
4.6	A Tatabánya Kártya, mint helyi gazdaságfejlesztés eszközének lehetséges hatásai a kulturális életre, a szórakozásra és a sportra	61
5	Összefoglalás.....	64
6	Irodalomjegyzék	68
7	Mellékletek.....	73
7.1	Rezümé	73
7.2	Abstract.....	74
7.3	Interjúk.....	75

Ábrajegyzék

1. ábra: A tatabányai kitöltők legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása
2. ábra: A tatabányai kitöltők életkor szerinti megoszlása
3. ábra: A nem tatabányai kitöltők legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása
4. ábra: A nem tatabányai kitöltők életkor szerinti megoszlása
5. ábra: A jövődöbeli lakhely preferenciái a jelenlegi lakóhely szerint százalékban (2005)
6. ábra: „Ha tehetné, elköltözne Tatabányáról?” (%)
7. ábra: A leggyakoribb indokok arra, hogy miért költöznének el a városból (db)
8. ábra: A leggyakoribb indokok arra, hogy miért maradnának a városban szabad költözés esetén is a válaszadók (db)
9. ábra: A Tatabányára költözési motiváció a kérdőív alapján (%)
10. ábra: A nem tatabányai kitöltők régiók szerinti megoszlása
11. ábra: A városok lakosságszáma alapján felállított sorrend a megkérdezettek válaszlai alapján
12. ábra: A nem tatabányai lakosok véleménye arról, hogy Tatabánya mely sportokban jó, a valamilyen sportot említők százalékában
13. ábra: Ha ember lenne, Tatabánya milyen lenne?
14. ábra: Tatabányán a megkérdezettek által említett fejleszteni szükséges elemek a sport terén (db)
15. ábra: Gerece 50 teljesítménytúrák évenkénti indulóinak időbeli alakulása 1982 és 2012 között, 2008-tól a 20 és 10 km-es távok adataival is
16. ábra: A megkérdezettek szerint Tatabányán fejlesztendő kulturális szolgáltatások (db)
17. ábra: A bevásárlóközpontokban működő üzletek száma, december 31. (2001–2011, db)
18. ábra: Magyarország országos, valamint helyi és körzeti jelentőségű termál- és gyógyfürdőinek elhelyezkedése
19. ábra: Tatabánya versenytársainak elemzése, Tata szemszögéből a fürdőhelyek tekintetében, 2010
20. ábra: A Tatabányára irányuló utazások motivációinak megoszlása a kérdőívek alapján
21. ábra: A kultúrára, sportra, szórakozásra költött havi kiadás a végzettség típusa szerint a megkérdezettek körében. Lehet-e rá hatással a Tatabánya Kártya?

1 Bevezetés

Habár tatabányai vagyok, mégis kicsit újra fel kell fedeznem a várost, hiszen mióta bekapcsolódtam a felsőoktatásba, most kerültem először haza úgy, hogy életvitelszerűen is Tatabányán élek, nem csak minden második hétvégén. Habár ez jelenleg a lakófunkcióban merül ki, mert a munkavégzésem helye Budapest.

Miután a vizsgák okozta stressz leülepedik az emberben és kikapcsolódásra szánná az idejét, óhatatlanul is jobban elkezd figyelni környezetét, hol, mikor, milyen programok adódnak, amelyek jól szolgálhatnák eme célt? Természetesen ez az indíttatás még nem lehet elég egy színvonalas munka elkészítéséhez, de a motiváltságot mindenképpen növeli. Már több mint 20 éve vagyok tatabányai lakos, ezalatt már megkaptam párszor, hogy ez egy porfészek, a vasútállomásunk a város szégyene. A középiskolában számos osztálytársam felelte, hogy ha tehetné, elköltözne a városból, mert nincs itt semmi. Én azért mégis szeretem Tatabányát, így elkerülhetetlenül, szubjektív módon is megközelíték majd valószínűleg egy-egy témát, de törekszem az objektív megállapításokra.

Tatabánya a múlt század közepén 4 falu egyesüléséből vált várossá, vonzáskörzete az Alföldre nyúlt. 1896-ban hozták fel az első csille szentet, a szénvagyon 100 évre becsülték, a bányászat 90 évig tartott. A szénbányászat alatt óriási népességnövekedésen ment keresztül a város, és 70 ezres megyeszékhellyé vált. A bánya idején a kor szellemének és propagandájának megfelelően biztosított volt az olcsó kulturális, sportolási és szórakozási lehetőség a lakosságnak. A bányák bezárása után és a rendszerváltozás következtében Tatabánya depressziótól szenvedett a '90-es évek elején, melyet eredményes struktúraváltással sikerült megszüntetni. Vannak újra munkahelyek, de mi a helyzet 2 évtizeddel a rendszerváltás után a kultúrával, szórakozással és sporttal? Ma inkább ezek hiányát érzik meg a helyiek, míg a kultúrában dolgozók a tatabányaiak érdektelenségét jegyzik meg. Szórakozni sok esetben inkább Tatára járnak az emberek, illetve a sportolási lehetőségek is korlátozottak, hiszen jóval nehezebb szponzort találni az egyesületek működéséhez, mint az a bánya fénykorában volt. Mi a probléma Tatabányán? Min kellene változtatni, hogy ezek a területek újra jól működjenek? Ez a 2 kérdés egy sor másikat szült: Tatabányának milyenek a kilátásai jelentős történelmi hagyományok nélkül? Mennyire nehéz pozitív megítélést szerezni a városnak, úgy hogy az egy jelenleg elítélt ideológiájú rendszer szülte? Lehet-e a bányász múltja sikeres kulturális koncepciót építeni? A város-imáznak milyen szerepe van Tatabánya lehetőségeiben? A gazdasági válság milyen hatással van a

tatabányai kultúrára? Tud-e olyan versenytársakkal szemben hatékonyan helytállni, mint Tata, Veszprém, Esztergom, Komárom vagy Székesfehérvár?

Kérdésként merül fel dolgozatom elején, hogy milyen idődimenzióban helyezzem el a munkámat, én azonban a múltelemzést inkább a jelenbeli helyzet megértéséhez használnám és a jövőbe mutató trendek felvázolását, várható kihívások kijelölését tervezem.

A dolgozatom felépítését tekintve a kutatást és a hozzá kapcsolódó eredményeket, javaslatokat nem különítettem el egymástól, azok a könnyebb érthetőség miatt a fejezeteknek együtt képezik szerves részeit.

2 Elméleti áttekintés

2.1 Fogalmak

2.1.1 A vonzáskörzet fogalmi meghatározása

Mivel a munkámban Tatabánya vonzáskörzetét vizsgálom különböző aspektusokból, így elkerülhetetlen, hogy először a kulcsfogalmak definiálásával kezdjem a feladatot, amely ebben a fejezetrészen a vonzáskörzet fogalmi lehatárolását jelenti.

Győri Róbert megfogalmazásában: „A vonzáskörzet fogalma lényegében a térszerkezeti egységek fogalomcsoportjába tartozik, a hagyományos táj és régió fogalomnak csak távolabbi rokona. A vonzáskörzet ugyanis kizárólag funkcionális egység, létrejöttében nem játszik szerepet természetföldrajzi meghatározottság, nem kritériuma a homogenitás sem. Vonzáskörzet egy adott központ körül kialakuló térszerveződési egység, amelyet a ritkább-gyakoribb mozgásfolyamatok hoznak létre. A vonzáskörzetek és -központok hierarchiába szerveződnek az igénybevétel és kapcsolattartás sűrűsége szerint, így beszélhetünk kisvárosi-törpevárosi (napi, heti gyakoriság), középvárosi-megyeközponti (havi, szezonális gyakoriság), vagy országos jelentőségű városi funkciókról illetve vonzáskörzetekről.” (Győri, 2005, p71)

Hajdú Zoltán és T. Mérey Klára szerint a vonzáskörzet: „A központi település körül kialakuló településközi kapcsolatok és lakossági mozgások területi jellegű általánosítása, amely összetett tartalmat hordoz. Egy adott területen élő népesség „élettere”, a kor szintjén felvetődő szükségletek kielégítése érdekében végzett rendszeres mozgás tere.” (Hajdú – T. Mérey, 1985, p68)

Serfőző Simon (Litera irodalmi portál, 2007), a Tokaji Íróklub kuratóriumának elnöke szerint „... a kulturális régió, kulturális vonzáskörzet [...] nem szorítható be egy-egy város vagy megye keretei közé. A város kulturális körzete kiterjedhet közigazgatási határán túl is, akárcsak a megyéé: megye- és országhatárokat átléphet. Mint ahogy nem egy esetben át is lép. Ennek fölismerése, s az ebből adódó lehetőségek számbavételét sürgető feladatnak tekintjük. Túl azon, hogy ez a felismerés gazdasági, idegenforgalmi haszonnal járhat, megerősítheti a kulturális tájhaza egybetartozását az emberekben, otthon-élményt nyújthat, megerősödhet a hovatartozás-tudat...” Serfőző arra tesz utalást, hogy a kulturális vonzáskörzet, régió fontosabb lehet, mint a megyék, régiók közigazgatási besorolása. Megállapítása azon a ponton helytálló, hogy a jelenlegi közigazgatási régiókhoz még nem

sikerült identitás-tudatot kapcsolni, ami az emberekben érzelmi alapon alakul ki, amelyben a kultúrának nagy szerepe lehet mind gazdasági, mind társadalmi oldalról.

A definíciók összegzéséből elmondható, hogy a vonzáskörzet tehát nem más, mint valamilyen funkcionális szervező erő mentén (legyen az munka, szórakozás, kultúra vagy éppen sport) a város szűkebb és távolabbi környezetére kihatással lévő tömegvonzó erő. A különböző „erők” más-más vonzáskörzettel rendelkezhetnek, de egymástól nem függetleníthetők teljesen, bizonyos fokú egymásra hatás mindegyik esetében van.

2.1.2 A kultúra meghatározása

A kultúra eredete a latin colere szóból származtatható, amely már az ókorban is számos jelentéstartalommal bírt, amelyek közül az alap kifejezés a föld megművelésére irányult, de jelentett ezen kívül általánosan ápolást, gondozást, díszítést, valamint kifejezett imádatot és tiszteletet is. Azonban ahogy Márkus György (1992, p1) fogalmaz, a „ma elfogadott jelentésében a „kultúra” modern terminus”.

Geert Hofstede szerint a kultúra „a gondolkodás kollektív programozása, amely megkülönbözteti egy csoport vagy egy kategória tagjait másoktól... a környezet változásaira adott emberi válaszokat befolyásoló közös jellemzők összessége”. (interkulturalis.hu)

Kroeber és Kuckhohn definíciója: „A kultúra explicit vagy implicit viselkedésmintákból áll, amelyeket szimbólumok közvetítenek. Ezek a szimbólumok a különböző embercsoportok kiemelkedő teljesítményei, magukban foglalják a művészeti termékeket is. A kultúra lényege a tradicionális (történelem során leszűrődött és kiválasztott) gondolatokból, ötletekből áll és főként a hozzájuk tapadó értékekből. A kultúra rendszereket egyrészt tekinthetjük a cselekvés termékeinek, másrészt a jövőbeli cselekedetek feltétel rendszerének.” (Kroeber – Kuckholm, 1952, idézi: Rudnák, 2010, p9-10)

A társadalomtudományi megközelítések a kultúra fogalmát annak tág értelmében használják. Ebben az értelmében a kultúrához hozzátartoznak egy adott társadalom intézményei, értékei és tapasztalatai, amelyek a szimbólumokat, és a különböző megnyilatkozási formákat kialakították. A kultúra fogalma így magában foglalja a szimbólumok, eljárások, értékek olyan halmazát, amely generációról generációra öröklődik. (Niedermüller 1999, p97, idézi Korpics, 2011)

Dolgozatomban elsősorban a kultúra iránti igénnyel és a kínálattal foglalkozom helyi szinten. A kultúrával kapcsolatban a dolgozatban megjelenik a Hofstede által megjelenített összetartó erő, illetve a Kroeber és Kuckhohn által megfogalmazott definícióban megjelenő jövőbe mutató alapfeltételként is. Niedermüller definíciója pedig a bányász hagyományokra adaptálható leginkább. De főként a kultúra hétköznapi értelmében használom a fogalmat a dolgozatomban, amelynek a „másik fő jelentése az úgynevezett „magas kultúra”, amely a tanulással, művelődéssel kapcsolatos területeket képviseli. Ez a jelentés a civilizációhoz, a differenciált társadalmi élethez, sokszor a polgári életformához kapcsolódik.” (wikipedia.org)

2.1.3 A szórakozás fogalmi meghatározása

Érdekes kiindulni abból az alapfeltetelezésből, hogy a szórakozáshoz szabadidőre van szüksége az embernek. A szabadidő társadalmi méretű és mértékű mennyiségben a XX. század terméke, a technikai fejlődés és az egy főre jutó munkaidő csökkenésének a hozadéka. Hagymásy Katalin (2003) alapvető tényként fogalmazza meg „a szabadidő társadalmi fontosságát, mivel a ráérő idő minősége, tartalma közvetlenül befolyásolja az egyén életét, hat környezetére, így az egész társadalomra.”

A rekreációval foglalkozó egyetemi oktatók a szellemi rekreáció részeként jelölik meg a kultúrát, a szórakozást (játékot) és a művelődés kérdéseit. Kovács T. A. (2004) szerint a szabadidő kulturált eltöltésének, a rekreációnak „társadalmi funkciója a munkavégző képesség megteremtése, helyreállítása és növelése; egyéni motivációja a felüdülés, felfrissülés és szórakozás –de átélhető egészséghelyreállító, megőrző vagy fejlesztő tevékenységként is–; eredménye pedig társadalmi méretekben az egyén szintjén is jól megélt minőségi élet”.

A szórakozás fogalma tehát egyértelműen a szabadidővel és annak valamilyen célú (kikapcsolódás, bulizás, pihenés, szellemi felüdülés, kulturális igény kielégítése, sport stb.) eltöltésével köthető össze, melynek társadalmi és személyes értékei is fontosak.

A szórakozást különböző szempontok szerint lehetne csoportosítani: egyéni vagy társas, nappali vagy éjszakai, a szórakozási tevékenység jellege szerint (pl.: kulturális, sport), de számtalan szempontot lehetne még találni, mely csoportosítások helyett tartalmi okok miatt a tatabányai lehetőségekre szánok inkább több sort, melyek egy későbbi fejezetben kerülnek kifejtésre.

2.1.4 A sport meghatározása

Láthattuk az előbb, hogy a sport a szórakozás egyik alegysége, alkotóeleme lehet, azonban társadalmi hatásait tekintve mégsem egy részterületként foglalkozom vele, hanem külön mutatom be a tatabányai vonatkozásait és hatásait. Mindenekelőtt definiálni kell a sport fogalmát.

A 2004. évi I. törvény a sportról az alábbiak szerint fogalmaz: Sporttevékenységnek minősül a meghatározott szabályok szerint, a szabadidő eltöltéseként kötetlenül vagy szervezett formában, illetve versenyszerűen végzett testedzés vagy szellemi sportágban kifejtett tevékenység, mely a fizikai erőnlét és a szellemi teljesítőképesség megtartását, fejlesztését szolgálja.

2.2 A befolyásoló tényezők, feltételrendszer

2.2.1 Népeségtendenciák, lakosságcsökkenés

Magyarország lakosságának fogyása állandó probléma, azonban 30 éven belül nem ez lesz a fő kérdés, hanem a függőségi ráták alakulása, amely a lakosságfogyással a születések csökkenő számán keresztül összefüggésben áll. A függőségi ráta több arányszámra is érvényesíthető. A teljes demográfiai függőségi ráta a még nem (fiatalok) és a már nem (idősek) kereső korú népességet viszonyítja a kereső korúakhoz (0-18; 19-62; 63+). A gazdasági függőségi ráta már pontosabb képet ad az eltartottakról, hiszen már a nem dolgozó, de aktív korúakkal is kiegészül a képletben a számláló, míg a nevezőben értelemszerűen a munkát vállaló aktív korúak szerepelnek. A teljes demográfiai függőségi rátát hosszú távon jobban lehet becsülni (a foglalkoztatási arányszámok változékonyabbak), Lőkös (2009, p176-180) szerint ez 35-40 év múlva a jelenlegi 0,49-es értékről 0,74-re fog emelkedni, ami jelentős megoldandó probléma. A mutatók értékét természetesen nem csak a csökkenő születésszámok befolyásolhatják kedvezőtlenül, de a korai nyugdíjazás és a javuló egészségi állapotnak köszönhetően a hosszabb ideig tartó öregségi nyugdíjak is.

Kérdés, hogy települési szinten milyen jelentőséget tulajdonítunk a népességfogyásnak és a fentebbi mutatók alakulásának? Ha a népességfogyással országos szinten foglalkozunk, a negatív hatás megkérdőjelezhetetlen. Ha azonban városi szinten nézzük a lakosság csökkenését, akkor már lehet érveket, ellenérveket hozni mindkét oldalnak (pl.: méretgazdaságossági előnyök az egyik oldalon, a bűnözés mennyiségének növekedése vagy a környezetszennyezés mértéke a koncentráltásgból fakadóan a másik oldalon). Egyfelől lehet

tekinteni természetes folyamatnak, a városnövekedési szakaszok egyik elemeként, másfelől, ha problémaként tekintünk rá, akkor az egy megoldandó feladat, és keresni kell az okát, amelyet leginkább a versenyképességben találunk meg. A fejlődés és a növekedés fogalmi közötti különbséget hoznám a fejezetrész lezárására. Ez röviden a növekedés esetében mennyiségi, míg a fejlődésnél minőségi javulást jelent. A városvezetés célja pedig az kell, hogy legyen, hogy javuljon az emberek életminősége, tehát fejlődjön az életszínvonaluk. Ha pedig ez megvalósul, akkor vonzó település lesz a város, és a mennyiségi növekedés is bekövetkezik, mert többen szeretnének ideköltözni. Így tehát nem külön kell kezelni a két fogalmat, hanem egymással szoros összefüggésben.

2.2.2 A versenyképesség és a kultúra kapcsolata

A következő idézettel nem a versenyképességnek a kultúrára gyakorolt hatását, hanem ennek az ellentétes irányú hatását szeretném bizonyítani és az egyoldalú, gazdasági megközelítésről más megvilágításba is helyezni a kérdést. „Bár Magyarországon az 1990-es évek végén a városok sikerességét alapvetően a gazdasági szemléletű sikerkoncepció jellemezte, a városok sikerességének megállapítására léteznek más, nem elsősorban gazdasági szempontú elméletek is. Timár Judit (2003) nem tekinti magától értetődőnek a várossiker közgazdasági értelmezését, nem fogadja el a versenyszemlélet „mindenek felettségét”. Ez a fajta szemlélet a gazdasági szempontok helyett a városverseny céljának egy másik megközelítését helyezi előtérbe, mégpedig a helyi társadalmak által megélt várossiker valóságát. A várossiker-kutatás során az objektív statisztikai módszerekkel mérhető világot (a város társadalmi-gazdasági környezetének jellemzői) a városlakók által megélt valós, létező világgal próbálták szembesíteni. A kutatásainak eredménye végül igazolta a hipotéziseket: a statisztikai adatok alapján sikeresnek mutató városokat az ott élők nem tartják feltétlenül sikeresnek, emellett a várossiker megítélésében nem egységes a városlakók, az ott élő különböző társadalmi csoportok véleménye sem. Azt is fontos megemlíteni, hogy a várossikert a lakosok többsége ugyan a város gazdasági helyzetével, de nem kizárólag azzal méri. Sokak számára legalább ennyire fontos a szellemi és kulturális fejlődés alakulása is.” (Kun – Boros – Pál, p4)

2.2.3 A munkafunkció és a szórakozás, kultúra kapcsolata

A munkafunkció és a szórakozás kapcsolata abban egyértelműen megragadható, hogy ha valaki Budapestre jár dolgozni és vállalja a napi ingázást vagy a magasabb jövedelemért, amelyet a fővárosban lehet elérni, vagy egyáltalán az elhelyezkedés esélyéért, akkor nagyjából napi 3 órával csökken a szabadon eltölthető idő. Ez az egyik szempont, a másik pedig, hogy Budapesten nagyobb is a lehetőség a kikapcsolódásra, mint Tatabányán, így ha

valaki a fővárosban dolgozik, akkor nagy esélye van, hogy a szórakozási lehetőségeinek nagy részét is ott használja ki (hiszen neki még felutaznia sem kell külön például egy jó moziért Pestre).

2.2.4 A sport és a politika kapcsolata

Borbély Attila (2005) kiemeli, hogy a sport lényeges eleme lehet a politikai eszköztárnak. Ezt láthattuk a Londoni Olimpia körüli politikai nyilatkozatok körében is. Azonban másként viszonyultak a témához a rendszerváltást megelőzően. Míg „az állami „gyámkodás” időszakában, mint az „államszocialista” újratermelési modellben minden, úgy a verseny-és élsport is állami irányítás, ellenőrzés és finanszírozás alatt működött”, (Laki – Nyerges, 1996, idézi Borbély, 2005, p11) addig ezzel szemben a rendszerváltás után szembesülniük kellett a kluboknak a piacgazdasági viszonyok közötti támogatási keretekkel, illetve ezeknek a növekvő mértékű szűkösségével. Ugyanakkor a rendszerváltás nem érte teljesen váratlanul a klubokat, hiszen az idézett disszertáció irodalmi áttekintése alapján már a 80-as évek közepén érezte a hatását a piacgazdaság szemben a politikai megközelítéssel: „A klubok és szövetségek azonban a 80-as évek közepétől szembekerültek azzal az első pillanatban számukra hihetetlennek tűnő tendenciával, hogy egyre nehezebben jutnak hozzá előbb a további fejlesztésükhöz, később a működésükhöz szükséges erőforrásokhoz” (Laki – Nyerges, 1996, idézi Borbély, 2005, p12).

A gazdasági szemlélet azonban lassan alakult ki, a szabad piachoz nem mindenki tudott megfelelően vagy megfelelő időben alkalmazkodni, így az új versenyhelyzet kialakulásának értelemszerűen voltak vesztesei is.

2.2.5 A kultúra és a válság kapcsolata

Tatabánya egy strukturális válságot már megélt, amikor a bánya működése megakadt a rendszerváltást követően. Most a gazdasági válság hatásaival kell szembenéznie. A gazdasági válság az építőipart érintette a leghamarabb, de azóta begyűrűzött a gazdasági élet minden területére. A válság hatása a kultúrára rövidtávon a diszkrecionális jövedelmeken keresztül, hosszú távon az oktatás színvonalának változásában mutatkozhat meg. Ha a források csökkentéséhez nyúl, mint eszkozhöz, annak hosszú távon negatív következményei lehetnek. Nem kormányzati oldalról pedig a korai iskolaelhagyás lehet még veszély, amelynek oka a korai munka és pénzkeresés. A korai iskola elhagyás több, az egyénre gyakorolt negatív hatást is prognosztizál: a kultúra iránti csökkent igényt, a szegénység felé sodródást, az önképzés igényének hiányát, vagy később felnőtt korban megjelenését, beszűkült lehetőségeket: mivel

nincs megfelelő képzettsége az iskolázatlan munkaerőnek, így a lehetőségei is korlátozottak, mind a munka típusának, mind annak bérezésének tekintetében. Ez pedig egy láncreakciót indít el, mivel, ha kevés a diszkrecionális jövedelem, akkor annak kárát a szórakozás és a kultúra látja elsőként

3 Hipotézisek

Az eddigi fejezetek segítették a témák fogalmi körbejárását, a következő néhány sorban összefoglalom azokat a pontokat, amelyek vizsgálata kiemelt figyelmet fog kapni a dolgozat további részeiben:

1. Tatabánya imázsa, különösen a kulturális gyenge, leginkább még bányavárosnak tekintenek rá a nem tatabányaiak
2. A kulturális vonzáskörzet gyenge, főleg tatabányaiakra korlátozódik
3. Tatabányával nem tud hatékonyan versenyezni Tatabánya szórakozás és sport terén
4. Nem a programok árában kell keresni a problémát, hanem, hogy vagy kevés a színvonalas program, vagy ezekről kevesen tudnak, gyenge a marketingjük
5. Az állami szerepvállalás csökkenésével visszaesett egyes területeken a sport szerepe, de a mérethatékonyság elveire alapozva Tatabánya centrum szerepe tovább erősödött
6. A fiatalok több időt fordítanak szórakozásra, azonban a közép-korosztály magasabb összeget költ átlagosan szórakozásra és magasabb is a szórakozási vonzáskörzete a korosztályon belül.

4 A kutatás

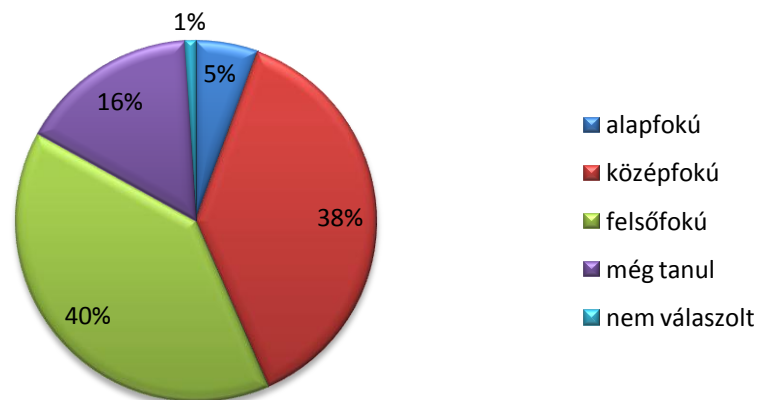
4.1 Az adatfelvétel

A kérdőív

A kérdőíves megkérdezés során több lehetőség is adott az adatfelvételre, végül az elektronikus kérdőívezés mellett döntöttem. Ebben befolyásolt, hogy számos előnye van annak ellenére, hogy nem reprezentálja a teljes lakosságot (hiszen csak azokhoz jut el ilyen módon a kérdőívem, akik rendelkeznek internetkapcsolattal, vagy bármely más módon hozzájuthatnak internethez). Az elektronikus kérdőívezés előnyei a gyors és hatékony adatgyűjtés, valamint feldolgozás, ez kétségkívül egy olcsóbb megoldás. Fontos, hogy több idő áll a válaszadó rendelkezésére a válaszok megfogalmazására, így részletesebb válaszokat kaphatok, illetve még nagyobb mértékben biztosítható az anonimitás, így őszintébbek lehetnek a válaszok, mint például egy személyes megkérdezés során.

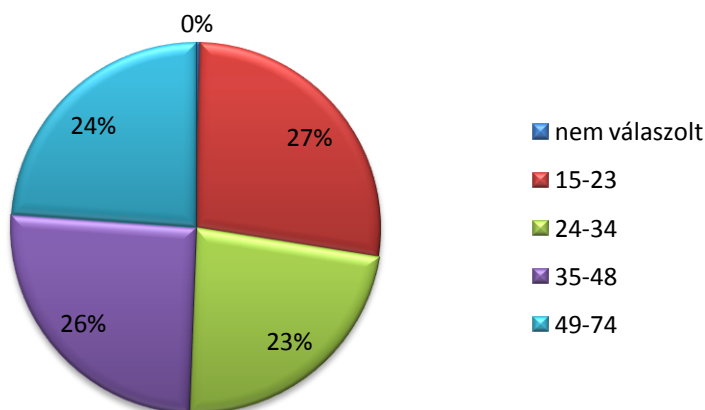
2 kérdőívet készítettem, az egyiket tatabányai lakosok számára, míg a másik értelemszerűen a nem tatabányai magyar lakosokat célozta meg. A tatabányaiaknak készült kérdőívet összesen 2012 olyan internethasználó személynek küldtem ki, akik Tatabányát jelölték meg lakhelyüknek. Mivel nem voltak speciálisabb szűrési lehetőségek, így gyakorlatilag az egyetlen szempont az volt, - hogy ne legyek ismerősöm a kérdőívet kitöltő, hogy az úgynevezett hólabda-módszer torzító hatásait elkerüljem - így csak személyes leveleket küldtem ki az előbbi szempont mentén. A kérdőívek kiküldése július 21. és augusztus 11. között történt. Szeptember elejéig 258 válasz érkezett, ami meghaladta a várakozásaimat (kb. 200-ra számítottam, 10%-os kitöltési arányt feltételezve). A duplikációk kiszűrése és az érdemi tartalom nélküli válaszok megtisztítása után 245 válasz maradt. A nemeket tekintve jelentős eltérés van a kitöltők között, a válaszadók 70%-a nő, 30%-a férfi.

1. ábra: A tatabányai kitöltők legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása

A nemeken belül a végzettség megoszlása közel azonos, azonban az alapfokú végzettségűek alul, a felsőfokúak pedig felül vannak reprezentálva, így a továbbiakban ezt a helyén kell kezelni.

2. ábra: A tatabányai kitöltők életkor szerinti megoszlása

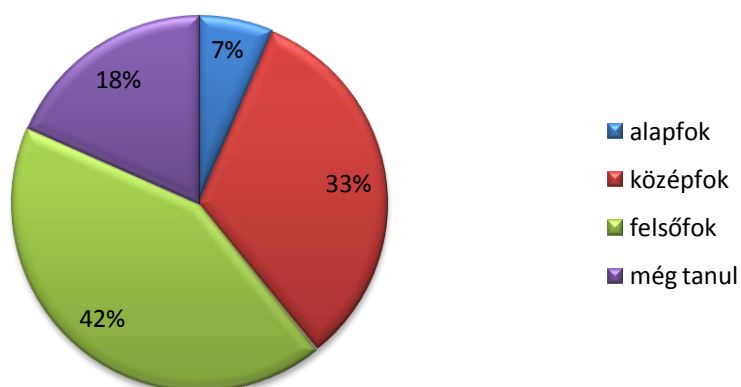

A kitöltők életkora nagy szórást mutat, a legfiatalabb 15, a legidősebb kitöltő 74 éves. Korcsoportokba rendezve egyenletes az eloszlás, 124 válaszadó fiatalabb, mint 35, míg 122 idősebb, 1 személy nem adott választ erre a kérdésre. A 4 korosztálycsoport az alábbi logika mentén került meghatározásra: fiatalok/pályakezdők 15-23, fiatal felnőttek 24-34, középkorúak 35-48 és az idősebbek 49-74 éves kor között.

A nem tatabányaiak részére kiküldött leveleknél szintén az volt a szempont, hogy nem lehet ismerősöm a megkérdezett, a másik pedig, hogy legyen megadva település, hogy Tatabányát kizárhassam. Augusztus 19. és szeptember 13. között 2368 darab levelet küldtem ki. Ennél a

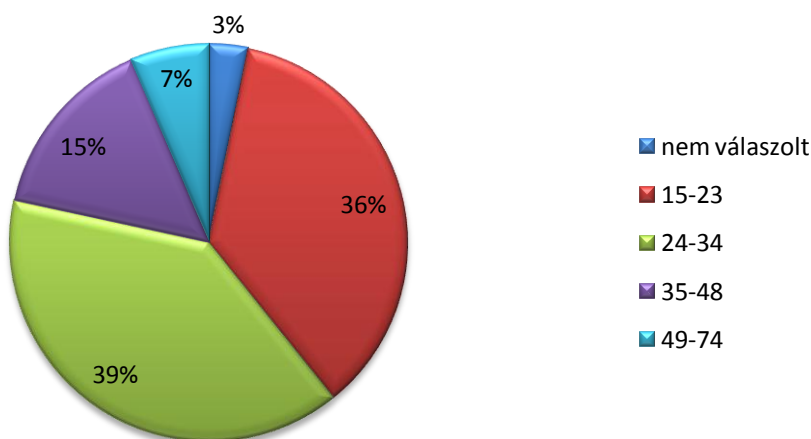
csoportnál már éreztette a hatását, hogy nehezebben motiválhatóak a megkérdezettek, hiszen nem voltak érdekeltek a témában (az előző esetben az otthonuk volt a megkérdezetteknek a város), így lényegesen kevesebben töltötték ki a kérdőívet. A korábbi 12,72%-os arány ennél a kérdőívnél 5,28%-osra gyengült, ami 125 kitöltött választ jelent.

3. ábra: A nem tatabányai kitöltők legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása

A végzettség tekintetében közel azonos a kördiagram felosztása a tatabányai lakosokkal kitöltött kérdőívhez hasonlítva, azonban az életkorcsoportok szerinti megoszlása jóval nagyobb eltérést mutat a fiatalabb kitöltők javára.

4. ábra: A nem tatabányai kitöltők életkor szerinti megoszlása

A nemek aránya valamivel jobb, mint az előző kérdőívben, mert habár a nemek arányára figyeltem a kiküldött kérdőívek darabszámát illetően, a női megkérdezetteket jobban tudtam

aktivizálni (62-38% a nemek aránya). A legfiatalabb kitöltő 16, míg a legidősebb 60 éves volt. Az idősebb korosztályok kisebb hányadban válaszoltak, így jelentősen torzult a torta.

4.2 Imázs-vizsgálat, a város megítélése

Az imázs a fogyasztó fejében kialakult kép egy termékről, egy vállalatról, vagy esetünkben egy városról. A városról kialakult kép kétféleképpen szolgálhatja a települést. Egyfelől segíti a helyi lakosok megtartását, és újak betelepülését, másfelől az idegenforgalomból generálhat bevételt a helyi vállalkozásoknak és ezen keresztül a helyi embereknek. Tatabánya imázsa a nehézipar korszakában egyértelműen a munkalehetőség köré szerveződött, bár a kor propagandájának megfelelően erős központi szerepe volt régiójában a sportban is. Kérdés, hogy a bánya bezárását követően milyen kép alakult ki az emberekben, illetve hogyan változott a régi város képe.

4.2.1 Dokumentumelemzés

Némelyek véleménye Tatabánya megítélésében még 2006-ban is annyira korlátozódott le, hogy a bezárt bánya depressziós térséggé tette a várost és környékét, amely még ma is jelentős problémát jelent (Meggyesi, 2006). Habár a szerkezetátalakítás nem ment végbe zökkenőmentesen, de a 3. évezredben már semmiképpen sem beszélhetünk arról, hogy még most is a bányabezárás terheit nyögi a város. Korábban a helyzeti és helyi energiákat jól hasznosították, azonban a helyzetit megragadva tudott élni a lehetőséggel, hogy fejlődési pályára álljon.

A valósághoz közelebb áll az alábbi gondolat Tatabánya jelenlegi helyzetét illetően: „A várost ugyan erősen megrázta a rendszerváltozás éveinek súlyos gazdasági recessziója, de Tatabánya úrrá lett a problémákon, a város és vidéke nem alakult tartósan válságövezetté, mint Magyarország több bányászvidéke. Sikeresen hajtották végre a gazdasági szerkezetváltást, számos külföldi cég választotta telephelyéül a várost, amely a bányászat és a nehézipar szükségszerű leépítése után egy jóval modernebb iparszerkezetet tudott kialakítani. A megyeszékhely emellett kiváló közlekedésföldrajzi adottságokkal is bír, ami gazdaságának további fejlődését teheti lehetővé. A gazdasági megújulás mellett az előbb említett feltételek is hozzájárultak-járulnak a város felemelkedéséhez, valamint ahhoz, hogy Tatabánya a közép-dunántúli régió szerepét sikeresen betölteni tudó alközpontjává váljon.” (Nemes Nagy, 2003)

Dr. Beluszky Pál (2008) úgy látja, hogy a településhálózatban betöltött szerepe alapján Tatabánya talpra tudott állni a recesszió után, de nem stabil a megyeközponti szerepe, a régiók erősödése és a megyék esetleges szerepcsökkenése pedig háttérbe szoríthatja Tatabányát.

4.2.2 Tatabánya imázsa a kommunikáció és a média-megjelenés alapján

Kifejezetten az imázshoz kapcsolódó ranglistát készített az Image Factory és az Observer Budapest Médiafigyelő 2010-ben, amely másfél év alatt, az országos médiában 2008. november 1. és 2009. október 31. között megjelent, az Observer Budapest Médiafigyelő adatbázisában fellelhető sajtóhíreken alapszik, valamint a települések honlapját is vizsgálat alá vetették. A híreket mennyiségi és minőségi szempontok alapján osztályozták, majd 3 kategóriában állítottak fel rangsort.

A megyei jogú városokat tartalmazó rangsorban Tatabánya a 20. helyen áll, ami annak fényében, hogy 23 darab ilyen városunk van, a sereghajtók csoportját jelenti, amelyet a kutatás a leszakadók csoportjának nevez, és Tatabánya mellett Dunaújváros, Nagykanizsa, Érd, Zalaegerszeg és Salgótarján van ebben a csoportban. Ha a megyében megtalálható többi várossal hasonlítom össze Tatabánya imázsát, akkor Tata, Esztergom és Komárom is megelőzi (a kutatás csak 10 ezer főnél több lakossal rendelkező településeket vizsgált). Tata jó pozíciója annak köszönhető, hogy számos hír foglalkozott a város kulturális eseményeivel, kiállításokkal, sportrendezvényekkel és szórakozási lehetőségekkel. Esztergom imázsát is a színvonalas rendezvények és kulturális események növelték. Komárom esetében elmondható, hogy úgy előzte meg Tatabányát, hogy a város által kínált programokat és turisztikai érdekességeit nem követte nagyobb médianyilvánosság. Mi az, ami miatt Tatabánya ennyire hátra van sorolva?

Tatabánya elsődlegesen ipari városként van számon tartva, és gazdasági jellegű témákban fordul elő a neve, így nem meglepő, hogy a róla kialakult kép is a gazdaság változásainak van kitéve, így a válság éveiben természetes módon alakult ki a városról a hírek alapján egy negatív imázs.

A kutatás leginkább a gazdasági témákat említi, de egy bekezdésben foglalkozik a dolgozatom témáját jelentő sporttal, kultúrával is: „A város további nagy hiányossága, hogy nem igyekeztek a település portfóliójába beépíteni szinte semmilyen turistacsalogató

rendezvényt, csupán a többi nagyobb városra is jellemző kiállításokról és fesztiválokról hallhattunk a sajtóból, ezek nélkül pedig lehetetlen kiépíteni egy jól ismert és pozitív színezetű brandet. Az egyetlen tudatos imázsépítő lépés, azonban kifejezetten jó ötletnek bizonyult, a városi sportcsarnokot az olimpiai bajnok súlyemelő, Földi Imréről nevezték el, örömmel az örömben, hogy ez a téma sem volt képes nagyobb megjelenést generálni, mint ahogy az sem, hogy a városban ingyenesen biztosítanak sportolási lehetőséget a lakosoknak.” Ha a sportcsarnok névadását járható útnak tekintették, akkor ki kell emelni, hogy azóta már a labdarúgó stadiont is elnevezték a magyar válogatott Aranycsapatának legendás kapusáról, Grosics Gyuláról, aki a Tatabányai Bányász kapuját is védte annak idején, és ez már érzékelhetően nagyobb figyelmet kapott a sajtóban. Probléma volt azonban, hogy „a jellegzetesen tatabányai kulturális programok, vagy specialitások” nem kaptak elég nagy hangsúlyt a médiában.

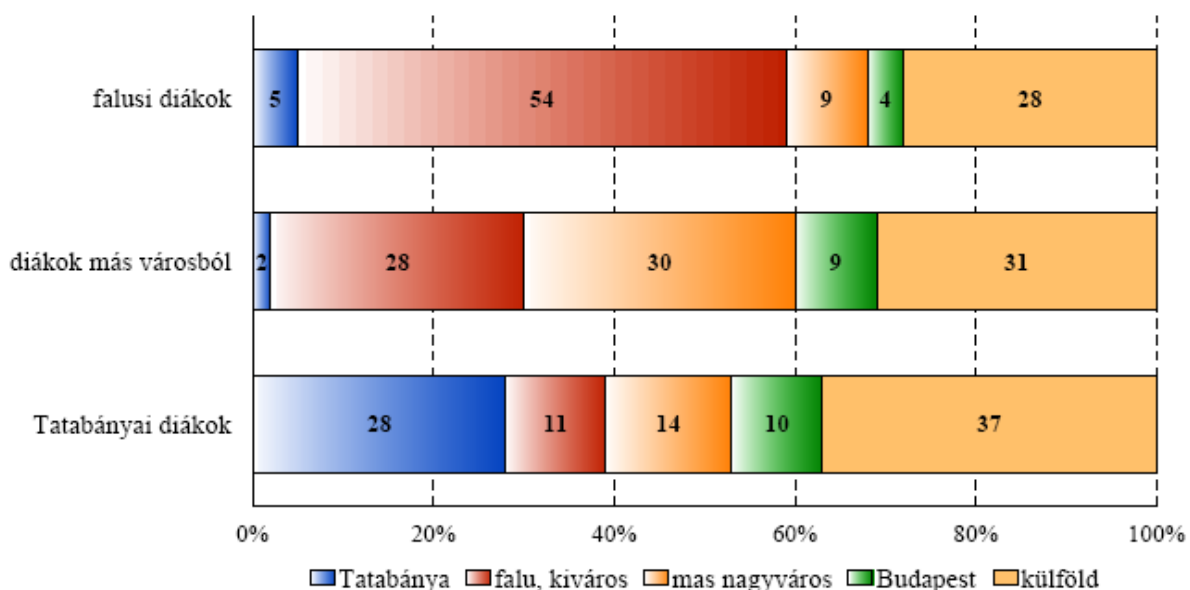
Érdekes lehet, hogy míg a megújuló energia általában pozitív témaként jelenik meg, addig Tatabányán ez imázs-rontó tényező volt, mivel a helyiek nem értettek egyet a beruházással: „A település hírnevét rontó témák voltak, [...] melyekről rendszerint minden nagyobb sajtóorgánus tudósított. A legnagyobb port ezek közül a tervezett tatabányai hulladékégető ellen elindított népszavazási kezdeményezés kavarta.”

Az imázs-értékeléshez a települések weblapjait is megvizsgálták, mint lehetséges tényezőt. A város 2011-ben új portált készítettett, így a 2010-es megállapítások egy része már érvénytelen lehet, így fenntartásokkal kezeltem a megállapításokat. Eszerint „a webdesign megfelelő, a címer színeire építve, azonban a koncepciót elcsúfítják a különböző szerencsétlen grafikai megoldások, ez utóbbi problémát már orvosolták. Ahogy az a mondat is érvényét veszítette, hogy „a fejlécen található menüpontok között nehéz eligazodni”, és már a menüpontok közötti tájékozódás sem nehézkes, jól strukturált formában lehet böngészni az információk között, ezt segíti a keresés funkció is. Az idegen nyelvet hiányolták a rangsor készítői, a honlapon én sem találtam idegen nyelvi tartalomra utaló jeleket. Pozitív, hogy akadálymentes verziója is van a portálnak. A honlap összességében informatív, megfelelő segítséget nyújt a helyieknek, azonban a turistákra, idegenforgalomra kevésbé épít, a fesztiválok és programok nem kapnak megfelelő hangsúlyt. Lehetőség van elektronikus ügyintézésre, nincs viszont fórum, webkamera, illetve RSS-hírszolgáltatás sem érhető el (ez utóbbi javíthatná a hírek célba érését azok körében is, akik nem olvassák napi rendszerességgel a honlapot).

4.2.3 A jövőbeli lakhely preferenciái a fiatalok körében

A Jelenkutató Intézet készített egy tanulmányt (Dénes – Nagy, 2005) a tatabányai ifjúságról, amelyben 1494 Tatabányán tanuló általános iskolás és középiskolás diákot kérdeztek meg kérdőíves kutatással. A kérdéseket 4 nagyobb csoportra bontották. Habár a szekunder kutatás 2005-ös, tehát nem a legfrissebb, de egy rögtönzött állapotfelmérésnek jó lehet. Számomra elsősorban a témából adódóan a „szabadidő (kultúra, sport), civil szervezetek, közösségek” modul volt az érdekes, mégis most a városhoz való kötődést részletezném. Az erre a kérdésre adott válaszok alapján megállapítható, hogy a fiatalok körében nem mondható vonzónak Tatabánya, bár a kérdés leginkább akkor lenne következtetésekre okot adó, ha össze lenne vetítve más városok hasonló kutatásával, hiszen a korosztály lázadó attitűdje is megmutatkozhat a válaszok mögött.

5. ábra: A jövőbeli lakhely preferenciái a jelenlegi lakóhely szerint százalékban (2005)

Forrás: Ifjúságkutatás 2005 Tatabánya Összefoglaló tanulmány, p86

„... ha a szabad lakhely-választás lehetősége adott lenne, a diákoknak alig 20 százaléka maradna Tatabányán, miközben a legtöbb diák számára külföld a legvonzóbb. Persze a lakhely-választást sok tényező korlátozza, de az utópikus szándék így is fontos jelzés lehet az önkormányzat számára, már csak azért is, mert a nem tatabányai diákoknak alig 4 százaléka jelezte, hogy nem itt szeretne élni felnőtt korában. A helyi tanulók sokkal inkább ragaszkodnak a városhoz, habár körükben is alig 28 azok aránya, akik nem csak „állomásnak”

tekintik a várost, hanem otthont adó lakóhelynek. Ugyanakkor a tatabányai diákok közül került ki a legtöbb külföldre vágyó. A maradási kedv általánosban a legjellemzőbb; hozzájuk képest középiskolában a Tatabányához ragaszkodók aránya majdnem felére csökken.” (Dénes – Nagy, 2005, p85)

A saját készítésű kérdőívembe is bekerült ez a kérdés, de a megkérdezett korosztály idősebb volt, mint az említett kutatásé, így nem lehet teljes mértékű összehasonlítást végezni a kettő között. Mégis azóta ezek a fiatalok 7 évvel idősebbek lettek, így a 15-23 közötti korosztály véleményével össze lehet vetni. Ez alapján megállapítható, hogy az elköltözés gondolata leginkább ezt a korosztályt foglalkoztatja a kérdőívem válaszadói alapján. Kétszer annyian hagynák el a várost, mint ahányan maradás mellett döntetnének, érdekesség azonban, hogy Budapest és Győr népszerűbb célpont, mint a külföldi lehetőségek. A faluba költözést preferálják a legkevésbé.

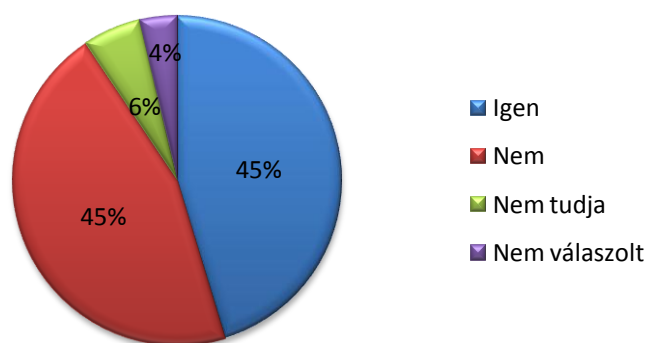
4.2.4 Kérdőíves megkérdezések eredménye, külső és belső imázs

A kérdőívezés során 2 csoport véleményére voltam kíváncsi, az egyik a tatabányai, a másik a nem tatabányai embereké volt. A csoportosítást az indokolta, hogy az egyikkel az itt élők belső véleményét tudjam meg, míg a másik csoport a külső imázs megismerését segíti, mivel ők többségükben csak a különböző médiumokból, iskolai emlékekből, vagy ismerősökön keresztül hallomásból ismerik a várost. Persze a nem tatabányaiak véleményét az is befolyásolhatja, hogy érintkeznek-e valamilyen szinten Tatabányával és milyen szinten. Ennek megfelelően másféle kérdőívet küldtem ki a helyieknek, mint a más településen élőknek, hiszen a helyiekhez intéztem olyan kérdéseket is, amely feltételezi a tatabányai viszonyok egy bizonyos szintű ismeretét, amelyeket a nem tatabányaiak nagy többségében nem ismernek, így számukra a helyiekhez intézett kérdések többsége irreleváns lett volna és olyan szinten növelte volna meg a kérdőív hosszát, amely csökkentette volna a kitöltési hajlandóságot.

4.2.4.1.1 Belső imázs

A belső imázssal a tatabányaiak attitűdjét szeretném kifejezni a város felé. Ehhez a kérdőívemben azt a kérdést tettem fel, hogy „Ha tehetné, elköltözne Tatabányáról?”. Mind igenlő, mind nemleges válasz esetén kértem indoklást is.

6. ábra: „Ha tehetné, elköltözne Tatabányáról?” (%)

111 kitöltő válaszolt igennel, szintén 111 tette le a voksát a maradás mellett, míg 14 nem tudja, és 9 nem válaszolt erre a kérdésre. A százalékok felírása szükségtelen, ez nélkül is látszik a kiegyenlített állás.

Mivel nem szerettem volna korlátozni a válaszadókat, ezért nyitott válaszlehetőséggel láttam el a kérdést, így a számszerűsíthetőség miatt kategóriákba kellett rendeznem a válaszokat. Ez alapján a leggyakoribb indokok a távozás mellett a következők voltak.

7. ábra: A leggyakoribb indokok arra, hogy miért költöznének el a városból (db)

A szebb környezet iránti igényt a válaszadók kevésbé eufemisztikusan fogalmazták meg, többen kifejezetten a ronda szóval illették a várost. Voltak, akik az épített környezetre utaltak azzal, hogy nem szép, néha ezt az igénytelen jelzővel tették, mások arra panaszkodtak, hogy koszos a város. A falusi, kisvárosi környezet népszerűsége elsősorban a csendes, nyugodt

hangulatnak köszönhető, amely Tatabányára a válaszadók szerint egyáltalán nem jellemző, inkább a zsúfolt jelzővel illették. A legnagyobb motiváló erő a költözésre természetesen a munkahely és a lehetőségek hiánya, a többség, aki megadott települést is, Budapestre illetve külföldre vágyódik. Ezen felül viszont a második legnagyobb problémát az emberek szórakozási igényeinek kielégítetlensége jelenti, és ha ehhez hozzáveszem azokat a véleményeket, amelyek a kultúrára illetve a sportra panaszkodtak, akkor már-már úgy tűnik, hogy ez a legsúlyosabb probléma jelenleg Tatabányán. Érdekes lehetne egy év múlva vizsgálni a kérdést a városközpont hiányát tekintve, hiszen idén nyáron adták át ünnepélyesen a felújított Fő teret, amellyel ezt a hiányt próbálják meg orvosolni.

Azok közül, akik igennel feleltek, többen meg is említették, hogy milyen típusú településre, hová költöznének. Ez alapján a falusi vagy kisvárosi környezet volt a legvonzóbb (37%) a megkérdezettek körében, sokan mennének külföldre (29%), minden ötödik válaszadó, aki megjelölt úti célt, Budapestet választaná illetve a többiek másik városokat említettek, főként korábbi lakhely vagy kalandkeresés miatt. A külföldi lehetőséget kizárólag a megélhetés és a munka motivációval jelölték meg, míg Budapest esetében emellett már a szórakozás is jelentős hangsúlyt kapott.

Tatabánya válaszadók szerinti gyenge pontjai után érdemes megnézni azt is, hogy mi tartja itt az embereket.

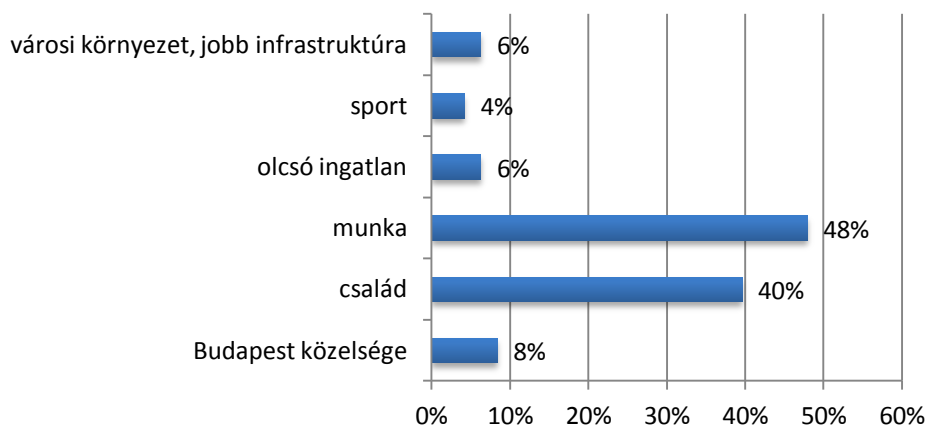
8. ábra: A leggyakoribb indokok arra, hogy miért maradnának a városban szabad költözés esetén is a válaszadók (db)

A maradás mellett sokkal inkább emocionális érveket tudtak felhozni a válaszadók, így egyértelműen a barátok és a család miatti kötődés lett az első számú indok. A második helyen a város iránti szeretet jelenik meg, valamint a tatabányai élettel vannak általánosságban megelégedve. A harmadik helyen már kézzel foghatóbb szempontok is vannak, például a jó földrajzi elhelyezkedés egyértelműen Tatabánya egyik alapkőve, ez a válaszadók véleményében is tükröződött. Éppúgy felhívták a figyelmet a szlovák határ közelségére, mint Győr, Székesfehérvár, illetve Budapest elérhetőségére. Ezen kívül többen a távolsági autóbusz illetve a vonatközlekedést dicsérték, amellet, hogy az M1-es autópályát is megemlítették. Nem teszi ellentmondásossá a válaszokat, hogy ami az elutazásra készítette az embereket a nemmel válaszolók esetében, az itt nem jelent meg többször, leszámítva a munkahelyet, amelynél ebben az esetben inkább a régió dicséretét jelentette, míg, akiknek ezzel volt problémájuk, elsősorban a magyar gazdaságot és a gazdasági helyzetet ostromozták.

Ezen kívül megkérdeztem azt is, hogy ha nem Tatabányán születtek, akkor miért költöztek a városba. Így a tényleges költözési motivációkról is képet lehetett kapni. A válaszadók kétharmada Tatabányán született, további 13 százalékpontnyi válaszadó pedig gyerek korában érkezett a városba, amelyről szülei döntöttek, így a válaszadók ötödét érintette a kérdés.

9. ábra: A Tatabányára költözési motiváció (%)

Mivel egy válaszadó több indokot is adhatott, így nem kördiagramon való ábrázolást választottam, mégis a vízszintes tengelyen %-ok vannak megadva, ez azt mutatja, hogy a hány százalékban szerepelt a válasz az ideköltözők motivációi között. A leggyakoribb válasz a munkalehetőség volt, de a családalapítás, házasság is sokakat befolyásolt. Habár ez a kettő kiemelkedő szempont volt, a többi sem elhanyagolható, így figyelembe vették a sportlehetőségeket, a városi környezetet és az infrastruktúrát, Budapest közelségét, és az olcsóbb ingatlanárak is vonzóak voltak a válaszadóknak.

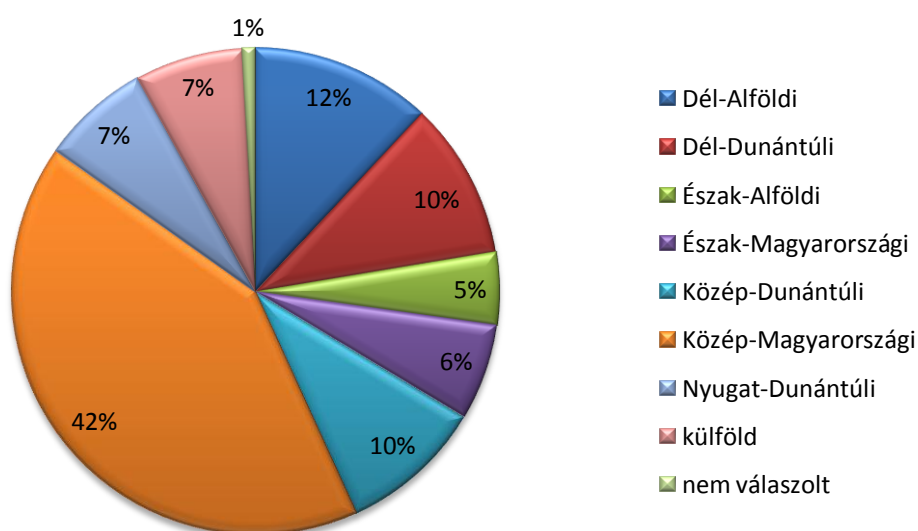
Javaslatok

A legtöbb konkrét javaslat ebben a kérdésben a település építészeti fejlesztésére irányult. Így a tömbházak, „betondzsungelek” szebb, jobb városképbe történő illesztését, például a budapesti tömbház színesítések mintájára, vagy többen egy igazi városközpont kiépítését említették. Jelképünk, a Turul madár jobb turisztikai kihasználása és a vasútállomás felújítása is központi téma volt, ezek szintén emelhetik a város képét.

4.2.4.1.2 Külső imázs

Kíváncsi voltam, hogy milyen Tatabánya megítélése a más településen lakók körében, ezért készítettem egy második kérdőívet is. Mivel a Tatabányáról alkotott képnek esetleg befolyásolója lehet a távolság is, így a régiók szerinti összetételt is megvizsgáltam. Ezt szemlélteti az alábbi kördiagram.

10. ábra: A nem tatabányai kitöltők régiók szerinti megoszlása

Budapest és Pest megye dominanciája szembetűnő. Ami érdekes lehet, hogy Tatabánya saját régiója kisebb arányban szerepel, mint például a Dél-Alföldi régió. Ennek az az egyszerű magyarázata, hogy a 2. legnagyobb város nem is szerepelhetett a megkérdezettek között, mivel ezt a feltételt már korábban rögzítettem. Mivel a település csak Tatabánya esetén volt kritérium, a második szempont annyi volt, hogy magyar embereknek küldjem ki a kérdőívet, így 7%-uk külföldön, Európában élő magyar volt. Mivel a kérdőívet összesen 125-en töltötték ki, így célszerűbb volt nagyobb csoportosító ismérvet találni, így 2 kategóriára bontottam a megkérdezetteket, amely szintén befolyásolhatja jelentősen a véleményeket, hogy járt-e már Tatabányán vagy nem. Eszerint a válaszadók 42%-a járt már legalább átutazóban Tatabányán,

58%-uk semmilyen formában. Hogy ennyire nagy az aránya a Tatabányán már megfordult embereknek a kérdőívben, az azért nem számít különleges dolognak, mert azok, akik valamilyen módon érintettek a településsel, sokkal nagyobb arányban töltik ki a kérdőívet, mint azok, akik egyáltalán nem, ez több kérdőívezés általános tapasztalataként megfogalmazható.

A kérdőívben megkértem a válaszadókat, hogy állítsanak sorba 7 települést egy 5 fokozatú skálán a lakosságszámuk szerint, ahol az 1-es a legkisebb, az 5-ös a legnagyobb települést képviselte. A települések az alábbiak voltak: Esztergom, Győr, Komárom, Székesfehérvár, Tata, Tatabánya, Veszprém. Ennek a lényege, hogy az oktatás mindenféle ostromozása nélkül, nem várható el még a helyi lakosok mindegyikétől sem, hogy pontos sorrendet tudjanak felállítani a megjelölt települések között, hát még az ország másik felén élő személyektől. Ennek megfelelően a sorrend felállításában inkább emocionális, illetve tudatalatti szempontok dönthetnek. Ezt ugyancsak befolyásolhatja, hogy egy-egy településről milyen gyakran hall híreket a válaszadó, illetve van-e jelentősebb történelmi múltja a városnak. Amennyiben valamelyik települést a tényleges pozíciójától máshova helyeznek a válaszadók, úgy annak valamilyen irányú pozitív vagy negatív megítélését is tükrözheti.

A valós értékek a KSH adatai (Helynévkönyv, 2012) alapján a következők:

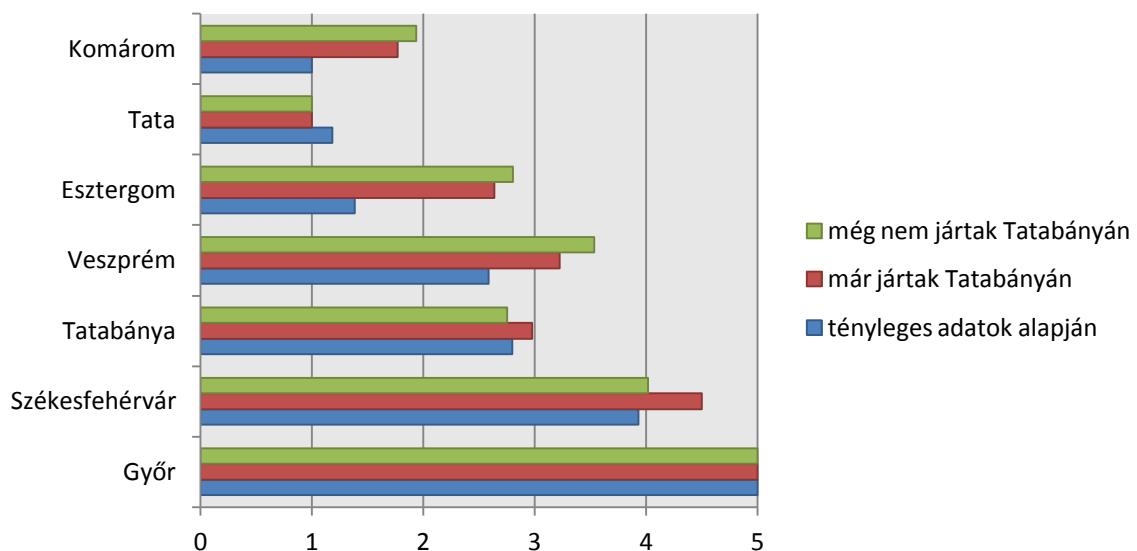
Győr	131 564 fő
Székesfehérvár	101 722 fő
Tatabánya	70 003 fő
Veszprém	64 024 fő
Esztergom	30 434 fő
Tata	24 906 fő
Komárom	19 729 fő

Az 1-től 5-ig terjedő skála helyesen ez alapján 1 tizedes jegyre kerekítve az alábbiak szerint alakulna:

Győr	5,0
Székesfehérvár	3,9
Tatabánya	2,8
Veszprém	2,6
Esztergom	1,4
Tata	1,2
Komárom	1,0

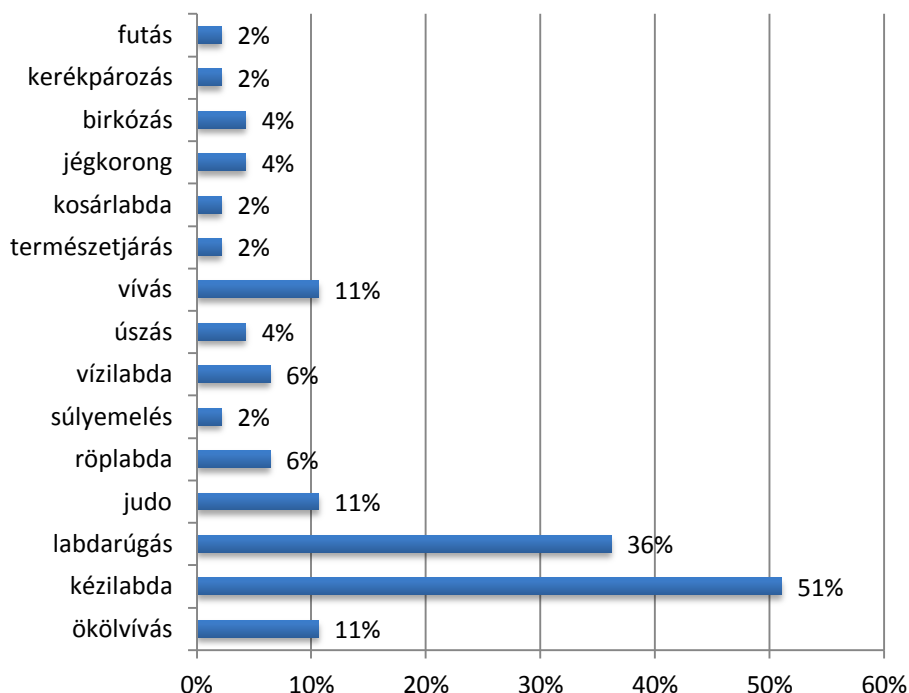
Annak érdekében, hogy az egymáshoz képest megállapított arányok jobban értelmezhetőek legyenek, a kapott átlagértékeket átszámoltam és arányosítottam úgy, hogy a legnagyobbknak ítélt település továbbra is 5-öt, míg a legkisebb 1-es értéket kapjon. A válaszokat nem befolyásolta érdemben, hogy jártak-e már a válaszadók a városban, az viszont látható az alábbi grafikonon, hogy Komárom és Esztergom a tényleges helyzetükhöz képest jelentősen fel lett értékelve (Esztergomot Tatabányával megegyező méretűnek feltételezik), ami egyértelműen a történelmi hagyományoknak köszönhető, és vélhetően ebben az is szerepet játszik, hogy Komárom-Esztergom megye névadó települései.

11. ábra: A városok lakosságszáma alapján felállított sorrend a megkérdezettek válaszai alapján

Veszprém és Tatabánya között nincs nagy különbség, Tatabánya lakosságszám tekintetében mintegy 10%-kal nagyobb, mégis a megkérdezettek Veszprémet ítélték nagyobbak. Ezek alapján arra következtettek, hogy a Tatabányáról megjelenő hírek és információk nem rendelkeznek olyan erővel, hogy a valós rangsor-pozíciójába gondolják az emberek a várost.

12. ábra: A nem tatabányai lakosok véleménye arról, hogy Tatabánya mely sportokban jó, a valamilyen sportot említők százalékában

A válaszadók 38%-a tudott választ adni erre a kérdésre. Az jól látható, hogy a kézilabda valóban országosan is elismert sport Tatabányán, de az Olimpia is meghozta a cselgáncs és Tatabánya számára az ismertséget. A labdarúgást is sokan ítélték jónak, bár ez valószínűleg inkább a múlt hagyományaiból táplálkozik, mivel jelenleg már több éve a másodosztályban szerepel a labdarúgó klub.

Feltettem több olyan kérdést is, amelyben azt kérdeztem, hogy van-e az adott intézmény, dolog Tatabányán. Eszerint a megkérdezettek 14%-a mondta, hogy még ma is van működő bányászat a városban, amely már azért abba az irányba mutat, hogy kezdi levetkőzni a bányaváros képét, de még mindig jelentős a szám, tekintve, hogy már több mint 20 éve bezárt Tatabányán a bányászat. Művészeti fesztivált és élményfürdőt nem igazán feltételeznek a városról, mindössze a válaszadók 39 illetve 36%-a gondolta úgy, hogy ezek vannak a városban. Habár a működő bányászatot még minden 10. ember el tudja képzelni a városban, a Bányásmúzeumot, mint intézményt csak a 4. helyre rangsorolják (63%), a színház a legvalószínűbb (78%), aztán pláza (65%) és megyei könyvtár (64%) a megkérdezettek szerint.

magas készlető kisse álmodozó érzékeny molett őszülő külső megélt kétércú stílusú kétkezi hídgerszívő házias barátságstalan búslakodó dohányszik napokat vékony értékes tekintetű érdekes kicsit sportos színes atképzésre gyönyörűen zállt lélekkel bájít nem-hívalkodó bensőséges hűségés társadalom nyugodt barnahajú ékes egyszerű nagyratörő rendezett kedves hölgy vidám idős óriás bányász szürke egyszerű jelentéktelen közép-termetű kemény hajlott-hátú személység zöld férfi dzentri vén megis ősz munkás segítőkész unalmas megfélepetéseket elegáns problémamegoldó rejt szolíd hangulatos szebb ápolts megnyerő büszke meglepetéseket elegáns problémamegoldó rejt szolíd atlagos valószerűleg kieégett ugyanakkor öreg kicsi kitartó csendes erős udvarias csúnya fekete-hajú munkásember okos reményvesztett kiegyensúlyozott mutatja jó-megjelenésű fazon koszos kirívó szépséget megfelelően középkorú kővér becstelen múltón különlegesnek sötétbőr dolgozna sötét leragadt sötéthajú szerény magasztos könyvelő diplomás múltból álomkal beszélni pedáns csodára vágyik sokszínű nemes 45-ös korosodó hívalgató optimista csöves találni

Feltettem azt a kérdést is, hogy ha Tatabánya ember lenne, akkor milyen tulajdonságokkal lehetne körbeírni. A kapott válaszokat a Wordle képszerkesztővel alakítottam a fenti képpé, amely a szavak gyakorisága alapján alakítja a szavak méretét. Amikor arra kértem a megkérdezetteket, hogy jellemezzék Tatabányát, úgy, mint ha az egy ember lenne, előzetes várakozásaimmal ellentétben többen feleltek erre a kérdésre. Érdekes kettősség rajzolódott ki Tatabánya személye körül. Legtöbbször már egy válaszon belül is megjelentek a mogorva és kedves kifejezések, nem véletlen, hogy a képen is az „ugyanakkor” az egyik legnagyobb szó. Nemét tekintve férfinek jelölték meg a legtöbben, bár volt, aki inkább egy hölgyet látott benne. Életkorát tekintve – aki meghatározta a korát - a többség öregnek ítélte meg, amely meglepően sokszor szerepelt különböző formákban is, mint a hajlott hátú, idős, vagy vén kifejezésekben. Foglalkozásában munkásember képe rajzolódott ki, amennyiben pedig diplomás, akkor is a monotonabb könyvelői szakma volt a munkája. Habár az embert többnyire barátságosnak ítélték a másokkal való viszonyában, mégis magába forduló depressziós, búslakodó és Tatabánya mindig a múlton elmélkedik és a régi szép időket idézi vissza, amelyre büszke. Sokak szerint egy átlagos, szürke egyéniségről van szó, haja inkább sötét (barna, fekete), de néhol már őszül. A munkásemberhez jól passzolt az erős fizikum, termetre inkább közép-termetű, de nem ad magára, koszos, csúnya. Azonban ellentmondásos személyről van szó, sokan szépnek látják, vidámnak és kitartónak. Van, aki szerint már reményvesztett, van, aki úgy gondolja Tatabánya inkább jó problémamegoldó.

4.3 A sport, mint sportolási, mozgási lehetőség és vonzáskörzete, szerepe Tatabánya térségében

4.3.1 A sportolási lehetőségek és a lakosok helyi lehetőségekről alkotott véleménye

Szórakoztatási szerepkörben leginkább a csapatsportok vagy látványsportok járhatnak az élen. Ebben korábban a labdarúgásnak volt vezető szerepe, ma a tatabányai kézilabda csapat tartozik az ország élmezőnyébe. Ez a két sportág önálló klubba tömörül, de ezeken kívül számos sport lehetősége biztosított Tatabányán, melyek egy részét a Tatabányai Sport Club biztosítja.

A város fontosabb sportlétesítményei:

- **Földi Imre Sportcsarnok**
- **Grosics Gyula Stadion**
- **Jubileum Park**
- **Tatabányai Műjégpálya**
- **Városi Sportuszoda**

A létesítményeken kívül a szép természeti környezet biztosít még lehetőséget kirándulásokra, természetjárásra vagy akár kerékpározásra is.

4.3.1.1 A lakosok véleménye a tatabányai sportlehetőségekről

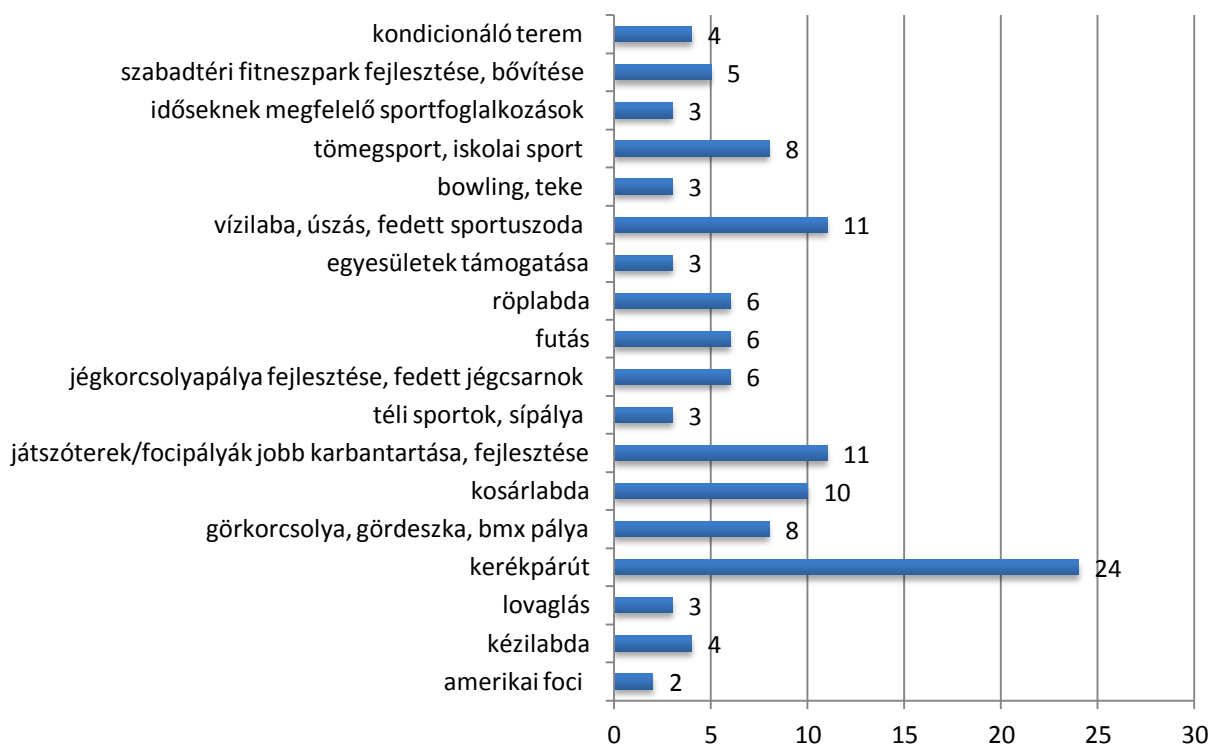
Első áttekintésre úgy tűnik, hogy széles a paletta. Kérdőívemben azt is megvizsgáltam, hogy elégedettek-e a helyiek a tatabányai sportlehetőségekkel, és ha tehetnék, min változtatnának, miben kellene fejlődnie a városnak.

Az általános elégedettséget vizsgáló, számszerűsíthető kérdésben összességében azt lehet elmondani, hogy a megkérdezett tatabányaiak jónak ítélték a sporteseményeket helyi szinten (szórakoztatási funkció), illetve a hobbi és a versenyszerű sport lehetőségeket is. Mind a 3 kategória 3,0-s értékkel végzett átlagban a 4-es skálán, ha a további tizedes jegyeket is nézném, akkor egy versenysport – hobbi sport - helyi sportesemények sorrend felállítása lenne lehetséges.

Természetesen igények és ötletek egy alapvetően elégedett környezetben is lehetnek, így megkérdeztem, hogy min javítanának Tatabányán a sporttal kapcsolatban. Minden 2. megkérdezett fejlesztene valamilyen szolgáltatást vagy infrastruktúrát, 11% rendben találta a

lehetőségeket, semmit nem fejlesztene, 39% nem tudott érdemlegesen a kérdéshez hozzászólni.

14. ábra: Tatabányán a megkérdezettek által említett fejleszteni szükséges elemek a sport terén (db)

A válaszokat összesítő grafikonon jól látszik, hogy amit egyértelműen hiányolnak a lakosok az a kerékpárutak mennyisége. Mint útvonal Tata-Tatabánya között hiányolt erősen, amely sporttevékenységként egy 12 km-es oda-vissza kerékpározásnak felel meg. Ezen kívül a kivitelezésben tartják fontosnak, hogy „rendes bicikli utak” legyenek, „nem csak festékcsíkok”, amely biztonságosabb közlekedést biztosít a kerékpárosoknak. A kerékpárutakkal kapcsolatban a Tata-Tatabánya vonal kiépítése mellett fontos, hogy minden városrész legyen összekötve egymással, Felsőgalla például teljesen kiesik ebből a körből. Az Által-ér völgyi kerékpárút tervezési munkája, amely az említett útvonal-igénynek megfelelő nyomvonalon halad, már 2000-ben megtörtént. Idén ősszel adják át a Vértesszőlősig megépült szakaszt, és várhatóan 2013-ban Tatáig is kiépül. (MTI/mno.hu, 2012) Így az igények egy része ezzel kielégítettnek tűnik, de továbbra is nagy hangsúlyt kell fektetni a városon belüli szakaszokra.

Nagy hangsúlyt kapott a játszóterek és kispályás labdarúgó pályák számának bővítése, illetve ettől markánsabb vélemény volt, hogy inkább ezek állapotát kellene javítani, illetve az Európai Unió szabványok szerint kellene őket felújítani. Ezek a pályák és a tömegsport azért voltak népszerűek, mert ingyenesek, így bárki számára hozzáférhetőek. Ennek megfelelően nem is véletlen, hogy a Csónakázó-tónál 2011-ben kiépített szabadtéri fitnesspark ötletét többen megemlítették, mint jó kezdeményezést. A megkérdezettek egyértelműen több hasonló ingyenes lehetőség igényét fejezték ki, hiszen sokaknál nem a mozgás iránti igény hiányzik, hanem nem enged magas sportra költött összegeket a családi kassza, amelyet a válság csak tovább súlyosbított.

A kosárlabdapályák kerültek említésre még nagy számban, ezeknek a legnagyobb problémájuk, hogy nincsen nyilvános ingyenes pálya, és az iskolák udvarába kell belőgni, ha valaki játszani szeretne, ebben az esetben viszont kockáztatja azt, hogy a rendőrséget kihívják rá. Ezt a problémát lehetne azzal oldani, hogy hétfőig engedélyezett lenne ezek használata (hétköznap nem lenne célszerű, hiszen nehezebb lenne a közbiztonságot garantálni az iskolások számára, ha bárki bemehet). Emellett természetesen a költségesebb megoldás a pályák létrehozása, amely azonban összekapcsolható más sportok igényeivel is, például a kézilabdában támasztott igényekkel.

Van, aki azt erősítené tovább, amiben jók vagyunk, így a kézilabdába kellene több pénzt fektetni. Más arra hívja fel a figyelmet, hogy a kézilabdában egyesületi szinten kívül nehezebb játszani ezt a játékot, mert természet nem mindenki tud bérelni, a beton pedig nem igazán alkalmas erre a sportra (a gyakori ütközés és földre kerülés sok sérülés okozója lehet a durva talajon), ezért öntött rugalmas gumiburkolatból készülő multifunkcionális pályák létesítését javasolta. Ez utóbbi ötlet azért is jó, mert a multifunkcionális pályák több sportágban is használhatóak (tenisz, röplabda, kosárlabda, kézilabda, labdarúgás, atlétika), szemben a labdarúgásban népszerű műfüves kispályák létesítésével. A mai kialakítású pályák karbantartást nem igényelnek, és 10-15 évre készülnek, és habár karbantartást nem igényel a gyártók szerint, felügyeletet kell biztosítani, hogy a rongálástól védjék, így azért nem teljesen fenntartás-mentes megoldás ez. A fenti pozitívumok mellett az utánpótlást is segíti, ha a gyerekek könnyebben jutnak pályára.

Az agresszív görkorcsolya (trükkök, korlátra ugrás stb.), gördeszka, BMX pálya fejlesztése szintén előfordult a válaszok között és azt bárki tapasztalhatja is, hogy a számukra épített

Jubileum Parkban megtalálható pályák folyamatosan „telt házzal” működnek. Többen fedett létesítmény igényét is kifejezték, bár ez a beruházás valószínűleg egyelőre csak álom marad a költségigényessége miatt valamint, hogy nem igazán tekinthető „népsportnak”.

Ezeken kívül megjelentek olyan nagy beruházást igénylő ötletek is, mint például a golf, bár egyfelől ebben Tata már jelentős versenyelőnyre tett szert, másfelől a tatabányaiak szórakozásra és sportra elköltött jövedelmét tekintve ez szinte kizárólag a turizmusra építene, amely még messze van attól, hogy rentábilis beruházást eredményezzen ebben a sportban.

Szintén a nagyobb beruházások közé tartozott a jégkorcsolyapálya fejlesztése, illetve csarnokká építése, valamint a vizes sportok esetében a Városi Sportuszoda télen-nyáron fedett csarnokban üzemelése, és ez utóbbinál kiemelték annak szükségességét, hogy álljon rendelkezésre kifejezetten az úszóknak állandóan egy medence, mert mivel népszerűek Tatabányán a vizes sportok, például a vízilabda, így gyakran nincs lehetőség az úszásra ezekben az időpontokban.

Többen voltak, akik további kondicionáló termek létesítését támogatnák, bár ilyen termet látogató személyek megkérdezése után az a kép rajzolódott ki bennem, hogy mind a kínálat (termek mennyisége és felszereltsége), mind az ár-érték arány tekintetében a budapesti kínálattal vetekszik a tatabányai sport ezen szegmense, amely ráadásul mivel nyereségesen működtethető, így a piaci szereplők valósítják meg rendre ezeket a beruházásokat és nem szükséges kormányzati beruházás.

Megjelent a téli sportok jobb kiaknázása is a város adottságaira alapozva, bár ez sem valósítható meg a jelenlegi klímaviszonyok mellett, mert habár Tatabánya medencében fekszik, a várost körbeölelő hegyek nagyon messze vannak a hóhatártól, a téli szezon pedig így túl rövid lenne, hogy bármiféle havas sportok (még a csapadék mennyisége is jelentős tényező) gazdaságosan működjenek. Arról nem is beszélve, hogy a hegyek lejtői javarészt be vannak építve. Lehetőség ilyen jellegű beruházásra Tatabánya külterületén lenne, Csákányospusztán (korábban volt is sífelvonó), de itt is nagyon lankás a terület és a legmagasabb pontja is csak 487 méter, valamint mivel a központtól távolabb helyezkedik el, a kijutás is körülményesebb, arról nem beszélve, hogy Tatabánya közel fekszik a szlovák határhoz és belföldön Eplény is nagyjából 1 órás autótúttal, ahol korszerű, igényes rendszer fogadja a síelni vágyókat.

Ezekon kívül olyan fejlesztésre alkalmas sportágakat és létesítményeiket említettek még a megkérdezettek, mint az amerikai foci, lovaglás (bár erre több lehetőség is adott a városban), túra (gyalog – jól működik, nagyobb hangsúlyt kellene rá fektetni, kerékpár – ki kell építeni a hagyományát, a Balatonhoz hasonlóan a természeti lehetőségek kihasználásával), kerékpár pálya, floorball, lacross, strandsportok, futás (futópálya, futóút kialakítása, parkok futás céljával), tollas labda, bowling, teke (az Omega Plázából annak megszűnése miatt Vértesszőlőre költözött), küzdősportok (pl.: judo), a labdarúgó stadionban a világítás fejlesztése, airsoft/paintball, biliárd szalon, társas és diszkó tánc, fallabda, tenisz, valamint az idősebb korosztálynak megfelelő sportfoglalkozások.

Nagyon sok vélemény azzal foglalkozott, hogy az emberek nem aktívak Tatabányán, az infrastruktúra adott, mégsem használják a lehetőségeket, sportra buzdító kampányokkal járulhatna hozzá a város az emberek hozzáállásának változásához. Az is fontos pont volt, hogy bár lehetőség van elég, a tömegközlekedés nem alkalmazkodik megfelelően az edzések későbbi időpontjaihoz, délután 6 óra után ez meglehetősen nagy probléma. Az egyesületek támogatása (nem csak anyagilag, de felszereléssel, terem, helyszín biztosításával is) kulcskérdés lehet a helyi sportéletben, így a következő fejezetben az egyesületekkel foglalkozom.

4.3.2 Az egyesületek

A sportegyesületek általában 3 féle forrásból gazdálkodhatnak. Az egyik az állami, önkormányzati forrás, ezenkívül a tagdíjakra támaszkodhatnak, bár ez viszonylag kisebb összeg a teljes keretet tekintve, valamint kiemelt fontosságú tétel lehet a szponzorációs bevétel. Nem rendszeres támogatásként bevételt jelentenek a két évnél régebbi működésű egyesületek esetében a személyi jövedelemadó 1 %-a és a különböző pályázatokból származó összegek is. Józsa László (2005) még a válság előtt arról írt, hogy a sport támogatása divatos. Ez a tény azóta megváltozhatott a cégek marketingre fordított büdzsájén keresztül, de az a megállapítása mindenképpen érvényben maradt, hogy más és más az egyes sportágak népszerűsége a szponzorálás tekintetében, és itt elsősorban a televízióban is követhető sportokat említette, mint előnyben részesített sportágakat. A szponzorálás fő sportágai általában a csapatsportok, mint a labdarúgás, kézilabda, kosárlabda, ezen kívül az olyan magyar sikersportok is vonzanak némi tőkét, mint a kajak-kenu, a vízilabda vagy a vívás. Megfigyelhető tendencia, amelyet Józsa is említ, hogy a legtöbb sport már kifejezetten koncentrálna a szponzorálási igényekre, így olyan szabálmódosításokat fogadnak el, amelyek

javítják a televíziós közvetíthetőséget és élvezhetőséget a néző számára, így biztosítva a szponzornak nagyobb megjelenést. Tovább torzítja a sport forrásait az állam azzal, hogy a sok nézőt vonzó sportágaknak juttat nagyobb támogatást, habár ezek a sportok idáig is nagyobb bevételre számíthattak a tévés jogdíjaknak köszönhetően, mint a többi sportág.

Az egyesületek működésében kulcskérdése van az anyagi forrásoknak, ezért 3 olyan egyesületi vezetővel készítettem rövid interjút, akik egyesületei méretüknél fogva kisebb támogatásra számíthatnak. Kíváncsi voltam arra, hogy az egyesületek szemszögéből milyen a tatabányai sport.

A 3 egyesület a Múltunk és Jövőnk Egyesület, a Tang Soo Do Hungary egyesület, valamint a Tatabányai Ökölvívásért Baráti Egyesület. Általánosságban elmondható, hogy mind a 3 egyesület anyagi problémákkal küzd, ezt pályázatokkal, az adó 1%-os felajánlásával és sok lelkesedéssel, illetve ingyen munkával próbálják orvosolni, mivel a tagdíjak tatabányai pénztárcához igazított összege nem termeli ki folyamatosan a működési költségeket. Nagy szponzora egyik egyesületnek nincs, kis egyesületekkel elmondásuk szerint ezek nem nagyon foglalkoznak, leginkább helyi kis cégek segítségére számíthatnak, de ez sem állandó, hanem időszakos felajánlásokban merül ki. Az egyesületek vonzáskörzete főleg Tatabányára és a környező településekre koncentrálódik, messzebből egy-egy verseny miatt érkeznek érdeklődők. Tatabánya legfontosabb előnyei a kis egyesületek szemszögéből, hogy nagy város, nagyobb keresletet generálva ezzel, földrajzilag jó helyen van, jól megközelíthető a környező kisebb településekről, valamint vannak komoly sporthagyományok. A hátrányok, hogy a tömegközlekedés nem mindig kielégítő, a város nagy mérete ellenére gyakran alacsony a létszám, mert erős a verseny, nagy a kínálat és nehéz felkelteni egyfelől az érdeklődést, másfelől a pénztárca is határt szab a lehetőségeknek és az emberek az ingyenes lehetőségeket keresik.

A legfontosabb problémák összefoglalva a pénz és az érdeklődés hiánya, az utánpótlás biztosítása. Jelentős probléma az aktív tagság tekintetében, amely Tatabányával is szoros kapcsolatban van, hogy sokan azért hagynak fel az edzéssel, mert például más városba mennek továbbtanulás céljával, onnét pedig a kevés diplomás munkahely miatt ritkán térnek vissza. A civil szervezetekkel szorosabb kapcsolat kiépítésére lenne szükség az önkormányzat részéről, segíteni kellene a kisebb egyesületek szponzor szerzését, illetve a terembérletek mérséklésében látnak megoldást a kis egyesületek. A szponzoroknak családi napon bemutatót,

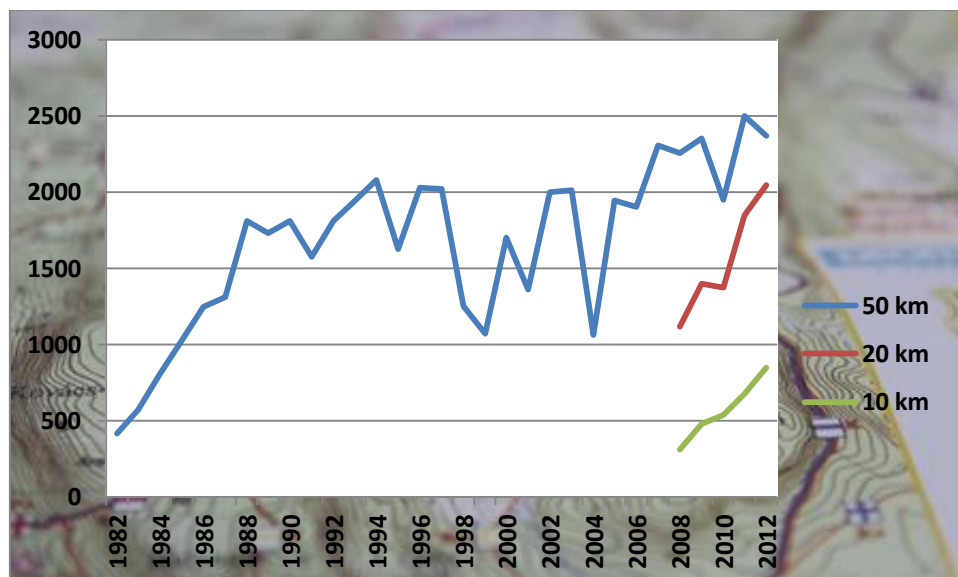
illetve a terembérlésnél tömegsport jellegű ingyenes foglalkoztatást vállalnának az egyesületek, amely egyúttal segítné a sportág népszerűsítését és a tatabányaiak ingyenes sporthoz jutási lehetőségét, amely mint kérés a kérdőívemben is gyakran előjött.

4.3.3 Tatabányai, országos jelentőségű teljesítménytúrák

4.3.3.1 Tatabánya országos vonzáskörzetű teljesítménytúrája, a Gerecse 50

1982-ben indították a Gerecse 50 nevű teljesítménytúrát. Ez volt az első 50 km-es teljesítménytúra az országban, amely csak 1 évvel fiatalabb az ország legrégebbi teljesítménytúrájánál, az értelemszerűen 100 km-es Kinizsi százasnál. A Gerecse 50-en 3 távon indulhatnak a természetbe vágók, 50, 20 és 10 km-en. Mindegyik táv más kihívást kínál, de közös cél bennük a fiatalos, jó kedélyű, és természetbarát hangulatú nap eltöltése. Az elsők 415-en indultak el, azóta a népszerűsége folyamatos. Az indulók számának változását mutatja a kezdetektől a következő ábra. Az indulók létszámának folyamatos növekedése egyben azt is jelentette, hogy mára az ország legnépszerűbb teljesítménytúrájává vált a Gerecse 50. (teljesitmenyturazoktarsasaga.hu)

15. ábra: Gerecse 50 teljesítménytúrák évenkénti indulóinak időbeli alakulása
1982 és 2012 között, 2008-tól a 20 és 10 km-es távok adataival is

Forrás: saját szerkesztés a szervezők adataira támaszkodva, (grecse50.hu)
a háttérben a Gerecse 50 itinere, Szendrei Gábor fotója (szendreigabor.hu)

Az egyes letörések a grafikonon többnyire az időjárásnak köszönhetőek. Minden év április 3. szombatján rendezik meg, 2008-tól már a 2 rövidebb táv adatait is mutatja az idősoros tábla.

Köszönhetően a rengeteg fiatal indulónak és a családias jellegnek, az utóbbi időben a 20 km-es táv jelentősége az indulók számát tekintve már az 50 km-esével vetekszik. A jövőben várhatóan a 20 km-es táv lesz a legnépszerűbb, de ez nem jelenti az 50 km-es táv jelentőségének csökkenését.

Az indulók közül néhányuk lakótelepülése – 2011-ben legalább 191 helységről érkeztek a túrázók országszerte¹ - (a nem teljes felsorolás a Gerecse 50 vonzaskörzetének megállapításában segít): Budapest, Balatonfüred, Dorog, Komárom, Fonyód, Fót, Győr, Kecskemét, Szolnok, Miskolc, Nyíregyháza, Oroszlány, Pécs, Pápa, Szeged, Sopron, Szombathely, Tata, Vasvár, Zebegény. 2010-ben egy emeletes busz is érkezett Ausztriából sok különböző nemzetiségű utassal (pl. volt kubai, japán, német is köztük), de sokan jönnek rendszerint Szlovákiából is.

Felállítottam egy listát, amely a Teljesítménytúrázók Társasága honlapján olvasható túra beszámolók szerinti pozitívumokat és negatívumokat tartalmazza, amelyet a helyi sportélethez és a térség turisztikájához, valamint Tatabánya imázsához való hozzájárulása és a folyamatos érdeklődés fenntartása miatt célszerű megvizsgálni.

Az áttekintett tapasztalatok alapján megfontolandó:

- A túraútvonalak túrázó barátiabbá tétele, kevesebb betonúton, több erdei ösvényen való gyaloglás. Legutóbb 2 és fél éve voltam Gerecse 50-en, nem tudom milyen pontosan a Tardosra bevezető szakasz, és milyen lehetőség van az útról leterelni a túrázókat, de amennyiben van rá mód, úgy, célszerű azt fontolóra venni. A lakott településekre (Tardos) továbbra is menjen be az útvonal, mivel ott bevétel képződhet a helyiek számára (italárusítás, vendéglő), csak ezt ne egy órás betonúton történő séta előzze meg
- Az oklevél hiánya az abszolút orvosolható problémák közé tartozik, csupán a költségek közé kell beépíteni, de úgy gondolom, ez bele kell, hogy férjen a nevezési díjba, különösen a támogatók anyagi hozzájárulását tekintve is (pl.: Decathlon áruház)
- A Turul-madaras „autós család” kivédésére jó megoldás lehet még egy ellenőrzőpont a Turultól levezető lépcső aljába (talán túlzott költséggel nem jár, hiszen önkéntesek is

¹ Horváth Zoltán főszervezővel történt e-mailezés alapján (azért körülbelüli és legalább 191 helység, mert az itiner, amely a személyes adatokat tartalmazza, az a nevezőnél marad, így eddig tudták követni a különböző településneveket)

segítenek egyfelől a munkában, másrészt pedig a vége felé már nem lehet nagy sorban állásokra számítani a szétszakadt mezőny miatt, így kevesebb pontellenőr is megteszi).

- A szálláshely esetében mivel elsősorban az olcsóbb szálláshelyből van hiány, a Tatabányai Általános Iskola, Szakképző Iskola és Középfokú Kollégiummal lehetne tárgyalni a szervezőknek, ez az iskola közel van, nagyjából 1 km-re a vasútállomástól, illetve adott még a Stúdium téri Kollégium, mely az Edutus Főiskola (korábban Modern Üzleti Tudományok Főiskolája) kollégiuma, ahol 3000 Ft/fő/éj áron lehet szállást kapni és szintén közel van a rajtponthez. A lehetőség tehát adott, inkább a kommunikálása hiányos a Gerecse 50 meghirdetésekor.
- Sokan említették, hogy nehéz előzni, mert széles csoportokban haladnak az ismerősök. Ezt javítandó célszerű lehet az induláskor többször bemondani a hangosbeszélőbe, vagy az itinerre kiírni, hogy a gyorsabban haladókat lehetőség szerint engedjük el. Az erre való figyelemfelhívást nem szabad elbagatellizálni, mert a budapesti metrókon is mióta felszólítják az embereket, hogy a mozgólépcső bal oldalát hagyják szabadon a siető utasok számára, én személy szerint már tapasztalok javulást. És ezen a teljesítménytúrán is, ha többször, évről évre felhívjuk egyes normákra a figyelmet, előbb utóbb kialakul a megfelelő túra-kultúra.
- Hogy induláskor ne a rajtoló lelkiismeretére legyen bízva a rajtidő pontos felírása (ez elsősorban más túrázókat zavarhat), arra több jó megoldás is lehet. Ilyen például dátumbélyegzők használata, amelyen nem év/hó/nap beállítás lenne, hanem időpontosat rendelnének a készítőtől. Ennek költsége nem túl magas darabját kb. 3 nevezési díj árából be lehet szerezni, és mivel nagyjából 10-en vannak a rajtnál, emberenként 2-re lenne szükség, hogy 1 valaki folyamatosan átállítsa a dátumot, amíg a többiek használják. (esetleg célszerű 5 perces intervallumokra bontani az időpecsételést, hogy legyen idő átállítani). Ez azonban kicsit maradi megoldásnak tűnhet, célszerűbb lehet vonalkódokkal, vagy valamilyen elektronikus jelölővel ellátni az itinereket, és így pontosabbá tenni az időmérő rendszert. Ebbe egyébként lehetne integrálni a Tatabánya Kártyát is, mivel azt olyan chippel látták el, amely alkalmas ilyen feltöltésekre.

4.3.3.2 A Tatabánya 30

A városból, pontosabban Felsőgalla részéből indul októberben a Tatabánya 30 túra, amely szintén jelentős túrának számít körülbelül 800-1000 fő indulóval a 20 és 30 km-es távokon összesen, amely csak a Gerecse 50 számait tekintve tűnik kevésnek. Az időjárás is jobban

kedvez általában a Gerecse 50-nek, azonban dátum szerinti elosztásban jól működik, hogy fél év eltérés van a két teljesítménytúra között. Hasonló a két túra, mind a kettő kijelölt útvonalon, ellenőrzőpontos rendszerben működik, egyik fő különbség, hogy a Tatabánya 30 a Vértes vonulatain át vezet körbe. Általános vélemény szerint szebb a táj, kevesebb az unalmas szakasz, és habár kb. 10 éve voltam ezen a teljesítménytúrán, de bennem is hasonló emlékek élnek. Itt is kiemelték a beszámolók a fiatalos közeget. Ár érték arányban általánosan nagyobb megelégedéssel voltak a túrázók a Tatabánya 30-al szemben, viszont a rajt helyszíne nagyobb problémát jelentett, talán ez is közrejátszik a kevesebb indulóban, ugyanis míg a Gerecse 50 vonatállomás mellől indul, addig az októberi túra esetében a városi tömegközlekedést is használni kell azoknak, akik nem autóval érkeznek. Az autóval érkezőknek pedig kevés a parkolóhely. Úgyhogy a legnagyobb problémája ennek a túrának a megközelítés és a parkolás.

4.4 A kultúra

Általánosságban elmondható, hogy az elmúlt évtizedben a kulturális aktivitás csökkent, (KSH, 2012a) a kínálat viszont jelentősen bővült (KSH, 2012b). „A kulturális fogyasztás szempontjából kiemelkedő szerepe van a gyermekkori szocializációnak, a szülői család praxisának, értékeinek. Ezzel párhuzamosan a kulturális javakra fordított összeg és a jövedelmi viszonyok közötti összefüggés is kimutatható.” (Reischl, 2007) Ennek fényében problémát jelenthet a diplomás munkahelyek hiánya a kultúra szemszögéből, amennyiben nagyobb fizetőképes kulturális igényt feltételezünk esetükben. Altdorferné Pál Gabriellával, a Tatabányai Múzeum munkatársával készített rövid interjúm alapján a kultúra válságában nem a gazdasági válság a legfontosabb probléma, hanem az igények változása és az oktatás-nevelés hiánya. A tatabányai kultúrában fontos szerepet játszó Közművelődés házának a visszaesését a múlt század végére teszi, több mint egy évtizeddel a válság elé. Az ifjúság érdektelenségének általános tendenciája új kihívások elé állítja a pedagógusokat és a kultúrával foglalkozó szakembereket.

A már idézet Józsa a kulturális események szponzorálásában a bankokat, biztosítókat, pénzpiaci szereplőket tartja aktívnak, mivel a színházak, kiállítások társadalmi presztízse magas. Azonban a vállalkozások számára fontos, hogy kommunikációs lehetőség nyíljon a számukra, kérdés, hogy a tatabányai intézményekben erre mennyire nyílik lehetőség. A Pál Gabriella, bár kevesebbet foglalkozik szponzori pénzekkel, egy projekt kapcsán így fogalmazott: „Ugyanazok vannak a porondon, de egyre nehezebben adnak, egyre

körülményesebb hozzá jutni a pénzeket.” A rendszerváltás előtti pezsgő kulturális élet egyik fő támogatója a bánya volt, így bezárásával nem csak a termelő, de a szolgáltató szektorban is visszaesés volt tapasztalható a városban.

4.4.1 A főbb kulturális lehetőségek Tatabányán

Habár sokan gyengének találják a kulturális életet Tatabányán, a kérdőívemben arra a kérdésre, hogy az elmúlt 1 évben milyen kulturális rendezvényen vettek részt, tatabányai eseményeket 115-ször említettek, míg Budapest 59-szer szerepelt, a térségben a legerősebb versenytárs ezen a téren Tata (68 említés). A legnépszerűbb programot is a szomszédváros kínálta, a Víz-Zene-Virág Fesztivál 50-szer került említésre, a legnépszerűbb tatabányai esemény a Bányásznapi volt, 28 említéssel, ami egy felől jelentheti a kiegyenlítettebb programkínálatról, másfelől viszont azt, hogy nincs egy olyan nagy rendezvénye a városnak, amivel összeferrihatna a neve, mint az Tata esetében a Víz-Zene-Virág Fesztivál. A felsorolt két nagyobb versenytárs mellett számos település neve felbukkant, így Szombathely, Veszprém, Esztergom, Pécs, Sárvár, Kecskemét, Komárom, Győr, Pápa, vagy éppen a Balaton települései. Nem meglepő módon a legszélesebb kínálatot Budapest mutatta, valamint az említett interjú-alanyom is egyértelműen a kultúra Budapestre koncentrálódására utalt.

4.4.1.1.1 Jászai Mari Színház, Népház

A Jászai Mari Színház is áldozatul esett a színházak csökkentett központi költségvetéséből történő támogatásának, azonban így is nyereséges tudott maradni, és ez az átszervezések mellett az elmúlt évad nézőrekordjának (MTI/kultúra.hu, 2012) köszönhető. Ez a hat felnőtt és hét gyerek bemutató esetében összesen 38 ezer 600 nézőt jelentett, ezzel 90% feletti átlagnézettséget produkált. A gyerekek a következő évadban is kitüntetett szerepet kapnak, ugyancsak 7 előadás lesz kifejezetten rájuk szabva. A színháznak nincs állandó társulata, de vannak visszatérő rendezői és színészei. A nézőtérén 415-en lehetnek egyszerre. 2007 és 2009 között újjáépítették az épületet, az idei lesz a 3. évad a felújított épületben. A színházi darabok mellett különböző kiállítások, gálák, illetve zenei koncertek otthona is az épület.

A kérdőívem válaszadói között felül vannak reprezentálva a felsőfokú végzettséggel rendelkezők, így nem meglepő, hogy a Jászai Mari Színházat látogatók (gyakran, vagy rendszeresen járnak színházba) szép számmal megtalálhatóak közöttük (18,4%). Ők 3,5-ös átlaggal értékelték a színházat egy 1-től 4-ig terjedő skálán, ahol a 4-es volt a legjobb, de minden válaszadót beleszámítva az átlagba is 3,3-as átlagértéket kapunk, kiemelve azt is, hogy a módusz a legjobb, a 4-es érték (ez az egyetlen ilyen program vagy intézmény az

értékeltek közül). Azok közül is sokan értékelték a választ (majdnem a felük értékelt; volt „nem tudom megítélni” lehetőség és válaszolni sem volt kötelező), akik elmondásuk szerint soha nem járnak a Jászai Mari Színházba. Vélhetően a Színházról szóló pozitív cikkeknek, az elégedett nézőknek és általában a színházakat övező pozitív véleménynek köszönhető, hogy így is magas értékelést kapott. A negatív vélemények leginkább a műsort firtatták, az operettek és a gyerekműsorok nem arattak mindenkinél sikert, ezt a vezetés számlájára írták. A. Pál Gabriella a széles műsor kínálatot tartja fontosnak, míg a felújított Közművelődés Háza (Vértesszőlő) új színházát esetleges konkurenciának jelöli meg, habár a tervezők szeretnék elkerülni a tatabányai intézmények versengését.

4.4.1.1.2 Tatabányai Múzeum

A Tatabányai Múzeum (tbmuzeum.hu) 2008 óta régészeti gyűjtőterületében illetékes területi múzeum, így a tatabányai kistérségben is meghatározó szerepe van a leletgyűjtés tekintetében. Természetesen a múzeumnak nem csak a gyűjtemény anyagainak növelése, de a közönség előtti bemutatása is a célja, amely 2010 óta nem érhető el a központi épület felújítása miatt (Agóra projekt). Emellett a múzeum történeti –, képzőművészeti –, ipar- és technikatörténeti, néprajzi-, valamint természettudományi gyűjteménnyel is rendelkezik, melyek bemutatása szintén átmenetileg szünetel.

4.4.1.1.2.1 Bányásmúzeum

Az intézményileg a Tatabányai Múzeumhoz tartozó Bányászati és Ipari Skanzen 1988-ban nyílt meg, amely az első, bányászok életével és munkájával foglalkozó szabadtéri múzeum hazánkban. Koltai (2011) munkájában a Magyar Nemzeti Múzeum élére 1843-ban kinevezett múzeumigazgató, Kubinyi Ágoston megfogalmazásában olvasható, hogy a tudományos feladatokon túlmenően a Nemzeti Múzeumnak népszerű jellegűnek is kell lennie. A múzeumi kiállítások „ne csak a szemet gyönyörködtessék, hanem tükrözve gyanánt szolgáljanak nemcsak az archeológus, a történetíró, a természetvizsgáló részére, azokból alapos tudomást szerezhessen a mezőgazdász, az iparúzó, a bányász is” (Fejős – Korek (1983)). A Bányásmúzeum szinte tökéletesen ez a mottó szerint rendezkedett be. A múzeum eredeti valóságában mutatja be a bányát, a XV-ös akna külszíni épületeivel - eredeti állapotban. A vezetés irodaépületét, a felolvasót (falazat – napi feladatkiosztó helyszíne), lámpakamrát és még több speciális bányához kapcsolódó épületrészt lehet megtekinteni, természetesen a gépparkkal és a bánya földalatti bemutatóterével. 1996 óta pedig a bányászkolóniák jellegzetes hatajtós házai is bemutatásra kerülnek. Ezen kívül pedig Lois Viktor Hangfürdő című állandó kiállításának ad otthont a múzeum, amely hangszerekből készült szobrokat mutat

be. Ásványkiállítás, az erőmű bemutatása és iskolatörténeti kiállítás ('60-as, '70-es évek iskolái) is helyet kapott a múzeumban.

A Bányásmúzeum valamivel könnyebb helyzetben van a helyi lakosok értékítéletében, hiszen ez a helyi hagyományokat eleveníti fel, még hozzá magas színvonalon, nemzetközileg is elismert skanzenről van szó. Az összes tatabányai múzeumkínálatot azonban mégsem ítélték különösebben magasnak, 2,55-ös átlagot ért el a válaszadók körében, ez összekapcsolható azzal, hogy azok válaszaik, akik jártak már a Bányásmúzeumban, ők 2,6-os átlagértéket adtak, míg akik nem, esetükben ez 1,8 volt. A választ értékelő megkérdezetteknek 77%-a járt már Tatabánya legismertebb múzeumában, de akik nem jártak itt, többen nem is hallottak róla. Azonban közülük sokan még rövid ideje laknak itt (akik nem jártak a múzeumban és nem helyi születésűek, 43%-uk az ezredforduló után érkezett a településre). A megkérdezettek 25%-a nem tudta értékelni a kérdést. A. Pál Gabriella szerint csak bányásmúltra építeni nem lehet a helyi kulturális életben, de azt kell ápolni, ami jellemző ránk, valamint ha mások nem kezelik olyan színvonalon ezt, mint nálunk, az versenyelőnyt is jelenthet az egyediségével.

A negatívumok között említhető, hogy sok válaszadó, aki már megtekintette a múzeumot, többször nem menne vissza, mivel véleményük szerint már nem nyújt annyi új élményt, bár számos olyan visszajáró van a megkérdezettek között, akik azért keresik fel újra és újra a múzeumot, mert folyamatosan újítanak. A pozitív vélemények szinte mind kiemelték, hogy teljes képet ad az akkori bányász életéről a múzeum és gazdag anyaggal dolgoznak, de nagyon sokakban a tárlatvezetők szakavatottsága és lelkesedése hagyott jó emlékeket, ami szintén fontos, hiszen a világ legjobb termékeit árusító boltjából is kifordulhatunk, ha nem olyan a kiszolgálás. Emellett a múzeum nagy területe és az eredeti gépek és házak voltak nagyobb látványosságok. A nagy területnek, ami az előnye, az a hátránya is, hiszen szabadtéri, így nincsen összezsúfolva egy kis helyre, viszont rossz idő esetén nem nyújtja ugyanazt az élményt. Ezen kívül előny, hogy jól karbantartott, ápolta a berendezés és a géppark. Továbbá jó, hogy számos programmal összeköti (Bányásznapi, Juniális, családi vetélkedők) így olyanok is eljutnak a múzeumba, akiket egyébként első hallásra nem érdekelne (sokan írták, hogy „meglepően jó volt”, „nem számítottam rá, hogy ilyen jó lesz” stb.), viszont ezekből a programokból több kellene, hogy „éljen” a skanzen.

Nagy hiányosság a marketing terén tapasztalható, a Bányásmúzeum holléte gyakorlatilag szájhagyomány útján terjed, mert reklámmal egyáltalán nem lehet találkozni, több olyan ember is úgy tudta meg a létezését, hogy „véletlenül odakeveredett”. A város honlapján ugyan megtalálható, de hirdetés hiányában számos potenciális érdeklődőtől elesik a múzeum. Ehhez képest a tatabányai kulturális programok kommunikációját nem ítélték rossznak a válaszadók, átlagban közepesnek mondható (2,4 az 1-től 4-ig terjedő skálán, a szélsőértékek: 1 - legrosszabb: 19%, 4 - legjobb: 12%).

Fontos meglátás és észrevétel egy óvónőként dolgozó és gyerekcsoportokat a múzeumba kísérő válaszadó részéről, hogy a kisebbeket nem köti le annyira a múzeum, a válaszokat olvasva az én benyomásom is az volt, hogy akik kisebb gyerekként voltak, nem hagyott bennük mély nyomokat. Így célszerű lehet figyelembe venni a legkisebbek igényeit is, és nyitni feléjük (én is kétszer jártam a múzeumban, egyszer kisiskolásként, egyszer pedig huszonegynéhány évesen, és míg gyerekkoromban legjobban Lois Viktor Hangfürdője kötött le, felnőttként már egész máshogy értékeltem a skanzen bányászati részét). Talán a legfontosabb, hogy a többség, aki már járt a múzeumban, ajánlaná másoknak is.

4.4.1.1.3 Nemzetiségi programok

A nemzetiségi programok tekintetében, ha csak az átlagértékét venném a kérdőívet kitöltők értékeléseinek, akkor azt mondanám, hogy nem rossz a szám (2,5 - közepes), azonban azt is figyelembe kell venni, hogy a válaszadók több mint egyharmada nem tudta értékelni a kérdést, tehát a programok ismertsége vagy érdeklődése alacsonynak mondható. És az a feltételezés sem igaz, hogy ez azért lenne, mert a „betelepülők” nem fogékonyak a helyi kultúrára, hiszen a betelepülők aránya 49%-a az itt született társaiknak, és a „nem tudom megítélni” válasznál sem nőtt számottevően az arányuk (50%), így ez a hatás kizárható. Az azonban tény, hogy a bányászat óriási népességnövekedést hozó tevékenysége a 4 korábbi falu lakosság és népesség szerkezetét átalakította. Előbbi betelepülőkre hozott statisztika csupán azt jelzi, hogy nem az utolsó generációnál gyengült a nemzetiségi hagyományok tisztelete, amely mint jelenség létezik.

4.4.2 Az Agora projekt hatása a kulturális és a sportéletre

Mi az Agora program? Az Új Széchenyi Terv keretében olyan többfunkciós közösségi központok, közművelődési intézmények létrehozása, mely sajátosan kialakított épített környezetben alkalmas a közösségi-művelődési, oktatási-felnőttképzési és élmény funkciókat integráló, e funkciók mentén gazdag kulturális szolgáltatást kínáló működésre, a helyi

társadalom, a város szocio-kulturális fejlesztésére. Működése közvetlenül, illetve közvetve kihat a tágabb földrajzi környezetben élő lakosság közművelődésére, magas minőségű programokat, szolgáltatási és módszertani segítséget nyújtva a környező települések, kistérségek közművelődési intézményei számára. (NFÜ, 2008)

A 1,844 milliárd Ft-os összköltségű Agóra projekt jelenleg a stratégiaalkotás és az üzleti terv felállításának folyamatában van, várhatóan 2013 márciusában kerül átadásra a projekt. A stratégia az egész város kulturális életére kihatással lesz, hiszen a program folyamatai közé tartozik, hogy a városrészi művelődési házak központi irányítás alá kerülnek, ennek célja, hogy ne egy egymást gyengítő versengés legyen az intézmények között, hanem egymás pozitívumait erősítsék, a szürkeállományt adják össze és többletterméket hozzanak létre. Fontos azonban, hogy „A kultúra, a sport, a képzés, az élmény egy irányítás alatt” szlogennel ne legyen túl erős a centralizáció, maradjanak meg a városrészi intézmények önálló sajátosságai. Azonban a szervezésben valóban hasznos lehet az együttműködés, ezáltal lehet biztosítani, hogy egész évben tartalmas programokat kínáljanak a közösség számára, úgy hogy ne egymás konkurenciái legyenek ezek az intézmények.

Sámuel Botond (2012) Agóra Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatója „Milyen Agórát szeretnénk” című előadásában foglalta össze, hogy mik azok az alapvető funkciók, amit a programtól várnak. Ezek:

- a kultúráközvetítés, szórakozási és élmény funkció, városi nagyrendezvények, hagyományteremtés
- a közösségi funkció – közösségfejlesztés, közösségépítés, hagyományörzés, városrészi művelődési házak
- képzési funkció – minden, ami kreativitáshoz, innovációhoz és a személyes fejlesztéshez kapcsolódik, egyedi, nem iskolarendszerű.
- térségfejlesztés és térségi tanácsadás – környékbeli települések közösségfejlesztő és közművelődési munkájának támogatása
- kommunikáció, információközvetítés, közönségkapcsolatok, nemzetközi kapcsolatok

Létesült a projektnek egy saját honlapja is, amelynek a feladata az érdeklődők informálása és a kapcsolattartás, ennek megfelelően az Agórával szemben támasztott társadalmi elvárásokat is folyamatosan figyelik, többet ezek közül a honlapon is nyilvánossá tettek, ebből idézek néhányat:

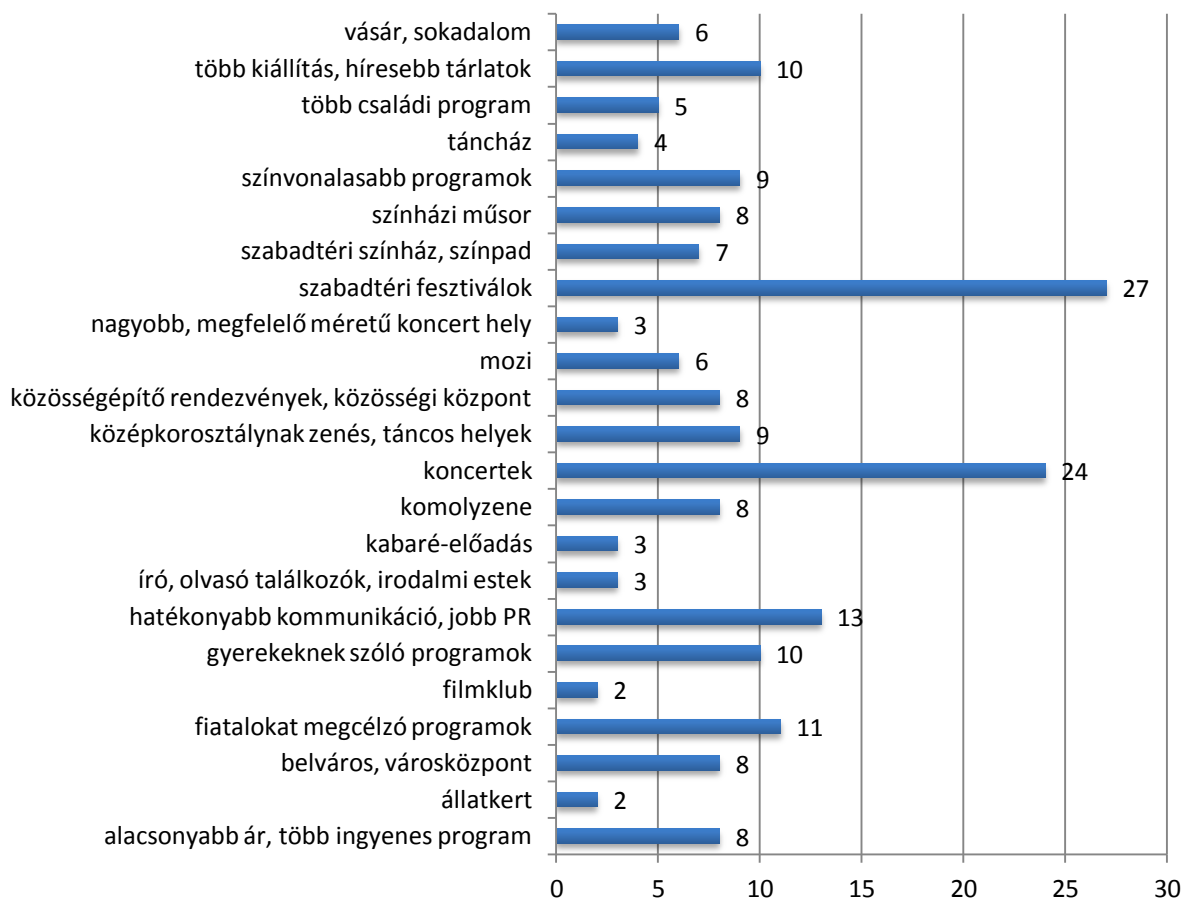
- „a kultúra, a sport, a közösségi élet különböző spontán és szervezett programjai, a város nemzetiségi és újkori hagyományai és a XXI. századi kulturális-közösségi akciói egyaránt jelen legyenek.”
- „egységgé kovácsolás”
- „tatabányainak lenni”
- „Az Agorához ne kelljen felnőni, vagy ne lehessen kinőni, mindenki találja meg a neki való programot, lehetőséget.”
- „nagy rendezvényeket, amelyek csak Tatabányához köthetőek.”
- „új lendülettel, új ötletekkel”

Az interjú-alanyom, Altdorferné Pál Gabriella is pozitív várakozásokkal van az Agórát illetően, ehhez azonban kiemeli, hogy a szükséges pénzt is mellé kell rendelni a programokhoz.

4.4.3 A fejlesztendő szolgáltatások

Az egyik oldal a tatabányai kulturális kínálatban, a másik a keresletben, az igények megváltozásában látja a problémát. Az elköltözni vágyók 7% százaléka egyenesen a kulturális programok hiányát jelölte meg, mint tényezőt, hogy miért hagyná el a várost. Az egyik legnagyobb probléma a marketing a kulturális események esetében, hiszen érnek el szép eredményeket a helyi intézmények, például a Tatabányai Múzeum Iskolamúzeuma 2010-ben a „Legjobb múzeumpedagógiai kezdeményezés” címet érdemelte ki, (Koltai, 2011) vagy a Bányászati Múzeum és Skanzen nemzetközileg is híres, de habár meglepő, számos válaszadó még a létezéséről sem tudott. Ez persze lehet az érdeklődés hiánya is, de a veteránautókat és motorkerékpárokat bemutató autómúzeum esetében, mely Marczis Béla magángyűjteménye, úgy zárt be, hogy a megkérdezettek 39%-a a kérdőívből hallott róla először, és bár a kérdőív felkeltette az érdeklődésüket, nem lesz rá módjuk, hogy megtekintsék. Az alábbi grafikon azt mutatja meg, hogy a megkérdezettek szerint miben kellene fejlődnie Tatabányának a kulturális szolgáltatások terén. A kérdést nyitott formában tettem fel, így olyan szolgáltatások is bekerültek, amelyek inkább már a szórakozáshoz sorolandók, de nem szerettem volna korlátozni a válaszban a megkérdezetteket. Mindössze 4% nyilatkozta, hogy nem javítana semmin, mert mindennel elégedett. 35%-uk nem válaszolt vagy nem tudta, hogy min fejlesztene. A többiek válaszát szemlélteti a grafikon.

16. ábra: A megkérdezettek szerint Tatabányán fejlesztendő kulturális szolgáltatások (db)

Az teljesen jól látható, hogy a legtöbbször, mint fejlesztendő szolgáltatás a fesztivál jutott a válaszadók eszébe, ez egy későbbi fejezetben jobban kifejtésre kerül. Egyik a másikból is következhet a felsorolt tényezők között, így például a zenei paletta nem elégíti ki a megkérdezettek igényeit, elsősorban több könnyűzenei koncertet szeretnének a városban látni, de a komolyzenéből sem kielégítő a kínálat. A koncertek mellé nagyon sokan a szabadtéri jelzőt is mellé tették, de volt, aki azt is kifejtette, hogy nincs ehhez megfelelő méretű koncert hely, ezen is fejleszteni kellene. Bár ez már átfedést mutat a következő fejezettel, de elmondható, hogy a szórakozóhelyek tekintetében szinte minden korosztálynak hiányolták a megfelelő, igényes szórakozóhelyeket, így a fiatalok és a közép korosztály esetében is, de sokan megemlítették, hogy kevés a gyerekprogram is. Hiányzik egy igazi belváros, városközpont, bár ezen a Fő tér megújulása program remélhetőleg javítani fog. A moziban hiányosságnak leginkább azt találták az emberek, hogy kevés filmre korlátozódik a kínálata, és csak sikerfilmeket játszanak. Amellett, hogy sokan úgy ítélték meg, hogy a programok alapvetően jók, csak drágák, a 3. legfontosabb probléma az volt, hogy gyenge a programok

kommunikációja, erősebb marketing tevékenységre lenne szükség. Tatabánya megyeszékhely, így több tavaszi, karácsonyi vásárra is számítanának a megkérdezettek. A múzeummal kapcsolatban elsősorban többféle kiállítást igényelnének és hiányzik egy-egy nagyobb tárlat Tatabányára csábítása is. A színházi műsornak a változatosságát emelték ki, amiben javulhatna, valamint több előadást igényelne a közönség, ami a magas nézőszám alapján is indokoltnak tűnik. Ezen kívül többen megemlítették a szabadtéri színpad lehetőségét is. Amikor kifejezetten egyes intézmények értékelésére kértem a válaszadókat, akkor a könyvtár, a színház és a mozi jó helyeken végzett, míg a kiállítások, a fesztiválok gyengén szerepelt, a múzeumok pedig közepes eredményt értek el.

4.5 Szórakozás

4.5.1 Fesztiválok

A fesztiválok egy részét a kultúra fejezetbe is lehetett volna helyezni, azonban a szórakozás kategóriájába az összes helyi fesztivált be lehet illeszteni, így ebben a fejezetben kaptak helyet. Ma már szinte elvárás, hogy egy valamire való településnek legyen valamilyen fesztiválja, így ennek megfelelően óriási a kínálat és erős verseny a fogyasztókért. A túlkínálat mellett pedig a válság sem kedvez a keresleti oldalon a fesztiváloknak. Ugyan sok embert vonzanak a fesztiválok belföldön, de az egy főre jutó költségek mennyisége alacsony marad. A Szallas.hu 2012-es felmérése alapján a belépőjegyekre a fesztivállátogatók legfeljebb 5000 Ft-ot költenek egy évben. (euroastra.info)

A kultúra részben már beszámoltam róla, hogy a legismertebb és népszerűbb fesztivál a tatai Víz-Zene-Virág Fesztivál, de ezen kívül a Tatai Patara is rangosabb eseménynek számít. Tatabánya ezekkel a hagyományosan évente megrendezésre kerülő Bányásznapi (idén volt a 68., egy hétvégét tart), a Faszén Fesztivál (2012-ben 7. alkalommal megrendezett zenés gasztronómiai fesztivál), a több mint 10 napig tartó Erkel Ferenc Zeneiskola közreműködésével szervezett Tatabányai Tavaszi Fesztivál. Ezen kívül számos kisebb fesztivál is megrendezésre kerül az év során, ezek kifejtése helyett inkább a megkérdezettek értékelését tekintem át.

A tatabányai fesztiválokat nem értékelték jónak a megkérdezettek 2,1-es átlagértéket ért el a 4-es skálán. A megkérdezettek negyede egyáltalán nem jár tatabányai fesztiválokra, 63%-uk pedig még soha nem volt a Faszén Fesztiválon (ez is mutatja, hogy még nem ismert eléggé),

szemben a Bányásznappal, ahol ez az arány 8%, amelyet a megkérdezettek 27%-a évről évre megtekint, és további 36%-uk is gyakorta jelen van.

Azon kérdésre, hogy min kellene fejleszteni, sokan válaszolták, hogy több nyári, szabadtéri fesztivált szeretnének, és etalonnak Tatát jelölték meg, van, aki pedig a mennyiségről inkább a minőségre helyezné a hangsúlyt és ebben várna javulást, mert a programok „ellaposodása” azt eredményezi, hogy egyre kevesebb érdeklődő van, míg régen tömegek voltak. Összességében azonban elmondható, hogy a marketingen mindenképpen javítani kellene, mert még a helyiek sem ismerik eléggé a lehetőségeket, turizmusra pedig így végképp nehéz építeni. A reklámozásra többen fel is hívták a figyelmet, olyan is előfordult, hogy csak az esemény után tudta meg valamelyik médiumból az érdeklődő, hogy lemaradt róla. Néhányan a hagyományőrző és történelmi jellegű fesztiválokat hiányolják, bár alapvetően van ilyen is a palettán, így továbbra is a marketing, illetve annak hiányának kérdésköre erősödik.

4.5.2 Szórakozóhelyek

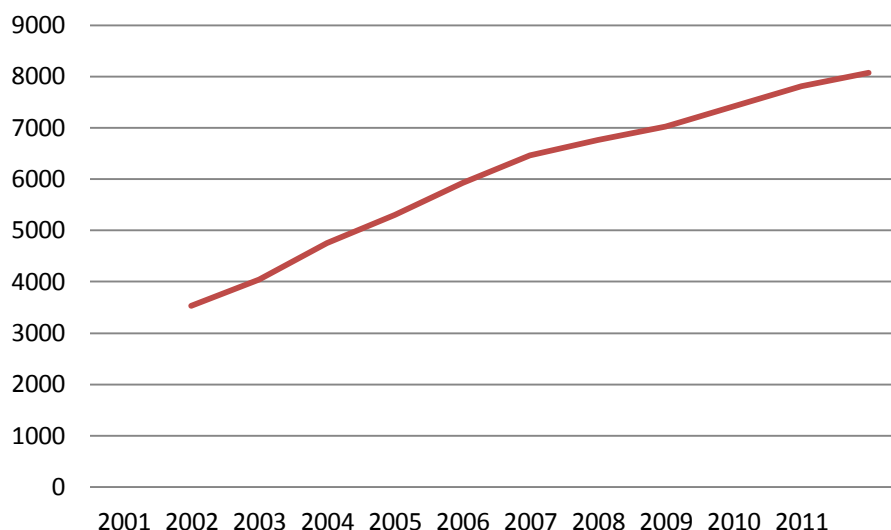
4.5.2.1 A tömegszórakozás koncentrált helyei: a plázák

Tatabányán alapvetően 4 létesítményt lehet a bevásárlóközpontok listáján szerepeltetni, ezek a Vértess Center, Omega Park, a Tatabánya Városközpont, valamint a CBA Sztráda (korábban Skála áruház) nevű 9000 m²-es létesítményt, amelyről azért nem fog bővebb szó esni a dolgozatban, mert a szórakoztatási funkciók hiányoznak belőle.

4.5.2.1.1 Vértess Center

2007 májusában nyitott meg Tatabánya első plázája, előtte Budapest volt az első számú plázaközönséget vonzó célpont, valamint a kínálatot leginkább a tatabányai piac, a dózsakerti Sétáló utca, a Dózsa György út üzletsora, valamint a Centrum és környéke adta. Az ezredforduló után egyre nagyobb igény mutatkozott országos szinten is a plázákra, így sorra nyíltak a vidéki városokban is ezek a szórakozást és bevásárlási lehetőséget biztosító létesítmények. Az alábbi grafikon jól szemlélteti, hogy a kiskereskedelem hogyan koncentráltódott a bevásárlóközpontokban az ezredforduló után.

17. ábra: A bevásárlóközpontokban működő üzletek száma, december 31. (2001–2011, db)

Forrás: KSH, saját szerkesztés

A Vértess Center teljes alapterülete 32.000 m², ebből 14.200 m² a cégek által bérelhető nettó területe, ezzel Tatabánya, valamint Komárom-Esztergom megye legnagyobb plázája. Tatabányán ez volt az első modern értelemben vett pláza. Többszintes létesítmény, több mozi-teremmel nyílt meg, amely hiányt pótol, mivel a Turul-mozi bezárásával Tatabányán nem volt ideiglenesen mozi. Ezzel minőségi javulás is következett be, hiszen a korábbi nem volt multiplex mozi, 3D-s filmekre nem volt alkalmas, és a nézőtér székei is kényelmetlenek voltak egy 3 órás film megnézéshez, valamint a filmek is késéssel érkeztek Tatabányára. Az árak természetesen ehhez mérten növekedtek is az új moziban.

Előnyök: Tatabánya legnagyobb bevásárlóközpontja és gyakorlatilag az egyetlen is. Széles a kínálata a boltok számát tekintve a több mint 50 üzlete tatabányai viszonylatban nagy árukínálatot jelent. További előny a már említett mozi, valamint rendre különböző programokat szerveznek a plázába, hogy fenntartsák az érdeklődést. Így számos zenei tehetségkutatóban szerepelt énekes fellépett már, de vasúti-modell kiállítás is helyet kapott az épületben, ügyelnek rá, hogy mindig legyen miért bemenni a vásárló közönségnek a plázába. Nagyon fontos eleme a Vértess Center előnyeinek a jó közlekedés. Amellett, hogy a tatabányai vasútállomás mellé épült a bevásárlóközpont, a tatabányai autóbusz pályaudvara is közvetlen összeköttetésben van a bevásárlóközponttal, így nem csak a tatabányaiaknak, de a környező települések lakosainak is könnyen elérhető.

Hátrányok: A válság idején nem csökkentették a bérleti díjakat, hogy az eredeti kínálati koncepciót megtartsák, ennek köszönhetően több bezárt üzlet is rontotta a palettát. Egy nagyobb kínai divatáru üzlet is beköltözött a plázába, amely lehet egy válasz a válságra, mondván, hogy az emberek pénztárcájához illő bolt került ezzel a kínálatba, de véleményem szerint a többi bolt koncepcióját rontja ezzel. A tervezésnél elrontották a tetőparkoló személygépkocsi felvezetőt, így egymással szemben egyszerre 2 autó nem haladhat, egyszerre csak 1, vagy fel, vagy le. Ennek megfelelően a tetőparkolót nem nagyon használják. A különálló OBI barkácsáruház felé vezető oldal le lett kerítéssel választva, mivel a plázaközönség az áruház parkolóját használta, ezzel az egyik bejárat gyakorlatilag funkcióját veszítette.

4.5.2.1.2 Omega Park

Szórakozás, vásárlás, kultúra - Ezekkel a szavakkal hirdette előzetesen 2007-ben Tatabánya 2. plázája a decemberi nyitását. A 3 szóból kettő szorosan a témámra is illeszthető. Ennek ellenére mégsem lett fő tárgya a dolgozatnak.

„Tatabányán az egyetlen értelmes szórakozóhely a kihalt plázában a bowling-pálya” - Ezt egy előzetes beszélgetésem kapcsán jegyeztem fel, amikor egy helyi fiataalt kérdeztem a tatabányai szórakozási lehetőségekről. A kihalt pláza kifejtésének érdemes szentelni pár sort.

2009.09.07-én már foglalkozott a témával a Kossuth rádió is. Sajnos a rádió hangtárából technikai probléma miatt nem tudtam visszahallgatni a teljes beszélgetést, így az internetes oldalukon elérhető műsor-összefoglalás szövegét idézem: „A kis- és középvállalkozások egyik temetőjévé vált a tatabányai Omega Park üzletközpont. Az ürességtől kongó létesítményben bármikor kikapcsolhatják az áramszolgáltatást, így a még ottmaradt bolttulajdonosok is teljesen ellehetetlenülnek. A hitelből épült központ tulajdonosa és generálkivitelezője felszámolás alatt áll, a befektetett pénz a bérlőékével együtt eltűnt, és az alvállalkozók is hoppon maradtak. A felszámoló öt és félmilliárd forintért hirdette meg az építményt. Az önkormányzat már a beruházás megkezdése előtt jelezte, hogy nem támogatja az Omega Park megépítését. A városban ugyanis már létezik egy jól működő bevásárlóközpont, állandó bérlőkkel, és a város nem bír el még egy ilyen létesítményt.” (Kossuth Rádió) Alapvetően az utolsó mondat volt a hangsúlyos, és már a nyitáskor is érzékelhető volt, hogy nem tudnak megtölteni a helyi vállalkozók ilyen bérleti díjak mellett egy második plázát is, így 2 év után már csőd közeli helyzet állt elő, végül pedig az összes még működő szórakozást nyújtó szolgáltatás kiköltözött a plázából (bowling pálya az

emeleten, go-kart versenypálya a mélygarázsban). A bowling kifejezetten népszerű volt, hiszen ez 2 pályán Tarjánban volt elérhető (kb. 15-30 perc autóval Tatabányáról), míg Tatabányára egy 8 pályás magas színvonalú bowling-szolgáltatás költözött. Népszerűségét jól mutatja, hogy több alkalommal pénteken vagy szombaton úgy éreztük többen a családból, hogy elmennénk bowlingozni, de természetesen aznapra már minden pálya, minden órában elfogyott, előre kellett volna minden esetben pályát foglalni. Múlt időben azért beszéltek a bowlingról, mert a pláza csődjével állami tulajdonba került az Omega Park épülete, amely az átalakítás után a tervek szerint jövő év elejére a kormányhivatal törzshivatalának és szakigazgatási szerveinek ad majd otthont, valamint a járási hivatal is itt kap majd helyet. A probléma nem egyedi, az Amerikai Egyesült Államokban, amely a bevásárlóközpontok fellelegvárának számít a maga 108 ezer bevásárlóközpontjával (International Council of Shopping Centers - 2009), folyamatosan jelentkezik az egyre csökkenő terület-kihasználás problémája, amely egy 1991 óta fennálló rekordot döntött meg (a terület 11%-a volt kihasználatlan 2011-ben). A legtöbb város viszont nem engedheti meg, hogy a szűkös költségvetési források mellett a nem életképes komplexumokat is támogassa, a normális kiskereskedelmi cégek, pedig nem nyitnak boltot gyenge forgalmú helyen. Így a tervezők nem tehetnek mást, mint megpróbálják újragondolni és átalakítani a bevásárlóközpontok funkcióit. A The New York Times összeállítása szerint az érintett létesítmények bérlői között ma már iskolák, orvosi rendelők, telefonos ügyfélszolgálati központok, kormányhivatalok, sőt egyházak is találhatók (MTI/Trade Magazin, 2012). Nagyjából ez játszódott le az Omega Park esetében is, azzal a különbséggel, hogy a kihasználatlan terület jóval nagyobb volt, mint az amerikai átlag-érték rekordja.

4.5.2.1.3 Tatabánya városközpont

Ugyan az építményi jellegét tekintve nem tekinthető pláznak a köznyelvben elfogadott szóhasználat szerint a Tatabánya városközpont néven újrapozicionált vásárló utca, de funkciója azokéhoz hasonlít, szlogenében hangoztatott ígéretében mindenképpen: „Vásárlás és szórakozás a központban”. Ezt kiegészítve pedig a már idézett Nemzetközi Bevásárlóközpontok Szövetsége definíciója alapján besorolható az üzletszerű (open-air strip centers) központok körébe is. A Fő tér és a városközpont rehabilitációja pályázaton nyert 1,5 milliárd forintos büdzsével, 1 milliárd forintos Európai Unió forrással és NFÜ (Nemzeti Fejlesztési Ügynökség) segítséggel valósult meg. A Fő téren kiépítettek a modern igényeknek megfelelően Wifi hálózatot. Több kávézó és étterem nyílik majd remélhetőleg az eredeti terveknek megfelelően (az önkormányzat régi tanácstermét már átalakították és nyitottá tették,

hogy alkalmas legyen kávézónak). A beruházás társadalmi elfogadottságát nem csak az segítette, hogy Tatabányán hiányzik az igazi belváros - jelenleg a központi szórakoztatási funkciót lényegében a Vértess Center látja el -, de az is, hogy a bontott építőanyagot (járólapokat és térköveket) újrahasznosítható állapotban szedték fel és azt 8 intézmény, közöttük több közoktatási intézmény, kisebbségi önkormányzat, valamint a Jászai Mari színház kapta meg saját fejlesztésre, hasznosításra. A beruházás ünnepélyes átadása a dolgozat írásának évében augusztus 26-án volt, így annak tényleges használatban való működéséről, hasznosulásáról érdemi információ a dolgozat lezárásáig nem volt elérhető, de az elvárások és a remények megvannak a tatabányaiak részéről, hogy lesz egy központja a városnak.

4.5.2.2 Éjszakai élet

A tatabányai éjszakai élet egyik legnagyobb problémája, hogy a különböző korosztályoknak, stílusoknak nincsenek meg a maga helyei. Van, aki szereti a ma divatos zenét, csak a korosztályoknak nincs külön-külön helyük (pl.: 30 évesek és gimnazisták), de a különböző zenei ízlések sincsenek kiszolgálva megfelelő helyekkel. Ennek megfelelően sokan Tatára járnak át szórakozni, mert ott jóval nagyobb a választék. A leginkább hiányolt szórakozási helyek azonban a beszélgetésre is alkalmas „beülős” helyek, amelyek nappal leginkább a kávézót jelentik, éjszaka egy-egy hangulatos éttermet, vagy pub-ot. Az élőzenét és a zene változatosságát szintén hiányolták, a megkérdezettek szerint zenés, táncos helyen szinte kizárólag diszkó zene van, a kínálat gyenge. A másik problémát az egyik válaszadó így fogalmazta meg: „Tatabánya 45 percre van: Budapesttől, Győrtől, Székesfehérvártól, Esztergomtól. Bárhová el lehet jutni annyi idő alatt, mint a város egyik végétől a másikig.” A költői túlzás mögött jól meghúzódik az az információtartalom, hogy Tatabányának erős mezőnyben kellene teljesítenie amiatt, ami egyik legnagyobb előnye, hogy jó földrajzi elhelyezkedéssel bír. Ezen kívül, ahogy korábban már írtam, a bowlinggal egy alternatív szórakozási lehetőség költözik Vértesszőlőse, amely telt házzal működött, de biliárdra is lenne igény, amelyért szintén a szomszéd községbe járnak az emberek.

4.5.3 Egy nappali rekreációs lehetőség, a Gyémánt fürdő

4.5.3.1 Gyémánt fürdő

A Gyémánt fürdő a korábbi Cseri strandra épülve, annak területét teljesen átépítve vagy néhol megújítva, kulturált családi szórakozást biztosít, miközben a ma divatos élmény elemeket sem hagyták el (csúszdák, hullámmedence) és wellness részleggel is rendelkezik az egész éves

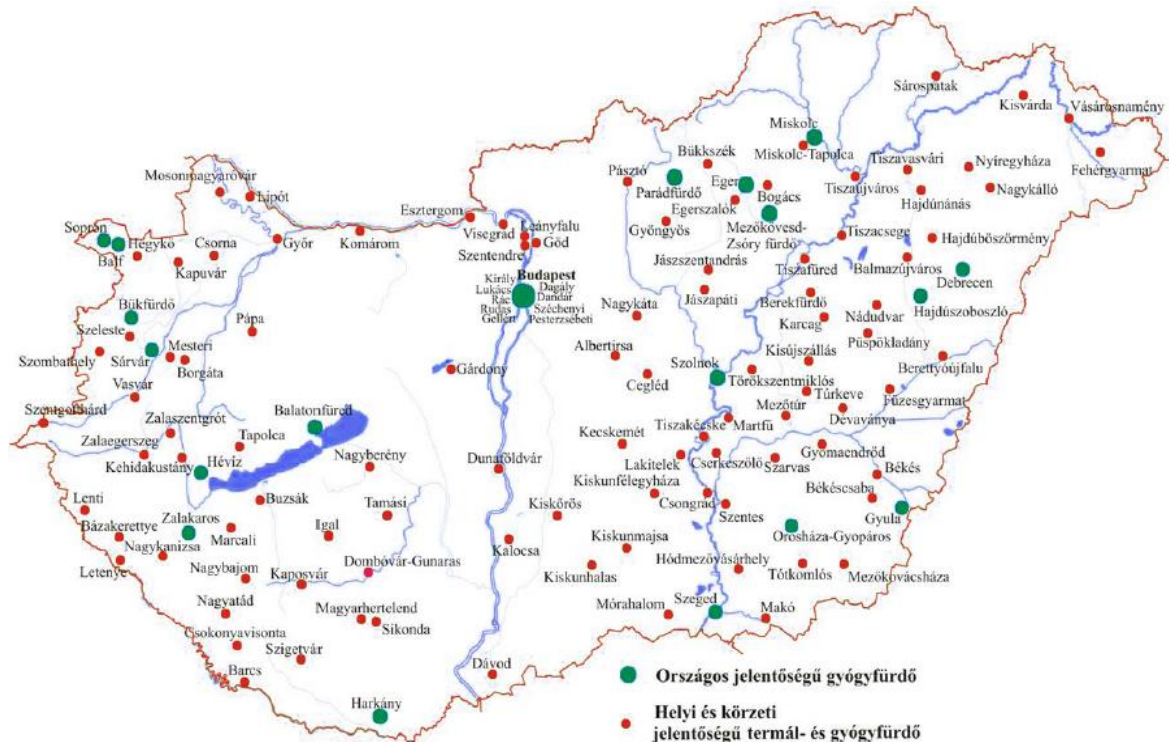
nyitva tartással üzemelő komplexum. Szlogenjünkben egyértelműen a családokat célozzák meg: „Magyarország családbarát élményfürdője.”

4.5.3.1.1 Családbarát szolgáltatások

A családbarát kifejezés természetes módon alapszik azon a tényen, hogy a gyerekeknek megfelelő színvonalú és biztonságos szórakozást nyújtson a fürdő, amellet, hogy a család megkülönböztetését a belépőjegycsomagokban is érzékeltetik, illetve, hogy a gyerekek számára ne csak infrastruktúrájában legyen biztosított a szórakozás (csúszdák, medencék, hinták, stb.), de megfelelő programokat is biztosítsanak. Fontos, hogy ne csak a fürdő részéről legyen meg az akarat az arculat kiépítésére, és ehhez megtalálja a megfelelő segítséget nyújtó partnereket is. Kifejezetten a gyerekekre, iskolai keretekre szabott kedvezményről tárgyaltak augusztus utolsó napjaiban a város vezetése, a Vértes Volán Zrt., valamint a Gyémánt fürdő képviselői. Ez a megyei szerepét növelheti, népszerűsítését segíti a Gyémántnak a gyerekek, és azok pozitív véleményén keresztül a családok körében. Ennek lényege, hogy a Vértes Volán Zrt.-vel egy olyan közös megállapodást kötöttek, amelyben iskolák számára biztosítanak autóbuszjáratokat, amennyiben legalább 20 fős csoport igényli a szolgáltatást (tatabanya.hu). De azon túl, hogy elcsábítják a gyerekeket, meg is kell, hogy nyerjék a tetszésüket, ezért a szokásos gyerekmedencék mellett figyeltek rá, hogy a csúszdákat is használhassák alacsonyabb gyerekek is, valamint játszóházat is biztosítanak, ezen túl pedig most már közvetlenül a fürdő területén létesült kalandpark is várja a gyerekeket 35 akadállyal - de a felnőtteket is egyaránt, amely 2011 májusa óta várja a látogatókat (tatabanyakalandpark.hu). A kalandpark és a Gyémánt egyébként tipikusan a multiplikátor hatás példája lehetne, hiszen a csak kalandparkba irányuló keresletből is csapódhat le a fürdő felé, valamint fordítva is, akár a helyszínen megjövő inger miatt, vagy akár azért, mert eleve úgy lehetett tervezni, hogy közel van, és az időbe is belefér.

4.5.3.1.2 A regionális versenytársak

18. ábra: Magyarország országos, valamint helyi és körzeti jelentőségű termál- és gyógyfürdőinek elhelyezkedése

Forrás: VITUKI-MÁFI-AQUAPROFIT in: Országos Egészségturizmus Fejlesztési Stratégia, 2007, p13

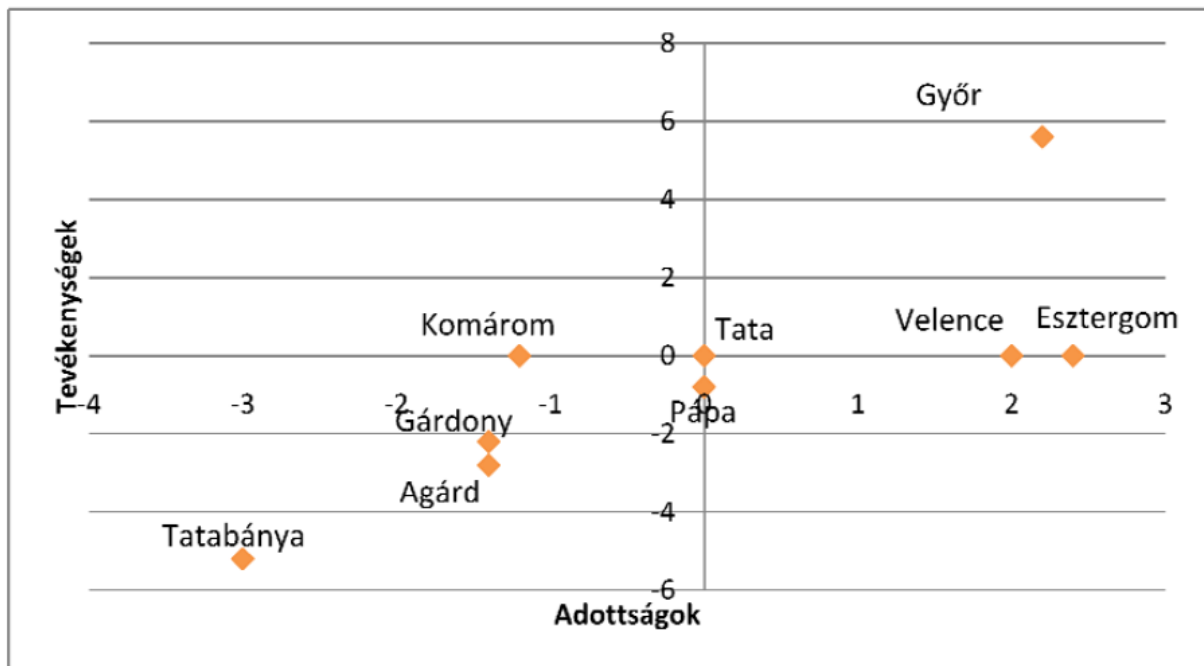
Nem túl jól olvashatóak a településnevek a térkép méreténél fogva, azonban amiért mégis beraktam, az az, hogy ezen jól látszik, hogy míg az Alföldön sűrűn találhatóak meg a piros színnel jelölt helyi és körzeti jelentőségű termál- és gyógyfürdők, valamint a zöld színnel jelölt országos jelentőségű gyógyfürdők is viszonylag jól elosztva és sűrűn fordulnak elő, addig a Dunántúl északi részéről ez egyáltalán nem mondható el. Szemmel is jól látszik, hogy Tatabánya környezetében 1 órás autóúton belüli távolságon csak Komárom helyezkedik el. Ez természetesen, - hogy a tatabányai fürdő sem tartozik a gyógyvizek csoportjába - nem kedvez az országos jelentőségének, azonban mivel a közvetlen vetélytárs (Tata) sem, legalább nem rontja esélyeit a kisebb regionális szinten, ha azt vesszük alapul, hogy ha tehetik az emberek, akkor inkább a gyógyvizes strandot keresik fel, szemben a nem gyógyvizes fürdővel. Amiben azonban a termálvíz szempontjából előnye van a Gyémánt fürdőnek, az az,

hogy a vizet felmelegítik kellemes hőfokra, így tulajdonképpen már versenyelőnnyel kell számolni a termálvízhiányos területen.

A térségben, mint már említettem alternatívát nyújtott a strandhiány ellen a tatai Fényes fürdő. A Pannon Egyetem turizmus tanszéke Tata város önkormányzatának megbízásából készített egy turisztikai megvalósíthatósági tanulmányt (Priszingér – Jancsik – Péntes, 2010). Ennek több pontját is célszerű megvizsgálni, hiszen Tata egyértelműen a versenytársa lehet a közelség és a jó turisztikai ereje miatt a tatabányai élményfürdőnek. Ebben a munkában Tatabánya több ponton is megjelenik, például a bányatevékenység aktivitása és a karsztvíz-források vízszintje ellentétes kapcsolataként, de ettől a dolgozat szempontjából fontosabb, amikor versenytárselemzések részeként jelenik meg a tatabányai Gyémánt fürdő, mert amikor a tanulmány készült, már a 2. nyáron állt a fürdőzők rendelkezésére. A tanulmány versenytársaként 8 várost emelt ki, tehát Tataval együtt 9 fürdőt hasonlított össze különböző szempontok mentén. Ezek a városok: Tatabánya, Győr, Komárom, Esztergom, Pápa, Agárd, Gárdony, valamint Velence. Adottságok és tevékenységek két egymást metsző egyenese által létrejövő koordináta-rendszerben ábrázolták a fürdőket Tataval az origóban. Ez alapján Tatabányát hozták egyértelműen utolsónak a 9 fürdőhely közül, melyet az alábbi ábra is jól mutat.

Az adottságok tengelyének értékei természeti, kulturális, humán, infrastrukturális és imázs jellegű elemekből állnak, míg a tevékenységek témakörébe a szolgáltatások (szállás, vendéglátás, közlekedés, sport- és rekreációs szolgáltatások), szórakoztatás (rendezvények, programok, kiegészítő szórakoztatás, pl. animáció), termékfejlesztés (szegmensre szabott, komplex termékcsomagok), kommunikáció (arculat-fejlesztés, kampányok, következetesség), valamint az értékesítés (utazásszervezői kínálat, on-line jelenlét, helyi értékesítés) került.

**19. ábra: Tatabánya versenytársainak elemzése,
Tata szemszögéből a fürdőhelyek tekintetében, 2010**

Forrás: Pannon Egyetem, Turizmus tanszék

Az adottságok olyan elemek, amelyeken változtatni nagyon nehezen, vagy egyáltalán nem lehet, azonban amit meg lehet tenni, az az adottságokhoz való alkalmazkodás. Tatabánya szép természeti környezetben fekszik, elsősorban a várost körbeölelő Vértess és Gerecses vonulatainak köszönhetően, mégis az emberekben általában nem ez a kép él, köszönhetően a nehézipari korszakban kialakult „koszos város” képnek. Ennek ellenére, Tatabánya az ábrán látható versenytársak közül Győrt megelőzi a természeti adottságok terén, - annak ellenére, hogy Győrben gyógyvíz is van, - míg hátrányban csak Gárdony, Velence és Agárd mögött van (a Velencei-tó természeti szépsége jelenik meg ebben egyértelműen). A kulturális, humán adottságok tekintetében a középmezőnybe helyezték a kutatók a tatabányai fürdőt, az infrastruktúrát hasonló szintűnek értékelték mindegyik fürdő esetében, egyértelmű hátránya az imázs tekintetében van a Gyémántnak.

A tevékenységek tengelyén a gyengének ítélte a tanulmány a szórakoztatást és az értékesítést, a szolgáltatások terén pedig a leggyengébb pozíciót szerezte meg. Fontos azonban, hogy ez egy relatív értékelés, a többi fürdőhöz képest viszonylagos helyzetet mutatja. A tanulmány 2010-ben készült, így célszerű megnézni, hogy jelenleg mennyi és milyen szolgáltatással áll a

fürdőzők rendelkezésére a tatabányai Gyémánt fürdő. A szolgáltatások 5 kategóriára oszlanak, ezek:

- élményfürdő
- sportuszoda
- wellness: masszázs, szauna
- gyógyúszás
- babaúszás

Amelyek hiányoztak adottságból adódóan, azok a gyógymedencék, gyógyvízre épülő kezelések, megtalálhatóak viszont ezt ellensúlyozandóan a különböző vízi tornák és gyógyúszások alkalmazásai. A wellness szolgáltatások kielégítőek, igényes környezetben és kialakításban érhetőek el. Az élményszolgáltatások (csúszdák és medencék) szintén jók, kevesebb hangsúly esett a fitness és beauty szolgáltatásokra, bár ez a családbarát profilnak köszönhetően nem meglepő, az étterem kialakítása és árszínvonala is megfelelő, erős hiányosságnak nevezhető viszont a szállás hiánya, amely nehezíti a többnapos kikapcsolódást és a távolabbi régiókból érkezők számára gyengítheti a motivációt az ideutazásra.

A gyenge imázs elsősorban valószínűleg annak szól, hogy Tatabánya nem a turizmusáról híres, még nem telt el elég idő, hogy levetkőzze az ipari emlékeket a fejekben. És habár sok olyan fejlesztés történt, amellyel Tatabánya egy élhetőbb várossá fejlődik, ahhoz idő kell, hogy a kialakult kép megváltozzon. A fürdő imázsán leginkább az elégedett fogyasztók tudnak javítani. El kell érni azt, hogy ne csak a Turul madár miatti kirándulások színhelye legyen a város, de a turisztikai létesítményeket és látványosságokat össze is lehet kötni, turisztikai csomagokban történő értékesítés lehet szükséges. Például 2 napos szervezett buszos utak hirdetése, amelyben összekapcsolják a bányásmúzeum, a Turul-madár és az amelletti tanösvény megnézését, valamint a Gyémánt-fürdő látogatását és egy aktuális programot, például a bányásznapot, vagy esetleg egy színházi műsort. Ebből persze nem lehet minden hétfővégre időzíteni egyet, mert ahhoz széles programválaszték kell, de az ehhez hasonló, az idelátogató számára pozitív élményt biztosító, a város számára pedig imázs-javító programcsomagok létrehozásán, szervezésén érdemes elgondolkozni.

4.5.3.1.3 Előnyök és hátrányok összefoglalása

Előnye:

- közel van Budapesthez
- jól ki van táblázva, könnyen megközelíthető
- lényegesen jobbak az árak szolgáltatás-arányosan, mint Budapesten
- differenciálja az árakat a helyi lakosoknak a Tatabánya Kártyán keresztül
- családbarát élményfürdő
- egész éves nyitva tartás
- kevés fürdő a Dunántúl északi részén
- lehetőség kihasználni a környezetbarát technológia marketing értékét

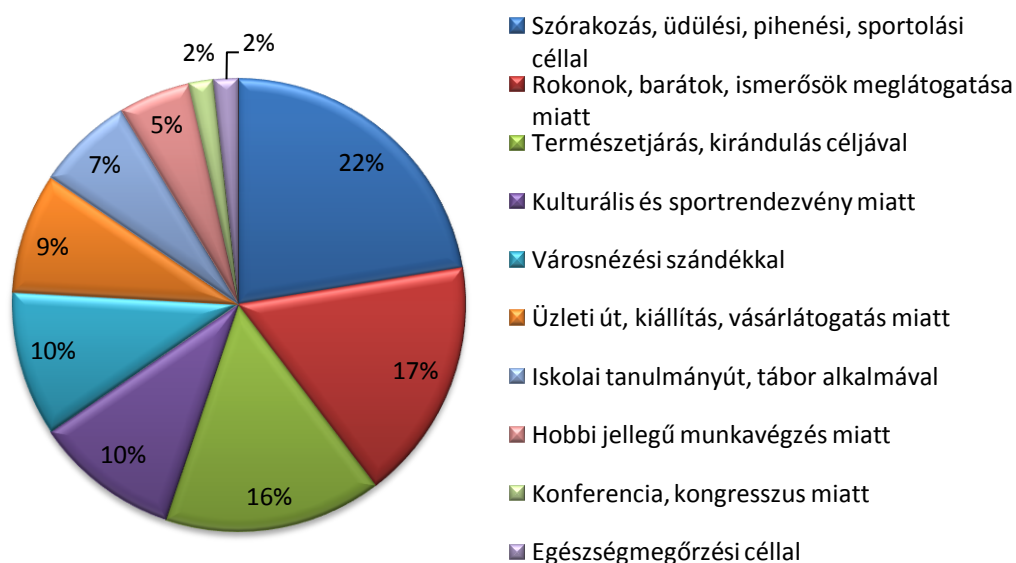
Hátránya:

- kevés a kiszolgáló személyzet csúcsidőszakban, ehhez nem alkalmazkodnak megfelelően
- az öltözőszekrények mennyisége nem elegendő szintén csúcsidőszakban
- nincs gyógy- vagy termálvíz
- még nem ismert eléggé
- Tatabánya kedvezőtlen imázsa

4.5.4 Nem tatabányai lakosok Tatabányára utazási motivációi a kérdőívek kiértékelése alapján

A nem tatabányai belföldi kérdőívkitöltők válaszai alapján Tatabánya forgalma az alábbi motivációk szerint rendeződik. Bár ahhoz, hogy ezt reprezentatívnak nevezzük, jóval nagyobb mintára lett volna szükség, de így is láthatóak bizonyos tendenciák.

20. ábra: A Tatabányára irányuló utazások motivációinak megoszlása a kérdőívek alapján

A KSH országos felmérési adataival (Magyar Turizmus Zrt. – KSH, 2012) összehasonlítva a kördiagram százaléakai hasonló eredményt mutatnak a sorrend tekintetében, azonban nem annyira nagy a 2 legnagyobb kategória dominanciája. Ez alapvetően annak köszönhető, hogy a felmérésben nem csak a többnapos utazásokat szerepeltettem. Az átlagos tartózkodási idő is 1 nappal kevesebb volt az országosnál, esetünkben 2,5 nap volt ez az érték. Az egészségmegőrzés azonban az országos átlaghoz képest Tatabányára egyáltalán nem jellemző olyan mértékben, ehelyett inkább főként a teljesítménytúráknak és a táji adottságoknak köszönhetően a 3. legnagyobb kategória itt a „természetjárás, kirándulás”, mint utazási motiváció. A „kulturális és sportrendezvény miatt”, illetve a „üzleti út, kiállítás”, valamint a „városnézés” általában célzottan programhoz kapcsolódó események és gyakorta kevesebb, mint 1 napos programok, így ezek jóval nagyobb arányban szerepelnek az országos grafikonon láthatóhoz képest, de ott csak a legalább 1 napos tartózkodási idejű tevékenységeket mérték, így ebből nem szabad téves következtetéseket levonni. Az

mindenképpen kijelenthető a kördiagram alapján, hogy Tatabányán nincs igazán kiemelkedő motiváció, a paletta inkább széles, a szokásoshoz képest a természetjárás és a kirándulás, amely kiemelkedőnek tekinthető.

4.6 A Tatabánya Kártya, mint helyi gazdaságfejlesztés eszközének lehetséges hatásai a kulturális életre, a szórakozásra és a sportra

A Tatabánya Kártyáról a kiadók így nyilatkoznak:

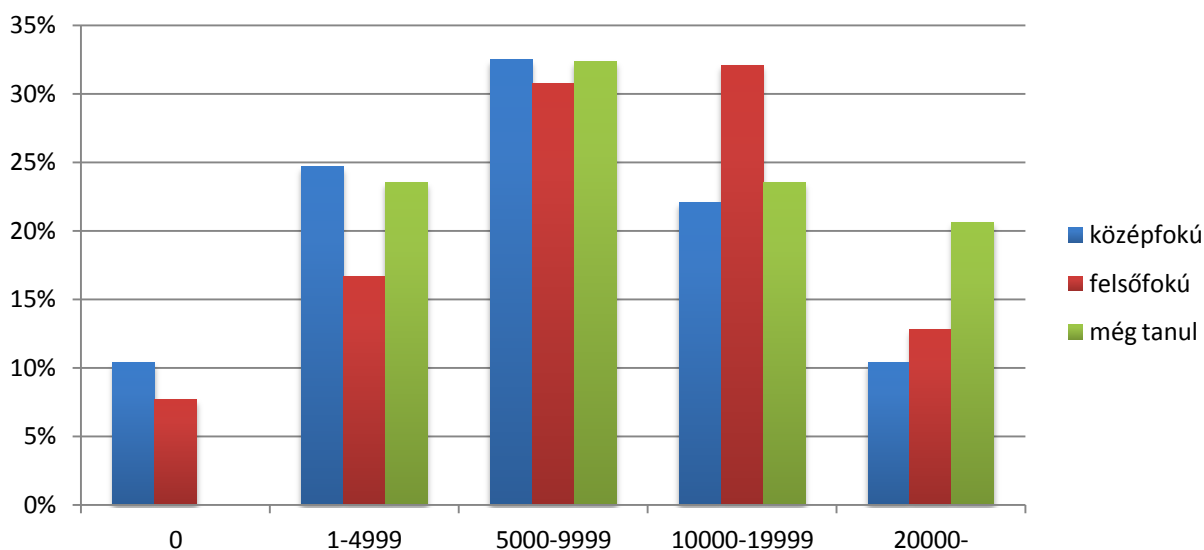
„A Tatabánya Kártya egy sajátos kedvezménykártya, melynek segítségével a tulajdonosa

- kedvezményes belépőjegyet válthat Tatabánya több intézményében
- kedvezményesen vásárolhat vagy vehet igénybe szolgáltatásokat a kártya elfogadóhelyi partnereinél
- **ingyenesen parkolhat** a belvárosban kialakításra kerülő fizetőparkoló övezetben

A kártyán a később bevezethető funkciók miatt a tulajdonos fényképe is szerepel majd.”
(kemma.hu, 2012)

Számomra kicsit furcsa, hogy az ingyenes parkolást emelik ki, mint legfontosabb tulajdonságot, ahogy az idézett szövegrészletben is látszik, annak ellenére, hogy lennének ennek sokkal fontosabb pozitív hozadécai. A kártyával kapcsolatban leginkább a helyi fogyasztás serkentésében kell, hogy bízunk, és láttunk is már rá több példát, hogy a helyi gazdaságfejlesztés sikeres eszköze lehet egy városkártya. Azonban ha a vonzáskörzet kérdésköréből vizsgálom, akkor felvetődik néhány problémás kérdés is. Ilyen például, hogy nem tartja-e távol a közeli településeken élőket? Nem kellene-e kiterjeszteni a kártyát további fogyasztást generálva a térségben illetve lehetnek-e ennek szélesebb területi aspektusai vagy vélhetően inkább a szűk vonzáskörzetre koncentrálódik?

21. ábra: A kultúrára, sportra, szórakozásra költött havi kiadás a végzettség típusa szerint a megkérdezettek körében. Lehet-e rá hatással a Tatabánya Kártya?

A grafikonon nem szerepelnek alacsony végzettségű lakosok, ennek az a magyarázata, hogy kevés ilyen személy töltötte ki a kérdőívet ahhoz, hogy értékelhető legyen a költségeik alakulása. Ezen kívül szintén nincs ábrázolva a kitöltők azon 18%-a, akik nem tudták, vagy nem szerették volna megmondani, hogy mennyi ez a havi összeg. A függőleges tengely százaléka azt mutatják, hogy az adott végzettségűek közül hány százalék az egyes összegcsoportokba tartozó személyek aránya (így lehetett kiszűrni annak a hatását, hogy az egyes végzettségűek csoportjában a kitöltők nem reprezentatív arányok szerint vannak). Ha ezeket tisztáztam és a grafikon értékelésére térek, akkor jól látszik egy bizonyos eltolódás a végzettségek képzeletbeli görbéje között. Eszerint a magasabb végzettség magasabb kulturális, szórakozási, sportkiadásokkal jár együtt, tehát magasabb a diszkrecionális jövedelem, míg az is megállapítható, hogy a még tanuló személyek vélhetően életstílusukból és korukból fakadóan kevésbé képeznek megtakarításokat és mivel az eltartásukban is rendszerint még kiveszik a szülők a részüket, így magasabb kiadásokat tudnak elérni a fent említett területen. Illetve ez az egyetlen csoport, ahol nem állította senki kifejezetten (olyan volt, aki nem tudta megmondani, hogy mekkora összeget költ), hogy egyáltalán nem tudna költeni a fenti tevékenységekre, míg középfokú és felsőfokú végzettség esetén is voltak ilyen személyek, és ez a jövedelmi helyzetnek köszönhető, mert szándékot mindegyikük mutatott volna. Kevesen válaszoltak kategóriákra bontva az összegről, így csak az összesített költség adható meg, amely fenntartásokkal kezelendő reprezentativitás hiányában: a szórakozásra összesen annyit költöttek, mint a sportra és a kultúrára összesen, illetve ez utóbbi kettő közel azonos volt a megkérdezettek körében. Akik részletesen is válaszoltak a kérdésre a

legkevesebbszer a szórakozáshoz nem rendeltek összeget, míg a sport illetve kultúra esetén többen említették az ingyenes lehetőségeket (futás, ingyenes koncertek, fesztiválok).

Már a kérdőív kiértékelése előtt sem tartottam jó ötletnek, hogy a fő kampány egy olyan program mellett szól, ami terhet rak a lakosokra és a kártya segítségével ettől a teherből szabadulhatnak meg. Így az egész nyilvánvalóan egy újabb adóformának tűnik a helyiek számára. A kérdőív alapján is azt tudom mondani, hogy sokkal inkább a kártya pozitív előnyeit kellett volna kommunikálni. A parkolási díjak bevezetése olyan erős kommunikációval járt, hogy még annak is negatív véleménye van a kártyával kapcsolatban, aki egyébként magáról a kártyáról alig tud valamit. Sok kártyatulajdonos is a parkolás miatt vette meg, és kötelezően választható opciónak érzik, nem érzik magukénak a kártyát, habár a célja a lokálpatriotizmus növelése is volt.

A kultúrára, sportra, szórakozásra gyakorolt hatásában inkább bíznak a pozitívan a kártyához állók, akik negatívan ítélik meg ennek esélyét, ők elsősorban az alacsony kedvezményekre hívják el a figyelmet, illetve, hogy nem a kedvezmény motiválja költésre az embereket: „Az emberek gondolkodásán nem fog változtatni, aki idáig nem költött, ezután sem fog.” Többnyire azonban még azok a válaszadók is úgy érzik, hogy még gyerekcipőben jár a program, és sok része kidolgozatlan, akik rendelkeznek ezzel a kártyával. Ami biztos, hogy a jövőben több kedvezményt adó üzletet kell bevonni és ezek promóciójára is nagyobb hangsúlyt kell fektetni. Valamint, hogy az üzletek is nagyobb lelkesedéssel csatlakozzanak számukra is aktívabb támogató reklámtevékenységet célszerű folytatni.

5 Összefoglalás

Mivel dolgozatom felépítését tekintve a kutatás és a javaslatok, a fejlesztési javaslatok, illetve kritikák az egyes fejezetrészek szerves részeit képezik, így azokat nem bontottam szét és helyeztem külön csoportba. Azonban a hipotézisekre adott válaszokat eddig nem összegeztem, így zárszóként ezt fejem ki. A hipotézisek értékelése a dolgozatra, főként az abban bemutatott kérdőívekre és interjúkra támaszkodott, az értékelés az alábbiakban kerül kifejtésre.

1. Tatabánya imázsa, különösen a kulturális gyenge, leginkább még bányavárosnak tekintenek rá a nem tatabányaiak

Az első hipotézis részben igaznak bizonyult, részben pedig cáfolva lett. A kérdőíves megkérdezések alapján a kulturális imázsa gyenge a városnak, azonban általában véve, inkább a helyiek érzik úgy, hogy elmaradott a város, míg a más településeken élők a hangulatát dicsérik a városnak. Azonban jelentőségét tekintve nem ítélik meg a valós pozíciója szerint. A bányaváros képe még mindig él, de már gyengül ennek mértéke.

2. A kulturális vonzáskörzet gyenge, főleg tatabányaiakra korlátozódik

Nincsenek igazi, országos vagy regionális szinten is jelentősnek nevezhető kulturális programok. Ezt az űrt a tatai szolgáltatások fedik le, nem csak Tatabányára nem járnak más településekről, de a tatabányaiak is a szomszéd településre mennek fesztiválokra. Ez a hipotézis igaznak bizonyult.

3. Tatával nem tud hatékonyan versenyezni Tatabánya szórakozás és sport terén

Ezt a pontot cáfolnom kell, mivel a sport terén széles a kínálat és a helyiek is így értékelték. Tata elsősorban a turizmusra épít, Tatabánya pedig a helyi lakosokra. Versenysportok tekintetében kiemelkedő eredmények is vannak, amely a város-imázson is javít. A szórakozás terén jelenleg egyértelműen hátrányban van a város a szomszéd településsel szemben, de megfelelő programkínálattal ez is javítható lenne, a kérdőívekben megjelölt legfontosabb problémákra koncentrálna komoly javulás lenne elérhető.

4. Nem a programok árában kell keresni a problémát, hanem, hogy vagy kevés a színvonalas program, vagy ezekről kevesen tudnak, gyenge a marketingjük

Ez a hipotézis egy összetett problémát jelenít meg, amellyel az első felét el kell utasítanunk, hiszen probléma az emberek diszkrecionális jövedelme, ez a kérdőívekben is egyértelműen megjelent, azonban emellett, hogy a programok színvonalára többen is panaszkodtak, a reklámozásukat, annak megfelelő szintjét az egyik legnagyobb problémaként jelölték meg a kérdőív válaszadói, így a hipotézis második fele igaznak bizonyult.

5. Az állami szerepvállalás csökkenésével visszaesett egyes területeken a sport szerepe, de a mérthatékonyság elveire alapozva Tatabánya centrum szerepe tovább erősödött. Az állami szerepvállalás erőteljes gyengülése megmutatkozik a sport minden területén, a klubok, egyesületek állandó pénzhiánnyal küszködnek. Tatabányán azonban nagy a verseny, jó a kínálat színvonala és mennyisége, mert alapvetően kisebb településeken jóval nehezebb önerőből működő sportegyesületeket létrehozni. Egy nagyobb városban nem csak a kereslet magasabb, de szponzort is könnyebben lehet találni, mert nagyobb reklámlehetőséget tud biztosítani az egyesület a szponzor számára. A mérthatékonyság pedig közvetve is jelentkezik, mert ezek hiányában a kisebb településeken gyengül a sport funkciója és szerepe, amely a nagyobb településekre irányuló további koncentrációját eredményezi a sportnak. Az egyesületekkel készített interjúim a hipotézis elfogadását erősítik.

6. A fiatalok több időt fordítanak szórakozásra, azonban a közép-korosztály magasabb összeget költ átlagosan szórakozásra és magasabb is a szórakozási vonzáskörzete a korosztályon belül.

Ezt a hipotézist szintén el kell utasítani, mivel a válaszadók által megadott kultúrára, sportra és szórakozásra elköltött összegek a még tanuló, fiatalabb korosztály felé tolódtak el pozitív irányban. A vonzáskörzet témáját tekintve pedig a 3. hipotézisben megfogalmazott problémát lehet említeni, hogy gyakorlatilag a város tartozik ebben a tekintetben más települések vonzáskörzetébe.

Lezáró gondolatok

A dolgozat készítése során, a negatív Tatabányáról alkotott vélemények ellenére is számos ötlettel és buzdítással találkoztam, az interjúalanyok készséggel válaszoltak a kérdéseimre, illetve építő jellegű kritikákat is kaptam. Fontosnak érzem, hogy habár több mint 20 éve Tatabányán élek, én magam is jelentős mennyiségű új információval gyarapodtam a munka során, illetve én is szolgálhattam érdekességekkel akár a kérdőívemben megkérdezett személyek részére, abban pedig őszintén bízok, hogy az olvasó nem 30 oldal könnyed

átlapozásával, unalmában lapozott a záró gondolatokhoz. Reményeim szerint mindenki talált benne a saját érdeklődésének illetve kíváncsiságának megfelelő információkat, illetve válaszokat a megfogalmazódó kérdésekre, azonban azzal tisztában kell lenni, hogy egy ilyen nagy téma maradéktalan áttekintése szinte lehetetlen, így szelektálnom kellett a lehetőségek között, amikor egy-egy nagyobb eseményt vagy intézményt kifejtettem.

Tatabánya, a nehézipar lánya.
A hegyről a madár büszke tekintete, vagy szárnya
Az mi betakar? Árnya sötétjét vetíti a térre
Vagy a jövő dicső fényét hozza el?
Így vagy úgy a munka sok, valamit tenni kell!
Tatabánya polgára!
Állj a kultúra oltalmára!
S helyezd magad a szellemi fejlődés oltárára,
Hogy a tudás magasra emeljen
S a jövő úgy emlegessen:
Te voltál az, ím, újra van itt élet...

Budapest, 2012. szeptember 28.

6 Irodalomjegyzék

BELUSZKY P.: Tatabánya helye és szerepe a településhálózatban In: Lehetőségek és kihívások Válogatás a „Tatabánya 60 éves. Lehetőségek és kihívások” című konferencián elhangzott előadásokból Civil szervezetek a kistérség településeiről, Tatabánya, 2008

BORBÉLY A. (2005): Keleti küzdősportok Magyarországon a sportpolitika és a sportgazdaság változásai tükrében PhD disszertáció, Semmelweis Egyetem Doktori Iskola Nevelés- és Sporttudományi Doktori Iskola, Budapest, online elérés: http://phd.sote.hu/mwp/phd_live/vedes/export/borbelyattila.d.pdf [letöltés ideje: 2012-06-13]

DÉNES A., NAGY P. (2005): Jelenkutató Intézet - Ifjúságkutatás Tatabánya Összefoglaló tanulmány, Budapest

FEJŐS – KOREK (1983) p18. In: KOLTAI ZS. (2011): A múzeumi kultúrák közvetítés változó világa – A múzeumi kultúrák közvetítés pedagógiai és andragógiai szempontú vizsgálata, Gondolatkiadó, Iskolakultúra sorozat, Veszprém, online elérés: http://www.iskolakultura.hu/ikultura-folyoirat/documents/books/koltai_zsuzsa.pdf [letöltve: 2012-09-12]

GYŐRI R.: A történeti régió fogalma (A tanulmány a szerzőnek az ELTE Földtudományi Doktori Iskolájához benyújtott „A térszerkezet átalakulásának elemei a Kisalföld déli részén (a XVIII. század végétől a XX. század elejéig)” c. PhD értekezésére támaszkodik.)

HAGYMÁSY K. (2003): A szabadidő kultúra a személyiségfejlesztés szolgálatában In.: Korszerűsítési törekvések a gyógypedagógiában (Összeállította: Göncziné Szabó T.) Bessenyei Kiadó, Nyíregyháza

HAJDÚ Z. – T. MÉREY K. (1985): A vonzáskörzet-kutatás történeti földrajzi kérdései. p68 In: GYŐRI R.: A történeti régió fogalma In: FARAGÓ L. – HRUBI L.: A vonzáskörzetek gazdasági és közigazgatási kérdései. MTA RKK DTI Közlemények 32. Pécs.

Image Factory – Observer Városimázs Toplista, (2010.09.14.) online elérés: <http://www.imagefactory.hu/index.php/2010/09/14/varosimazs-toplista-debrecen-godollo-es-balatonfured-az-elen> [letöltve: 2012-09-13]

Ism.: A kultúra fogalma, modellek és elméletek a kultúráról
http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/interkult_komm/2_a_kultura_fogalma_modellek_s_elmletek_a_kultrrl.html [letöltve: 2012-09-06]

JÓZSA – PISKÓTI – REKETTYE – VERES (2005): Döntésorientált marketing, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest

Korpics M. (2011): Az interkulturális kommunikáció Digitális tananyag 2011., Pécs, online elérés:

http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/interkult_komm/az_interkulturalis_kommunikaci.html
[letöltve: 2012-09-06] idézi: Niedermüller P. (1999): A kultúraközi kommunikációról. In: Béres István/Horányi Özséb (szerk.): Társadalmi kommunikáció. Budapest: Osiris p. 96–111.

Kossuth Rádió hangtára, online elérés: <http://www.mr1-kossuth.hu/hirek/radio-100723/haldoklik-a-tatabanyai-omega-park.html> [letöltve: 2012-08-25]

KOVÁCS T. A. (2004): A rekreáció elmélete és módszertana, Bp. Fitness Kft.

KSH (2012a): Kulturális aktivitás (2000-2010) http://www.ksh.hu/thm/2/indi2_10_2.html
[letöltve: 2012-09-18]

KSH (2012b): Kulturális ellátottság (2000-2010) http://www.ksh.hu/thm/2/indi2_10_1.html
[letöltve: 2012-09-18]

Laki László. - Nyerges M. (1996): Rendszerváltás, sportegyesületek, sportági szakszövetségek, 92. p., A magyar sport szellemi körképe 1990-1995. OTSH és MOB Budapest, In: Borbély (2005) pp. 11.

Litera irodalmi portál: Közérdekű mentalitás, interjú SERFŐZŐ SIMONNAL, 2007.08.04
<http://www.litera.hu/hirek/kozerdeku-mentalitas> [letöltve: 2012-09-06]

IFJ. LŐKÖS L. (2009): A kormányzati gazdaság alapkérdései pp. 176-180, Gödöllői Innovációs Központ Kft., Gödöllő

Magyarország közigazgatási helynévkönyve 2012. január 1., KSH, 2012, Budapest

Magyar Turizmus Zrt. – Kutatási iroda (2012. június 13.): A magyar lakosság többnapos belföldi utazásai 2012 első negyedében – A KSH keresletfelmérésének adatai alapján – Budapest, online elérés: <http://itthon.hu/szakmai-oldalak/statisztikai-adatok/statisztikai-adatok> [letöltve: 2012-08-27]

MÁRKUS GY.: A kultúra: egy fogalom keletkezése és tartalma in: Kultúra és modernitás, T-Twins 1992, 9-41 online elérés: <http://www.filozofia.bme.hu/sites/default/files/anyagok/1000/M%C3%A1rkus%20Gy%C3%B6rgy%20-%20A%20kult%C3%Ba.pdf> [letöltve: 2012-09-06]

MEGGYESI T. (2006): Településfejlesztés BMGE egyetemi jegyzet <http://www.urbanisztika.bme.hu/segedlet/telepulesfejlesztes-jegyzet.pdf> [letöltés: 2012-05-17]

MNO/MTI (2012): Őszre készül el a kerékpárút Tatabánya és Vértesszőlös között <http://mno.hu/gazdasag/oszre-keszul-el-a-kerekeparut-tatabanya-es-vertesszolos-kozott-1097983> [letöltve: 2012-09-27]

MTI-Press/Trade Magazin (2012.03.05): Nehéz idők járnak az amerikai bevásárlóközpontokra, <http://www.trademagazin.hu/piaci-hirek/nehez-idok-jarnak-az-amerikai-bevasarlokozpontokra.html> [letöltve: 2012-09-12]

MTI/Kultúra.hu (2012): Tízéves nézőrekord a tatabányai színházban online elérés: <http://kultura.hu/main.php?folderID=1257&articleID=326223&ctag=articlelist&iid=1> [letöltve: 2012-08-27]

NEMES NAGY J. (2003): Regionális folyamatok, régiók. In: PERCZEL GY. szerk: Magyarország társadalmi-gazdasági földrajza. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. Népszámlálás 2001, Területi adatok, Komárom-Esztergom megye II. kötet KSH, Budapest, 2002 In: http://www.human.geo.u-szeged.hu/files/c/Boros%20Lajos/tartalomelemzes_folldr.pdf

[letöltés: 2012-05-17] A tartalomelemzés lehetőségei a településföldrajzban – Esztergom és Tatabánya vetélkedése a sajtó tükrében (KUN A., BOROS L., PÁL V.)

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség: PÁLYÁZATI FELHÍVÁS a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program keretében AGÓRA –multifunkcionális közösségi központok és területi közművelődési tanácsadó szolgálat infrastrukturális feltételeinek kialakítására (Kódszám: TIOP-1. 2. 1/08/1), online elérés: http://www.nfu.hu/megjelent_a_tiop_1_2_1_palyazat_teljes_dokumentacioja [letöltve: 2012-09-25]

Országos Egészségturizmus Fejlesztési Stratégia, 2007

PRISZINGER K., JANCSIK A., PÉNZES E. (2010): A tatai Fényes-fürdő fejlesztésének előzetes turisztikai megvalósíthatósági tanulmánya, Veszprém

RUDNÁK I. (2010): A multikulturális környezet kihívásai a magyarországi nagyvállalatok vezetői körében – doktori (PhD) értekezés, Szent István Egyetem, Gödöllő, online elérés: http://www.szie.hu/file/tti/archivum/Rudnak_Ildiko_ertekezes.pdf [letöltve: 2012-09-06]

idézi: KROEBER, A.L. – KLUCKHOHN, F. (1952): Culture: A Critical View of Concepts and Definitions. Peabody Museum Papers. Vol. 47, no. 1, Cambridge, Mass.: Harvard University

SÁMUEL B. (2012.augusztus 24.), az Agora Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatója „Milyen Agórát szeretnénk” című előadása, Tatabánya Megyei Jogú Város 2012/2013. tanév tanévnyitó ünnepsége

Sokat fesztiválozunk, keveset költünk (2012) <http://www.euroastra.info/node/63267> [letöltve: 2012-09-18]

Szabadidő ismeretek – tematikus vázlatok (REISCHL K. anyagainak felhasználásával), Nyugat-Magyarországi Egyetem, online elérés: http://www.nyyme.hu/fileadmin/dokumentumok/atfk/tematikak/IDEGENFORGALMI_TANSZEK/Dokumentumok/Csizmadia/Szabadid_ismeretek_2007.doc [letöltve: 2012-09-18]

Tatabánya Város Honlapja (2012. augusztus 28.): Új tanév, új sportlehetőséggel
[http://www.tatabanya.hu/fooldal/felso_menu/hirek/kozelet/uj_tanev_uj_sportlehetoseggel.htm](http://www.tatabanya.hu/fooldal/felso_menu/hirek/kozelet/uj_tanev_uj_sportlehetoseggel.html)
l [letöltve: 2012-08-28]

TIMÁR J. - VELKEY G. (2003): Várossiker alföldi nézőpontból. MTA RKK Alföldi Tudományos Intézet, MTA Társadalomkutató központ. In: http://www.human.geo.u-szeged.hu/files/c/Boros%20Lajos/tartalomelemzes_foldr.pdf [letöltés: 2012-05-17] A tartalomelemzés lehetőségei a településföldrajzban – Esztergom és Tatabánya vetélkedése a sajtó tükrében (KUN A., BOROS L., PÁL V.) 4. pp

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Kult%C3%BAr> [letöltve: 2012-09-06]

<http://gerecse50.hu/index.php/erdekesssegek?id=10> [letöltve: 2012-08-17]

<http://www.teljesitmenyturazoktarsasaga.hu/statisztikak> [letöltve: 2012-08-17]

<http://www.tbmuzeum.hu> [letöltés ideje: 2012-09-03]

<http://www.tatabanyakalandpark.hu/> [letöltés ideje: 2012-09-17]

<http://www.kemma.hu/komarom-esztergom/kozelet/tatabanya-kartya-igy-lehet-majd-hasznalni-420228> [letöltve: 2012-05-13]

http://www.interkulturalis.hu/pagesMO/Alapfog_aNYITO.html [letöltve: 2012-09-06]

<http://www.wordle.net> [letöltve: 2012-09-30]

2004. évi I. törvény a sportról

7 Mellékletek

7.1 Rezümé

TATABÁNYA VONZÁSKÖRZETÉNEK VIZSGÁLATA A KULTÚRA, SZÓRAKOZÁS, SPORT SZEMSZÖGÉBŐL

Készítette: **BODA MÁRTON ATTILA**, MA/MSc, II.

Tatabánya a múlt század közepén 4 falu egyesüléséből vált várossá, vonzáskörzete az Alföldre nyúlt. 1896-ban hozták fel az első csille szénét, a szénvagyon 100 évre becsülték, a bányászat 90 évig tartott. A szénbányászat alatt óriási népességnövekedésen ment keresztül a város, és 70 ezres megyeszékhellyé vált. A bánya idején a kor szellemének és propagandájának megfelelően biztosított volt az olcsó kulturális, sportolási és szórakozási lehetőség a lakosságnak. A bányák bezárása után és a rendszerváltozás következtében Tatabánya depressziótól szenvedett a '90-es évek elején, melyet eredményes struktúraváltással sikerült megszüntetni. Vannak újra munkahelyek, de mi a helyzet 2 évtizeddel a rendszerváltás után a kultúrával, szórakozással és sporttal? Ma inkább ezek hiányát érzik meg a helyiek, míg a kultúrában dolgozók a tatabányaiak érdektelenségét jegyzik meg. Szórakozni sok esetben inkább Tatára járnak az emberek, illetve a sportolási lehetőségek is korlátozottak, hiszen jóval nehezebb szponzort találni az egyesületek működéséhez, mint az a bánya fénykorában volt. Mi a probléma Tatabányán? Min kellene változtatni, hogy ezek a területek újra jól működjenek? Ez a 2 kérdés egy sor másikat szült: Tatabányának milyenek a kilátásai jelentős történelmi hagyományok nélkül? Mennyire nehéz pozitív megítélést szerezni a városnak, úgy hogy az egy jelenleg elítélt ideológiájú rendszer szülte? Lehet-e a bányász múltja sikeres kulturális koncepciót építeni? A város-imázsuk milyen szerepe van Tatabánya lehetőségeiben? A gazdasági válság milyen hatással van a tatabányai kultúrára? Tud-e olyan versenytársakkal szemben hatékonyan helytállni, mint Tata, Veszprém, Esztergom, Komárom vagy Székesfehérvár?

Ezekre a kérdésekre igyekeztem válaszokat keresni, és összefüggéseket találni, hogy hogyan lehetne a vizsgált területeken újra eredményesnek lenni, és a lakosság igényeit kielégíteni. Ahhoz, hogy a kérdéseket megválaszoljam, készítettem 4 interjút különböző sportegyesületek vezetőivel, illetve a kultúra egyik képviselőjével, valamint a tatabányai lakosság és más településen élők Tatabányáról alkotott véleményének figyelembe vételére 2 online kérdőívet szerkesztettem, melyet 4380 embernek küldtem ki és 368 kitöltött választ kaptam. A válaszok nem csak nekem bizonyultak hasznosnak, de egyes esetekben a megkérdezettek is új információkhoz jutottak a kérdőívekből. Remélem, hogy a dolgozattal sem lesz másként és sok érdekeset és újat tudok szolgáltatni az érdeklődők számára és a konferencián újabb kérdések merülnek fel, amelyek további munkára sarkallnak.

7.2 Abstract

THE CATCHMENT AREA OF TATABÁNYA FROM THE PERSPECTIVE OF CULTURE, RECREATION AND SPORT

by MÁRTON ATTILA BODA, MA/MSc, II.

In the middle of the last century Tatabánya was founded by the unification of four villages, its catchment area reached the Great Plain. In 1896 the first wagon of coal was mined, the coal stocks was valued for hundred years, the mining lasted only 90 years. During the times of coalmining there was a population boom, and Tatabánya gained 70 thousand inhabitants, and also became the chief town of the county. In these times according to the politics and the propaganda there was cheap culture, sport and entertainment for the public. After closing the mines, with the effects of the regime change Tatabánya was in deep depression in the early 90s, which was managed to terminate with an effective restructuring. There are work places again, but what about with the culture, recreation and sport? Today the locals speak about the lack of them, while the workers in the culture says that there are disinterest in the habit of the inhabitants. To have fun in many times people go to Tata instead of Tatabánya. Also the sporting events and possibilities are more limited because it is harder to find sponsors compared to the times during the mining. What is the probleme in Tatabánya? What should be changed if we want these fields operate well? This 2 questions made a lot more: What are the outlooks of Tatabánya without significant historical traditions? How hard is to get positive judgement of the city according to that it was grown in a regime which is now sentenced? Can be a successful cultural strategy built on the mining? What is role of the town-image in the possibilities of Tatabánya? What impact can be caused by the economic crisis to the culture of Tatabánya? Can Tatabánya compete with such rivals as Tata, Veszprém, Esztergom, Komárom or Székesfehérvár?

I am looking for the answers of these questions and try to find the solution how Tatabánya can be effective in the examined fields and the needs of the locals are satisfied. To answer the questions I made 3 interviews with managers of sport clubs and 1 acting for local culture. To get the opinion of the inhabitants of Tatabánya, and the opininon about Tatabánya in the view of not here living peoples, I made 2 online surveys, which was sent to 4380 people and I got 368 responses. These were useful not only for me but sometimes the questionned people got some new information from the questions. I hope that is the way of the dissertation and presentation too, so I can provide some interesting and new information to the audience and in the conference I get some interesting and new questions too to get me work on this theme further.

7.3 Interjúk

Interjú Altdorferné Pál Gabriellával, a Tatabányai Múzeum régész, néprajzos muzeológus munkatársával

1. A válság milyen hatással volt/van a kultúrára?

- a szponzorszerzés nehezebb lett?
- az emberek kevesebbet költenek?
- esetleg, mivel nincs pénz külföldi utakra, belföldön növekedett-e a szórakozásra fordított pénz?
- oktatásból kiesők növekedése (iskolát korán elhagyók)?

A válságot megérzik a kulturális intézmények, de óriási különbség van Budapest és vidék, ill. vidék-és vidék között. Ott, ahol még fizetőképes polgári réteg van, működik valamennyire, meg persze Budapesten. A Tatabányai Múzeumnak is bevételt kell produkálni, a pontos számot nem tudom, de a létszám inkább stagnál. Múzeumpedagógus kolléganőm is azt mondja, egyre kevesebben jönnek a gyerekek, mert nem tudják kifizetni a buszjegyet meg a belépőt- gondolom ezt elmondhatják a színházi kollégák is. Mi nem érzékelünk belföldi növekedést... Szerintem a kultúra válsága nem teljesen, sőt leginkább nem a gazdasági válság eredménye, ez ennél sokkal összetettebb. A kultúrára költött pénz csökkenése az igények változása és az oktatás-nevelés hiánya és sok minden más következménye, persze pont a humán értelmiség, aki még költene, az deklasszálódik... Egyébként az ifjúság érdektelensége általános tendencia, persze nekünk és a pedagógus kollégáknak is el kellene gondolkoznunk, hogy lehetne az érdeklődést jobban felkelteni. Mi nem nagyon dolgozunk szponzori pénzekkel, de tavaly benne voltam a Szelim napi Regélő program szervezésében, arról tudok beszámolni. Ugyanazok vannak a porondon, de egyre nehezebben adnak, egyre körülményesebb hozzá jutni a pénzeket.

2. Ha néhány szóban kellene megfogni a kérdést, mi jellemezte a tatabányai kultúrát a rendszerváltás előtt, utána, és mi jellemzi napjainkban?

A rendszerváltás előtt itt, úgy tudom, akkor nem voltam még tatabányai, pezsgő élet volt, a bánya is jelentősen támogatta, és ez benne volt a szocialista szemléletben, hogy olcsón kultúrát a dolgozó népnek. Megjegyzem rendkívül igényes része is volt, nem csak Záray Márta, hanem jó kiállítások, színház. Az 1985-ben nyitott Közműv. ház tényleg központ volt, sok fiatallal, alternatív zenével, képzőművészeti csoportokkal. Ez a lendület kitarzott még egy darabig, a visszalépés szerintem a század végén következett be, és tart, bár most a Vértess Agorája, meg a Fő tér projekt, ha rendelnek mellé pénzt, talán hoz változást, annyiban legalább, hogy elmozdítja az embereket a számítógép elől.

3. A sikeres oktatáspolitikai vagy az egy főre jutó több elkölthető jövedelem fontosabb a kulturális költségek szempontjából?

Szerintem mind a kettő, nincs meg ez a két dolog egymás nélkül, de talán az oktatás, az igények, érdeklődés felkeltése a fontosabb.

4. Tatabányának milyenek a kilátásai jelentős történelmi hagyományok nélkül? Lehet-e a bányász múltra sikeres kulturális koncepciót építeni?

A történelmi múlt hiánya sok új, friss ötletet eredményezhet. Csak bányász múltra nem lehet építeni, de nem lehet kitörölni sem. Ez jellemző ránk, ezt is ápolni kell, főleg, ha máshol nem teszik, még unikális is...

5. **Mennyire nehéz most pozitív megítélést szerezni a városnak, úgy hogy az egy jelenleg elítélt ideológiájú rendszer szülötte (Tatabánya a központi nyomásra fejlesztett ipari városok egyike)?**

Szerintem a múltat vállalni kell, a retróból jól is ki lehet jönni, főleg, mert a város háromnegyed részét nem lehet lebontani. De most már inkább az ipari parkot és a modern ipari várost emlegetik, meg rá kell repülni a zöld stratégiára...

6. **Szükség lenne-e a Jászai Mari Színházban állandó színtársulatra és ez működhetne-e? (Sokkal nagyobb anyagi ráfordítást igényelne, mint a jelenlegi vendég társulatos megoldás? Valamint a nézőszámokban lenne jelentősebb pozitív (több helyi színész) vagy negatív (kevesebb ismert színész) hatása?**

Sajnálom, a színházhoz nem tudok hozzá szólni, jó műsor stratégia kell, hogy sokféle legyen. A színvonalat viszont nem szabad esni hagyni... Kérdés, hogy az új Közműv. színháza mennyire lesz konkurencia.

7. **A színház a leggyakrabban eszünkbe jutó fogalom Tatabányán a kultúra kapcsán, mi lehet még jelentős a városban, esetleg miről szoktak méltánytalanul megfélemlíteni?**

Például a Múzeum, a nemzetközi hírű Skanzen meg a sok fiatal, az amatőr csoportok, és a Zeneiskola tavaszi meg őszi fesztiváljai.

8. **Miben lehet potenciál a következő 5-10 évben Tatabányán a kultúra tekintetében?**

Szerintem pont ezekben.

9. **Az EDUTUS (régi Modern Üzleti Tudományok Főiskolája) főiskolától várható-e pozitív hatás a kultúrában?**

Hát eddig nem vettük észre, pedig működik már egy ideje. A fiatalok ott is korunk jellemző ifjúsága. Viszont jó konferencia helyszín, és nagyon kedvesek.

10. **Tatabányának milyen olyan kulturális vonzereje van, amely túlnyúlik a város határain? (kb. milyen messziről érkeznek, ha van ilyen?)**

A Múzeum és a Skanzen mindenképpen, és sok fesztivál kellene. Jövő év végén nyitjuk az új állandó kiállítást, ha visszaköltözünk, ez, meg a hozzá rendelt programok is reméljük ilyen lesz.

Interjú Ádám Zsomborral a Múltunk és Jövőnk Egyesület elnökségi tagjával

1. Milyen anyagi problémái vannak az egyesületnek?

- *Az anyagi problémákat két csoportra bontanám: működési költségek és programköltségek.*
- *Működési költségnek számít: könyvelő bére, terembérlés, közös felszerelések (vesszőfogók, íjak, nyilak, állványok, egyéb történelmi fegyverek), javításokhoz szükséges anyagok, egyedi igényekre gyártott alkatrészek, kommunikációs és utazási költségek. Marketing költségek.*
- *Programköltségek: Speciális felszerelések (viseletek, kellékek bemutatókhoz, díszlet a korhűséghez), felszerelések szállítása, személyszállítás, ellátás (élelmiszer a résztvevőknek, főleg ha több napos rendezvény van), veszteségek (nyílvesszősérülés, táblarongálódás, stb...)*
- *Működési költségek kitermelése: tagdíjjal lenne célszerű, ám ez a bevétel nem elég mindennek a fedezetére. Alacsonyan tartjuk díjainkat, hogy hátrányos helyzetűeknek is elérhető legyen ez a sport, hagyomány. Terembérlés idején, a teljes befizetett összeg jó esetben fedezi a bérleti díjat, ezért tartalékokat ebből felhalmozni nem lehet.*
- *Nagyon nagy segítség lenne működés szempontjából, ha egy személyt főállásban tudnánk foglalkoztatni, aki törődik az ügyintéзésekkel, programegyeztetésekkel, szervezéssel, kapcsolattartással, szponzorokkal, marketinggel, weblap, edzések szervezése, gyártás, stb. Erre voltak kísérleteink, de egyelőre térítésmentesen kell ezeket végeznünk és ezt nehéz főállással, iskolával összeegyeztetni.*
- *Programköltségek fedezete: Elsősorban a megrendelőknek kellene megfelelő keretet biztosítania a rendezvényre, ez azonban nem mindig van így. Nem tudnak elegendő pénzt fizetni ahhoz, hogy a költségeken túl beruházni is tudjunk új dolgokra. Csapatról van szó, ezért mindenből többre van szükségünk, és nem mindenki számára oldható meg magánpénzből. Az emberek kifizetésére, nem jut. Nem tudjuk élvezni kellően a csoportos tevékenység előnyeit, hogy megfelelő támogatással, önképzéshez szükséges utakat tegyünk, az ország eltérő pontjain levő központokba, vagy olyan mennyiségben jussunk kisebb eszközökhöz (pl. nyílvessző), hogy ez már ne okozzon gondot a tagságnak.*
- *A pályázatokon elnyerhető források nem mindig fordíthatók azokra az eszközökre, egyéb dolgokra, amikre nekünk szükség van.*

2. Hogyan tudják ezt orvosolni?

- *Pályázatok: idén nem sikerült működési pályázati pénzt nyerni, és 4 órás alkalmazotti bére is pályáztunk. A pályázat eredménye csaknem fél év után derült ki, értékes időt veszítettünk.*
- *Adó 1%: felnőtt tagjaink tesznek ilyen felajánlást*
- *A tagság önkéntesen dolgozik.*

3. Szponzorok vannak?

- *Nincs pénz erős kampányokra, így szponzorokat is csak személyes megkereséssel toborzunk, ha tudunk. Nehéz elérni, hogy nagy cégek foglalkozzanak kis egyesületekkel. Az egyesület részéről is kellene folyamatos kapcsolattartó.*
- *Nincsenek rendszeres szponzorok, időnként kapunk felajánlásokat (lehet tárgyi, ritkán anyagi).*

4. Honnét járnak a versenyzők? (Település)

- *Az aktuális csapat összetételétől függ. Főleg Tatabánya és vonzáskörzete, de akadnak távolabbi hagyományörző csoportok, akik ellátogatnak eseményeinkre.*

5. Milyen korosztály?

- *Többségben 15 és 25 év közötti fiatalok, de kevesebb számban jelen vannak az idősebb és a fiatalabb korosztály képviselői is (fiúk és lányok vegyesen).*

6. Profi, amatőr vagy hobbi?

- *Hobbinak nevezném, mert a hagyományörzés nem mérhető versennyel.*
- *Versenyszabályaink eltérnek a Magyar Íjász Szövetségétől, de kihívást jelenthetnek egy profi versenyzőnek is.*
- *Versenyszámokat állítunk nemcsak a pontosság, de a gyorsaság és az alkalmazkodóképesség területén is (terepíjászat).*
- *Fejlődő tendenciát mutatunk, időről időre megújítjuk szabályainkat.*

7. Milyen a megítélése az emberek körében?

- *Sajnos a hagyományörzést néha politikai nézetekkel azonosítják vagy félve beszélnek róla, mint magyar harcművészetről.*
- *Szerencsére a nagy többség, aki ellátogat rendezvényeinkre, érdeklődve figyeli az ügyes íjászokat, mutatós öltözeteket, korabeli eszközöket, életmódot.*
- *Sokszor meglepő az emberek tájékozatlansága, amikor más népekkel azonosítják viseletünket, felszerelésünket, jurta sátrunkat.*

8. Milyen sűrűn vannak versenyek?

- *Negyedévente rendezünk háziversenyeket, amiket előre kihirdetünk az év elején.*
- *Ennél több verseny előfordul, kevesebb nem, sőt meghívásos alapon ellátogatunk környékbeli csoportok versenyekre is.*

9. Helyileg hol van az edzés?

- *Nyári időszakban Tatabányán, Fürdő utcai lőtérén.*
- *Téli időszakban iskolai tornatermet bérlünk.*

10. Milyen rendszerességgel?

- *Heti rendszerességgel vannak nyilvános edzések (kezdőknek, haladóknak), közel 10 éve változatlanul 2 órában.*
- *Haladóknak hetente még egy lehetőségük van gyakorolni.*

11. Mit ad ez a sport a sportolóknak?

- *Nyugalmat, szellemi pihenést, koncentrációt, rendszerességet.*
- *Életcél (akár lovagi eszmékhez hasonló küldetés tudat), életszemlélet, kreativitás (hiszen sok eszközt magunk készítünk), stb.*
- *Minden korosztály végezheti, megfelelő felszereléssel.*

12. Mik a jövőbeli tervek?

- *Saját vagy bérelt területen kiépített speciális lövészparkon edzeni.*
- *Megyében egyedülálló turisztikai és sport park létrehozása honfoglalás kori építményekkel.*

13. Hol lesz 5 év múlva az egyesület?

- *Egyesületünk 10 éves és történt egy erős vérfrissítés idén. Van, ami háttérbe szorult a korábbi dolgokból, van, ami nagyobb hangsúlyt kapott. Új tervek vannak, amiket megvalósítunk. Ezek a tervek években mérhetők, és ha megszületnek, élvezni szeretnénk az eredményeket.*
- *Ilyen például a honfoglaló park, amit tervezünk.*

14. Mik a legfontosabb problémák?

- *Aktív tagság fenntartása. Sok komoly tehetség és lelkes fiatal hagy el minket, hosszú évek után, mert elköltözik, tovább tanul, dolgozik...stb.*
- *Több pénzre volna szükség, hogy méltó honoráriumot tudjunk adni a segítőknek, talán ez is motiválná őket hosszútávon, mert ez az összeg nem csak megélhetésre fordítható, hanem saját felszerelésük fejlesztésére is.*
- *Probléma, hogy nincs egy saját épület, helyszín, ahol raktározni tudjuk sportszereinket, ott hagyhatjuk kiegészítőinket pl. padok, székek, jurta, stb.*
- *Nincsenek véglegesen kiépített különleges pályák, mert nem lehet őrzés nélkül hagyni semmit.*

15. Mi az, ami jól működik?

- *Elkötelezettség és a tevékenység szeretete. Ezek adják azt a többletet, amik a hiányok ellenére átsegítenek mindenben. Megvalósulnak a rendezvények, és fejlődnek is, mert az eredményben örömiünket leljük.*

16. Mit kellene változtatni tatabányán, hogy jobban működhessen?

- *A kompetens referenseknek személyes kapcsolatot kellene kiépíteni a civil szervezetekkel, részt venni az eseményeiken és megvizsgálni melyik szervezet működik rendszeresen, hétről hétre. Felmérni milyen költségekkel jár a tevékenységük, milyen hasznót jelent tatabányának (nemcsak hobbi érdekű klub, hanem városnak is hasznos) és ahhoz kiépíteni (testre szabni) támogatási rendszert, vagy segíteni a szponzorok keresését. A szponzorok is kapnak cserébe szolgáltatást, családi napokon íjászatot, bemutatót, stb.*

17. Mik azok az előnyök, amik Tatabányának köszönhetők és mik a hátrányok?

- *Tatabányának jó földrajzi helyzete van. Könnyen megközelíthető a közeli kistérségekről.*
- *Városon belül a tömegközlekedés nem mindig hatékony, de viszonylag jól megközelíthető a lőtér.*
- *Ebben a városban már ismernek, és évente többször kapunk lehetőséget arra, hogy szerepeljünk.*

Interjú Babai Sándorral a Tatabányai Ökölvívásért Baráti Egyesület képviselőjével

1. Milyen anyagi problémái vannak az egyesületnek?

A város által biztosított éves alap keret nem elegendő a korosztályos magyar bajnokságokon való szereplésre sem. Szerencsére a TSC vezetése rugalmas, és máshonnan csoportosít át anyagi forrásokat, ha ez szükséges. Emellett a sportfelszerelések beszerzésében is segítséget nyújtanak, de a nagyobb részt pályázati pénzekből kell előteremteni.

2. Hogyan tudják ezt orvosolni?

Mint már előzőekben írtam a TSC vezetősége rugalmasan kezeli az ilyen jellegű problémákat, és ha szükséges, átcsoportosít pénzforrásokat. Emellett működik a városban egy alapítvány és egy civil szervezet is, akiknek a célja a tatabányai ökölvívás segítése. Mindkét szervezet pályázati úton próbál pénzt szerezni, illetve az adó 1 %-os felajánlásaiból támogatja az ökölvívást. Hazai rendezésű versenyeknél jellemzően kis vállalkozások is kiveszik a részüket az anyagi terhekből.

3. Szponzorok vannak?

Állandó szponzora a szakosztálynak egyelőre nincs, de az új szakosztályvezetés (2012.júliusban alakult) erre törekszik. Addig is helyi kis és mikro vállalkozások segítenek a hazai rendezésű versenyeknél.

4. Honnét járnak a versenyzők? (Település)

Jellemzően a versenyzők túlnyomó többsége tatabányai, de vannak, akik Oroszlányról és környékéről járnak be.

5. Milyen korosztály?

Az amatőr ökölvívásban 13-34 éves korig lehet versenyezni. Az edzéseket ennél fiatalabbak és idősebbek is látogatják.

6. Profi, amatőr vagy hobbi?

A mi edzéseinket a szó szoros értelmében vett profik, akik pénzt kapnak a versenyzésért, nem látogatják anyagi forrás hiánya miatt. A versenyzőink így amatőrként versenyeznek. Természetesen, akik csak a mozgás szeretete miatt jönnek edzeni, azokat is szívesen látjuk, és szerencsére szép számmal akadnak ők is.

7. Milyen a megítélése az emberek körében?

A vélemények különbözőek. Vannak, akik aszerint ítélik meg a mostani eredményeket, hogy milyen volt 20-30 éve, amikor még a bánya öntötte a pénzt a tatabányai sportba, és érthetően az ország egyik élcsapata voltunk. Azok az emberek, akik közelebbről, esetleg belülről ismerik a lehetőségeket- és nem csak anyagi lehetőségre gondolok, hanem arra, hogy a gyerekeket egyre nehezebb sportra sarkallni- azok elismerik az eredményeket.

8. Milyen sűrűn vannak versenyek?

Hazai rendezésű versenyek 3-4 havonta vannak, ezek 1 napos rendezvények. Ezen kívül –a nyári szünetet leszámítva- havonta legalább 1-2 versenyre van lehetőség. Próbálunk a közelben megrendezett versenyeken részt venni, így is csökkentve a költségeket. A versenyeinken résztvevő nézőseregre túlzás lenne azt állítani, hogy tömegeket vonzunk, de a hozzátartozókon kívül is szép számmal vesznek részt.

9. Helyileg hol van az edzés?

Az edzéseinket a tatabányai sporttelepen biztosított, felújított edzőteremben tartjuk. A teremben minden eszköz rendelkezésre áll a megfelelő szakmai munka elvégzéséhez.

10. Milyen rendszerességgel?

Az edzések hétfőtől-szombatig, 16 h-18h-ig látogathatóak.

11. Mit ad ez a sport a sportolóknak?

Mint minden küzdő sport az ökölvívás is fegyelmet és mindenképpen önbizalmat ad a versenyzőknek. Emellett az ökölvívás nagyon jól fejleszti a mozgáskoordinációt. Saját tapasztalat, hogy a vidéki versenyeken az edzők egyfajta ország ismereti előadásokat is tartanak a gyerekeknek, ezáltal megismerik hazájukat.

12. Mik a jövőbeli tervek?

A közeljövőben a tervek közt szerepel, hogy Tatabányán megrendezzük valamelyik korosztályos magyar bajnokságot. Továbbá szeretnénk az eddigi versenyünket is kibővíteni országos szintűre. Már előkészületben vannak különböző toborzási tervek is, ezek közül választ majd a szakosztály vezetése.

13. Hol lesz 5 év múlva az egyesület?

Talán a legfontosabb az lenne, ha az országos rangsorban az első 10-ben végeznénk szakosztályi szinten. Ez azt jelentené, hogy minden korosztályban vannak magyar bajnokaink és érmeseink.

14. Mik a legfontosabb problémák?

A legnagyobb problémát a versenyző utánpótlás jelenti. Nagyon sok gyerek megfordul az edzőteremben, de csak kevesen jutnak el a versenyzésig. Mindig sok gyerek van az edzéseken, de folyamatos cserékkel. Szerencsére van egy mag, akikre mindig lehet számítani a versenyeken is. Mindenképpen ezt látom a legnagyobb problémának, és ez az, amit a legrövidebb időn belül orvosolni kell.

15. Mi az, ami jól működik?

Szerintem az edzői garnitúra az, ami jól működik, és záloga lehet a jövőbeli jó szerepléseknek. A fiatalabb edzők lendülete, és az idős edzők rutinja jó párosítás lehet.

16. Mit kellene változtatni Tatabányán, hogy jobban működhessen?

Változtatni mindenképpen a toborzási stratégián kell. Ha ezt sikerül jól megoldanunk, csak akkor léphetünk tovább a többi probléma megoldására.

17. Mik azok az előnyök, amik Tatabányának köszönhetők és mik a hátrányok?

Az előnyök egyben a hátrányok is. Az eredményes múlt arra sarkalja a mostani versenyzőket, hogy minél többet edzenek a jó szereplés érdekében. De ugyanez a múlt néha túl nagy terheket helyez rájuk.

Interjú Rozgonyi Gergellyel, a tatabányai székhelyű Tang Soo Do Hungary egyesület vezetőjével (koreai harcművészet)

1. Milyen anyagi problémái vannak az egyesületnek?

Pillanatnyilag alig képes kitermelni a terembérléhez szükséges összegeket. Így a versenyeket ki-ki saját zsebből oldja meg, ugyanígy a védőfelszereléseket is.

2. Hogyan tudják ezt orvosolni?

Ez évtől a háziversenyeken felajánlásokból tombolát csinálunk, és annak a bevételeit fordítjuk például a védőfelszerelések vásárlására.

3. Szponzorok vannak?

Jelenleg nincsenek, de éppen ezen vagyunk, hogy mihamarabb legyen legalább egy minimális támogatottsága a csapatnak.

4. Honnét járnak a sportolók (település)?

A tatabányai klubba Tatabányáról, és Mocsáról, míg a nagyigmándiba Csémről, Csépről és természetesen Nagyigmándról. A nyári edzés szünetes időszakban a nagyigmándi csapattagok is bejárnak a tatabányai edzésekre.

5. Milyen korosztály?

4-45 éves korig vannak.

6. Profik, amatőrök vagy hobbi?

Amatőr és hobbi képviselők vannak.

7. Milyen a megítélése az egyesületnek az emberek körében (támogatják?)?

Minthogy nem igazán ismerik a Tang Soo Do-t így általában nem beszélhetünk megítélésről. Sokkal inkább a csapattársak ismeretségi körének illetve a szülők véleményét ismerem. Az egyértelműen elismerő. De ez is fokozatosan alakult ki, mára elmondható, hogy a saját tapasztalataik alapján szívesen támogatják a rendezvényeket, illetve ajánlják az ismeretségi köreikben az edzésre járást.

8. Milyen sűrűn vannak versenyek, számítanak-e valamekkora nézőszámra, vagy csak rokonok vannak?

Saját rendezés évente 2, külföldön szinte minden két hétben van, de ebből anyagi okok miatt egy tavaszi versenyre jutunk el rendszeresen Angliába.

9. Helyileg hol van az edzési lehetőség?

Mindkét településen iskolától bérelünk az edzések idejére tornatermet.

10. Milyen rendszerességgel?

Mindkét helyen heti két edzés van 2-2 órában

11. Mit ad ez a sport a sportolóknak?

Személy szerint nekem célokat, munkát és lehetőséget, csapatot és nagyon sok barátot. De azt gondolom, hogy a többieknek is hasonló dolgokat. Szeretném azt elérni, hogy

bár küzdősportról van szó, ne csak annyi legyen amit elérnek, elvárnak a csapattársak, hogy jól tudjanak „verekedni”, hanem a keleti sportokra jellemző szellemiséget is át tudják vinni a mindennapjaikba. Ehhez persze először az kell, hogy szeressenek lejárni, és ezért nagyon fontos, hogy jó hangulat legyen, odafigyelést kapjanak az edzőtársak, azok különösképpen, akik ezt máshol nem kapják meg. Így ki is alakult egy fajta speciális edzőtársi kör. Nálunk mindenki tanuló és mindenki tanító. Természetesen van hierarchia, de az csak addig számít, amíg az újonnan érkező meg nem találja a helyét. Onnét már bizonyos tekintetben lényegtelen, mert természetessé válik, hogy egymással tisztelettel viselkedjenek.

12. Mik a jövőbeli tervek?

A legfontosabb a 2014-es Európa bajnokság megrendezése. Amennyiben bizonyos feltételeket teljesítünk 2013 márciusáig, úgy mi rendezhetjük az Európa Bajnokságot. Persze addig temérdek munka vár még ránk, első sorban a létszám emelése, támogatók szerzése. És némi adminisztráció is, mivel eddig az angol szövetséghez tartoztunk. (Egy angol mester honosította meg Magyarországon ezt a küzdősportot- Master Mark Allen, és jómagam is az alapítók közé tartozom, illetve az alakulás óta egyedülként maradtam, és építettem az elmúlt évek során újjá az egyesületet) Most jött el az ideje, hogy önállóvá váljunk, ezért ezzel is foglalkozni kell.

13. Hol lesz 5 év múlva az egyesület (fejlődésben)?

Ha az EB sikeres lesz, úgy azt gondolom, hogy komoly lökést adhat az utánpótlásnak. Így nem hiszem, hogy túlzó lenne 100-150 főben gondolkodni egyesületi szinten. És a létszám mellett, amit nagyon szeretnénk, hogy a jelenlegi anyagi gondokra fedezetet találjunk.

14. Mik a legfontosabb problémák?

Ahogy fentebb mondtam a pénz hiánya. Nem csak az egyesületnek, hanem a tagoknak is, mivel sokaknak gondot okoz a havi díjak befizetése. De legalább ekkora gond, hogy napjainkban nem ez a típusú küzdősport a legdivatosabb ág, így kevés a jelentkező.

15. Mi az, ami jól működik?

A már meglévő csapatok, az összetartás. Tehát jószerezvel az emberi dolgok. Persze eddig is mindent megoldottunk, de többnyire saját zsebből.

16. Min kellene változtatni Tatabányán, hogy jobban működhessen?

Olcsóbb teremléti lehetőséggel hozzájárulhatna a város a jobb működéshez, vagy akár ha a 2-2 órára díjmentesen kaphatnánk a termet, azt is tudnánk vállalni, hogy az első órában szabadidő-tömegsport jelleggel bárkit szívesen és ingyen látnánk, és maradék egy óra szólna az amatőrök verseny és vizsga felkészüléséről. Így esetleg nagyobb esély lenne utánpótlást is behozni. Mert az ingyen edzésre aki lejár, az előbb utóbb akár kedvet is kaphatna a magasabb fokozatok elérésére.

17. Mik azok az előnyök, amik Tatabányának köszönhetőek és mik a hátrányok ugyanebből a szempontból?

Az előny, hogy egy nagy város, elvileg nagyobb lehet a létszám, ugyanakkor több hasonló küzdősport edzése is elérhető, így a jelentkezők megoszlanak körülbelül 6-8 lehetőség között.